„în viața reală a fost mult mai interesant decât în film!"
Abdel Sellou

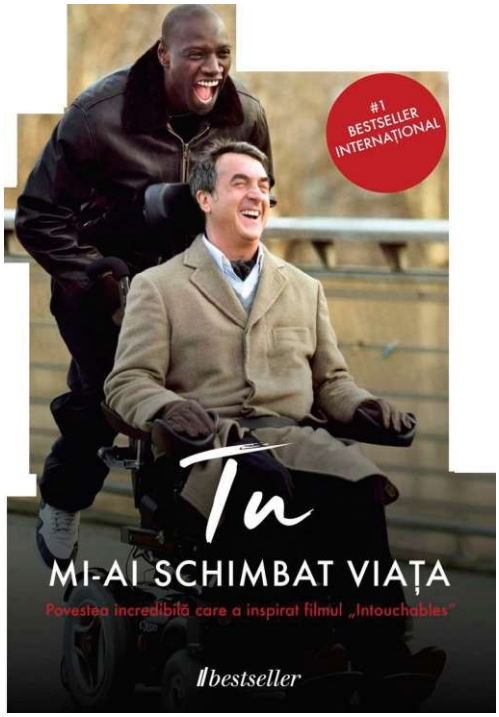

MI-AI SCHIMBAT VIAŢ

AMI-AI SCHIMBAT VIAŢA

- mărturie -

Abdel Sellou

Prefaţă de Philippe Pozzo di Borgo

Cu participarea lui Caroline Andrieu

Traducere din limba franceză şi note de Ioana Plety Povestea de viaţă care a inspirat filmul „Invincibilii"

ll bestseller

Abdel Sellou, Tu as change ma vie (c) Editions Michel Lafon, 2012

Editor: Ion Bargan Redactor: Rodica Roşea Foto copertă: The Weinstein Company Design copertă: Georgeta Vrabie Tehnoredactare: Georgeta Vrabie

Descriere CIP a Camerei Naţionale a Cărţii Sellou, Abdel

Tu mi-ai schimbat viaţa / Povestea de viaţă care a inspirat filmul „Invincibilii"

trad. din lb. fr., note de Ioana Plety; cop: Georgeta Vrabie Chişinău, Editura Bestseller, 2020 Tipografia Centrală - 296 p.

ISBN 978-9975-3349-1-4

821.133.1-94 S 43

Pentru comenzi:

www.editurabestseller.ro www.bestseller.md

Pentru Philippe Pozzo di Borgo Pentru Am al Copiilor mei, care îşi vor găsi propriul dru

*m*PREFAŢĂ

Când Eric Toledano şi Olivier Nakache, care tocmai scriau scenariul filmului *Invincibilii,* au dorit să-i pună câteva întrebări lui Abdel, acesta le-a răspuns: „Adresaţi-vă l$_u$i Pozzo. Am încredere în el." Când eu însumi am redactat noua versiune a cărţii *Al doilea suflu de viaţă* completată de *Demon păzitor,* i-am cerut să mă ajute să-mi amintesc unele dintre întâmplările petrecute împreună. A refuzat şi atunci.

Abdel nu vorbeşte despre el, Abdel acţionează.

A fost lângă mine timp de zece ani, cu o energie, o generozitate şi o impertinenţă incredibile. M-a sprijinit în fiecare etapă dureroasă a existenţei mele: mai întâi m-a ajutat să depăşesc momentele când soţia mea, Beatrice, era în pragul morţii, apoi m-a smuls din depresia în care

căzusem după moartea ei, iar în cele din urmă mi-a redat bucuria de a trăi.

De-a lungul celor zece ani, amândoi am avut mai multe puncte în comun: să nu revenim în trecut, să nu ne proiectăm în viitor, şi mai ales să trăim, sau să supravieţuim în prezent. Suferinţa care mă epuiza în fiecare clipă mi-a afectat memoria. Abdel, la rândul lui, refuza să se întoarcă în anii tinereţii sale, care din câte îmi dau seama, au fost turbulenţi. Amândoi eram fără amintiri. în tot acest răstimp nu am aflat din viaţa lui decât frânturile pe care a binevoit să mi le relateze. I-am respectat întotdeauna pudoarea; foarte repede a devenit un membru al familiei mele, însă eu nu i-am întâlnit niciodată părinţii.

în 2003, după succesul emisiunii *Viaţă privată, viaţă publică,* în care duo-ul Abdel-Pozzo frapează prin nonconformismul său, Mireille Dumas hotărăşte să realizeze pe baza acestei poveşti un documentar de mai puţin de o oră, intitulat *De-a viaţa cu moartea.* Doi reporteri ne-au însoţit pe durata a mai multor săptămâni. Abdel i-a înştiinţat în modul cel mai limpede că era exclusă posibilitatea de a le permite să discute cu anturajul lui despre trecutul său. Reporterii nu i-au respectat însă instrucţiunile, stârnind astfel în el o furie oarbă. Abdel, nu numai că nu voia să vorbească despre el, dar nici nu voia ca ceilalţi să vorbească despre el!

Se pare că totul s-a schimbat anul trecut. Ce surpriză am avut atunci să-l ascult răspunzând cu toată sinceritatea la întrebările lui Mathieu Vadepied, directorul artistic şi realizatorul materialului suplimentar de pe DVD-ul cu *Invincibilii]* Pe durata celor trei zile pe care le-am petrecut împreună la reşedinţa mea din Essaouira, în Maroc, am aflat mai multe lucruri despre Abdel decât în 15 ani de prietenie. Devenise matur şi putea relata parcursul lui de dinainte şi după întâlnirea noastră. Ce reuşită este această trecere de la tăcerea vârstei de douăzeci de ani la bucuria pe care o simte astăzi, povestindu- le celorlalţi escapadele tinereţii şi expunându-şi propriile analize! Abdel, mă vei surprinde mereu! Ce bucurie pentru mine să-i citesc cartea *Tu as changé ma vie.* Regăsesc în ea umorul şi plăcerea de

a provoca, setea lui de a trăi, gentileţea, dar şi înţelepciunea lui.

Prin urmare, conform titlului cărţii sale, se pare că i-am schimbat viaţa... Oricum ar fi, sunt convins de un lucru: Abdel, de fapt, mi-a schimbat viaţa. Repet, m-a susţinut după moartea lui Beatrice şi mi-a redat pofta de viaţă cu o înverşunare jovială şi o rară inteligenţă a inimii. Şi apoi, într-o zi, m-a dus în Maroc... Acolo şi-a întâlnit viitoarea soţie, Amal, în timp ce eu făceam cunoştinţă cu viitoarea mea soţie, Khadija. De atunci ne revedem constant, noi şi copiii noştri. *Invincibilii* au devenit *Unchin 'Abdel şi Unchiu ' Philippe*.

Philippe Pozzo di Borgo

INTRODUCERE

Alergasem să-mi iasă sufletul. Pe atunci eram în plină formă fizică. Urmărirea a început, uimitoare coincidenţă, pe strada Grande-Truanderie. Cu ceva minute în urmă, împreună cu doi prieteni uşurasem un biet puşti burghez de casetofonul său portabil, un Sony dintre cele mai clasice, un model mai vechi şi chiar demodat. Mă pregăteam să-i explic băiatului că în fond îi făceam un serviciu, căci de cum se va întoarce acasă, tatăl lui se va grăbi să-i cumpere un casetofon mai performant, mai practic, cu un sunet mai bun şi cu o baterie mai eficace... Dar nu am avut timp.

— Douăzeci şi doi! a strigat o voce.

— Nu mişcaţi! a urlat o alta.

într-o fracţiune de secundă am luat-o la sănătoasa cu toţii. Pe strada Pierre-Lescot făceam slalom printre trecători cu o agilitate fantastică. Rapid şi elegant, de ziceai că eram Cary Grant în filmul *La nord, prin nord-vest*, sau dihorul din celebrul cântec pentru copii, cu o altă versiune de data asta, totuşi destul de potrivită: „Trecea pe-aici, şi n-o să mai treacă pe-acolo..."

Făcând la dreapta pe strada Berger, îmi trecu prin minte să intru în Halles ca să mi se piardă urma. Dar n-a fost o idee prea bună, căci era puhoi de lume la intrare pe scări. Am zbughit-o la stânga brusc, pe strada Bourdonnais. Din cauza ploii, pavelele erau alunecoase şi nu ştiam care, eu sau poliţiştii, aveam tălpi mai performante pe teren

umed. în orice caz, ale mele nu m-au lăsat la ananghie. Eram Speedy Gonzales, galopam la maximum, urmărit de doi motani răi Sylvester, gata să mă mănânce. Speram din toată inima că acest episod se va termina ca cel din desenele animate. Când am ajuns pe cheiul Mégisserie, l-am prins din urmă pe unul dintre prietenii mei, care o zbughise cu o jumătate de secundă înaintea mea şi care, pe deasupra, era şi un alergător mai bun decât mine. Am pornit după el pe Pont-Neuf şi distanţa dintre noi s-a micşorat. Strigătele poliţiştilor se estompau în spatele nostru, lesne de înţeles că obosiseră deja. Era şi normal, noi eram cei mai tari... Vă daţi seama că nu am riscat să mă întorc să verific asta.

Alergam în continuare să-mi iasă sufletul şi aproape că ieşise. Eram sătul de fugă şi epuizat, şi nu mă vedeam continuând în ritmul ăsta până la Denfert-Rochereau. Ca să scurtez scena, am trecut peste parapetul podului care protejează pietonii de căderea în apă. Ştiam că de partea aceasta mă puteam sprijini pe o margine situată la cincizeci de centimetri mai jos de parapet. Suficienţi pentru mine, căci eram zvelt pe vremea aceea. M-am lăsat pe vine, m-am uitat la apa nămoloasă a Senei, care curgea spre Pont des Arts cu un debit torenţial, şi mi-am ţinut respiraţia în speranţa că zgomotul tot mai mare al paşilor poliţiştilor pe asfalt va scădea progresiv. Complet inconştient de pericol, nu m-am temut că voi cădea. Nu aveam nicio idee unde erau prietenii mei, dar aveam încredere că-şi vor găsi şi ei rapid o ascunzătoare imbatabilă. „Curcanii" au trecut pe lângă mine şi mi-am şoptit în gulerul hanoracului „glu, glu, glu", hlizindu-mă pe seama lor. O ambarcaţiune s-a ivit pe neaşteptate sub picioarele mele şi am tresărit surprins. Am rămas acolo ceva timp până când mi-am recăpătat suflul, îmi era sete şi îmi doream să beau o Coca-Cola.

Nu eram eu un erou şi ştiam asta, dar aveam cincisprezece ani şi trăiam ca un animal sălbatic. Dacă ar fi trebuit să vorbesc despre mine în acea vreme, să mă definesc prin fraze cu adjective, epitete şi cu toată gramatica cu care m-au plictisit de moarte la şcoală, m-aş fi

găsit în dificultate. Şi asta pentru că nu ştiam să mă exprim. Şi deşi eram bun la vorbit, dar nu şi la scris, aş fi avut nevoie să stau şi să reflectez. Să mă privesc într-o oglindă, să tac un moment - lucru pe care nu reuşesc să-l fac nici măcar azi, la patruzeci de ani - şi să las să vină ceva: o idee, o părere despre mine, care, dacă ar fi fost onestă, ar fi putut să se dovedească inconfortabilă. Dar de ce să-mi fi impus un astfel de exerciţiu de vreme ce nimeni nu mi-l cerea nici acasă, nici la şcoală? De altfel, aveam un fler desăvârşit în ceea ce priveşte întrebările. Dacă cineva avea cel puţin ideea să-mi pună cea mai mică întrebare, dispăream imediat. în adolescenţă aveam picioare bune, alergam foarte repede şi, pe deasupra, aveam şi cele mai bune motive să o fac.

în fiecare zi eram pe stradă. în fiecare zi le dădeam câte un motiv gaborilor să mă pună pe fugă, în fiecare zi îmi exersam velocitatea dintr-un cartier în altul al capitalei pe care o vedeam ca pe un parc de distracţii nemaipomenit, unde totul îmi era permis. Miza jocului era să fur orice fără să fiu prins. Nu aveam nevoie de nimic, dar voiam totul. Mă plimbam printr-un magazin enorm unde fiecare obiect care mă atrăgea era gratuit. Dacă erau reguli, le ignoram. Nimeni nu-şi dăduse interesul să mi le explice când încă mai stăteam locului. Mai apoi nu am lăsat timp nimănui să redreseze această carenţă
în educaţia mea, şi îmi convenea aşa.

într-o zi de octombrie în 1997 m-a lovit un camion cu semiremorcă. M-am ales cu o fractură la şold, cu piciorul stâng vraişte, o operaţie grea şi multe săptămâni de recuperare la Garches. Nu am mai putut alerga şi am început să iau în greutate. Cu trei ani înainte de acest accident îl întâlnisem pe Philippe Pozzo di Borgo, un bărbat imobilizat într-un scaun cu rotile din cauza unui accident de parapantă. Pentru un timp am fost pe picior de egalitate: invalizi amândoi. Când eram copil, acest cuvânt nu-mi evoca decât o staţie de metrou şi o esplanadă suficient de vastă ca să acţionezi discret, pândind concomitent uniformele albastre; pe scurt, un teren perfect de joacă. Şi

totuşi cu joaca am terminat-o. Pentru o vreme cel puţin... Dar Pozzo, tetraplegic, îşi ispăşeşte pedeapsa pe viaţă.

Anul trecut am devenit amândoi eroii unui film fenomenal intitulat *Invincibilii*, şi dintr-odată toţi oamenii au vrut să ne cunoască. Chiar şi eu sunt un tip şic în toată povestea asta: am o dantură impecabilă, zâmbesc permanent, glumesc spontan, dansez ca un zeu şi mă ocup cu mult curaj de un tip în scaun cu rotile. Tot ceea ce fac cei doi actori în film, inclusiv cursele cu maşini de lux în afara oraşului, zborul cu parapanta, plimbările nocturne prin Paris, eu şi Pozzo le-am trăit în realitate. Dar toate acestea nu reprezintă nici măcar doi la sută din toate peripeţiile noastre. Am făcut puţine lucruri pentru el, oricum mai puţine decât a făcut el pentru mine. L-am încurajat, l-am susţinut, i-am alinat durerea pe cât mi-a fost posibil, am fost prezent lângă el când a avut nevoie.

Nu trăisem niciodată în preajma unui om atât de bogat. Se trage dintr-un neam întreg de aristocraţi şi, în plus, a reuşit în viaţă pe toate planurile: a obţinut mai multe diplome şi a fost directorul firmei de şampanie Pommery. M-am folosit de el. El mi-a schimbat viaţa, nu eu pe a lui, sau poate prea puţin. Filmul a înfrumuseţat realitatea ca oamenii să poată visa.

Ţin să vă avertizez că nu semăn prea mult cu protagonistul filmului. Sunt mic de statură, arab şi prea puţin afectuos. Am făcut multe lucruri urâte în viaţă şi nu caut scuze ca să-mi justific faptele. Dar acum pot să le povestesc. Nu am nimic în comun cu *Cei de neatins*, veritabilii, acei indieni puternic stigmatizaţi şi condamnaţi pentru totdeauna la sărăcie şi la excluziunea socială. Dacă fac parte dintr-o castă, atunci ea este cea a celor de nesupus şi sunt în mod incontestabil liderul ei. Asta este imprimat adânc în felul meu de-a fi: independent şi reticent la orice formă de disciplină, de ordine şi morală. Nu caut scuze şi nici nu mă laud. Mai ales că omul se schimbă... Aveţi această dovadă în faţă...

Deunăzi mă plimbam pe Pont-Neuf şi ploua ca atunci când m-au urmărit poliţiştii pe când eram copil; un fel de ploaie măruntă, neplăcută şi străpungătoare ce se topea pe

capu-mi descoperit şi un vânt rece care-mi pătrundea prin geacă. Mi se părea superb acest pod compus din două segmente, care uneşte l'île de la Cité de cele două maluri ale Senei. Eram impresionat de dimensiunile lui, de lăţimea de aproape treizeci de metri, de trotuarele lui spaţioase, cu semibalcoane circulare deasupra Senei, care le permit trecătorilor să admire peisajul fără niciun pericol. M-am aplecat deasupra parapetului. Fluviul traversa Parisul cu viteza unui cal la galop, avea culoarea cerului pe timp de furtună şi părea că vrea să înghită totul în calea lui. Pe vremea când eram copil, nu ştiam că până şi un înotător excelent scapă cu greu din el. Nu ştiam nici că, exact cu zece ani înainte să mă nasc, francezi în toată regula au aruncat în apă zeci de algerieni. Şi totuşi ei, francezii, ştiau prea bine cât de periculos era fluviul.

Am privit şi bordura de piatră unde mă refugiasem ca să scap de poliţişti şi m-a luat tremurai de frică, amintindu-mi ce curaj am avut. Mi-am zis că azi nu

aş mai îndrăzni să trec dincolo de parapet, dar mai ales că nu aş mai avea motive să mă ascund sau să fug

.Eram convins că lumea reala are propriii ei supereroi, adevăraţi şi rari, şi că eu f'âceam parte dintre ei.

I

LIBERTATE FÁRÁ LIMIT

E1

Nu-mi aduc aminte de oraşul Alger în care m-am născut. Am uitat totul despre parfumurile, culorile şi tumultul lui. Ştiu doar că atunci când am ajuns la Paris, în

1975, la vârsta de patru ani, nu m-am simţit dezorientat. Părinţii mei mi-au spus:

— Iată-l pe unchiul tău, Belkacem, şi iat-o şi pe mătuşa ta, Amina. De acum încolo eşti copilul lor şi vei rămâne aici.

Din bucătăria minusculului lor apartament cu două camere mirosea a cuşcuş şi a mirodenii, ca acasă. Eram doar un pic mai îngrămădiţi, cu atât mai mult cu cât fratele meu, cu un an mai mare decât mine, făcea şi el parte din livrare. Cel mai mare dintre copii, o fată, rămăsese acasă. O fată e prea folositoare ca să te debarasezi de ea. Ea avea grijă de ceilalţi doi copii născuţi după mine. Şi astfel, cuplului Sellou îi rămâneau trei odrasle, printre altele suficiente pentru ei.

O nouă viaţă începea pentru mine şi prima noutate era că *mama* nu mai era mama mea de fapt. Nu mai trebuia să o strig aşa, nu mai trebuia să mă gândesc la ea. De acum încolo, mama era Amina. Şi era atât de fericită să aibă doi copii dintr-odată, ea care începea să-şi piardă speranţa că va mai fi mamă într-o bună zi. Ne mângâia părul, ne punea pe genunchii ei, ne săruta vârfurile degetelor şi ne promitea că vom fi iubiţi. Doar că noi nici măcar nu ştiam ce însemna „a fi iubit". Dintotdeauna am avut un adăpost, am fost hrăniţi, îngrijiţi şi cu siguranţă legănaţi nopţile când aveam febră, dar toate astea nu constituiau un motiv să se facă tam-tam pe seama lor, căci era ceva firesc. Aşadar, îmi spun că va fi şi aici la fel.

A doua noutate era că Algerul nu mai exista. De acum încolo trăiam la Paris, pe bulevardul Saint- Michel, în inima capitalei franceze.

Şi aici, ca şi acolo, avem voie să ieşim să ne jucăm. A ce miroase oare afară? Se pare că e puţin mai frig decât în oraşul Alger. Oare soarele crapă pavelele aşa cum crapă asfaltul din ţara mea natală? Oare maşinile claxonează cu la fel de mult patos?

Cu fratele meu după mine, cobor să văd despre ce e vorba. Dar nu observ decât un singur lucru în parcul hilar de mic al abaţiei de la Cluny, anume că ceilalţi copii nu vorbesc ca noi. Prostănacul de frate-meu stă lipit de mine

ca şi când i-ar fi frică de ei. Unchiul Belkacem, noul nostru tată, ne linişteşte vorbindu-ne în limba maternă. Vom învăţa franceza repede, ghiozdanele pentru şcoală ne sunt deja pregătite.

— Copii, mâine vă sculaţi devreme. Dar totuşi nu e un motiv să vă culcaţi odată cu găinile. La noi găinile nu se culcă!

— La noi, unchiule? Dar unde la noi? în Algeria? Nu-i aşa, unchiule, că în Algeria găinile nu se culcă?

— în tot cazul se culcă mai târziu decât în Franţa.

— Dar noi cine suntem acum, unchiule? Unde este casa noastră?

— Sunteţi puişori din Algeria într-o fermă franceză.

A treia noutate este că vom creşte de acum încolo într-o ţară a cărei limbă o vom învăţa, dar de fapt vom rămâne ceea ce suntem de când am făcut ochi. Toate astea sunt un pic cam complicate pentru nişte ţânci, şi refuz deja orice efort intelectual. Fratele meu îşi ia capul în mâini şi se ghemuieşte şi mai mult în spatele meu. Ce mă mai sâcâie... Nu ştiu cu ce seamănă o şcoală franceză, dar îmi însuşesc rapid crezul care mă va reprezenta mulţi ani de acum încolo: vom vedea ce e de făcut la momentul respectiv.

Pe atunci eram departe de a-mi putea imagina încăierările pe care aveam să le isc în ogradă. Nu eram însă animat de nicio intenţie rea, nu exista copil mai inocent ca mine. E simplu: dacă nu aş fi fost musulman, sigur aş fi avut o aură în jurul capului.

Eram în anul 1975. Maşinile care treceau una după alta pe bulevardul Saint-Michel se numeau Renault Alpine, Peugeot 304, Citroen doi cai putere. Cele R12 păreau deja depăşite, şi dacă aş fi putut alege, aş fi ales o maşină Renault 4L, care cel puţin nu emana emfază. Pe atunci un copil putea traversa strada singur, fără ca un poliţist să-l plaseze automat sub protecţia justiţiei. Oraşul, împrejurimile şi libertatea nu erau considerate periculoase. Se întâmpla să întâlnim din când în când câte un individ beat şi obosit, dar plecam de la principiul că şi-a ales singur condiţia de cerşetor, şi îl lăsam în pace. Nimeni nu se

împovăra cu nici cel mai mic sentiment de culpabilitate. Chiar şi cei mai puţin avuţi îi dădeau cu uşurinţă câţiva bănuţi.

În sufrageria apartamentului, care ţinea loc de dormitor pentru părinţii mei începând cu ziua sosirii noastre, eu şi cu fratele meu ocupam tot spaţiul, ca nişte paşa cu pantaloni evazaţi şi cămăşi cu revere late. Pe micul ecran alb-negru al televizorului, un tip chel şi slăbuţ bătea din picioare de furie că nu putea să-l prindă pe Fantomas. Alteori dansa pe strada des Rosiers dându-se drept rabin. Nu aveam habar ce era un rabin şi care era ironia situaţiei, dar savuram spectacolul din plin. Cei doi adulţi îşi priveau noii copii cum râdeau cu accese zgomotoase şi asta îi amuza mult mai mult decât glumele şi grimasele lui Louis de Funes. În aceeaşi perioadă Jean-Paul Belmondo alerga pe acoperişurile caselor în costum alb. Se credea „magnific", însă mie mi se părea dus cu pluta. Îl apreciam mai mult pe Sean Connery în puloverul lui cu guler gri, căci el, cel puţin, nu sfârşea niciodată ciufulit şi scotea din buzunare tot felul de gadgeturi incredibile, care-şi atingeau scopul de fiecare dată cu o discreţie exemplară. Însă eleganţa veritabilă purta numele de James Bond şi venea din Anglia.

Tolănit pe canapeaua orientală, savuram fiecare clipă fără să-mi pese de ce avea să urmeze şi fără să-mi rememorez vreodată trecutul. O astfel de viaţă era simplă ca bună ziua.

La Paris, ca în Alger, numele meu rămăsese neschimbat: Abdel Yamine. Rădăcina *abd* înseamnă în arabă *a venera,* iar *el* este articolul hotărât. *A-l venera pe Yamine.*

Mâneam curmale, şi Amina aduna sâmburii.

2

A-şi da copiii unui frate sau unei surori care nu are propriii copii, era şi încă este o practică curentă în culturile africane, fie ele de culoare sau magrebiene. În aceste familii, cel mic vine pe lume desigur, dintr-o mamă şi un tată, însă devine uşor copilul întregii familii şi... familia e mare! Când se decide separarea de un fiu sau o fiică, nu prea îşi pune nimeni întrebarea dacă acel copil va suferi

sau nu. Atât pentru copil cât şi pentru adulţi, schimbarea de părinţi pare ceva simplu şi firesc. Discuţiile pe acest subiect şi lamentările sunt inutile. Populaţiile africane rup cordonul ombilical mult mai repede decât europenii. De cum învaţă să meargă, copilul o ia pe urmele unuia mai mare şi pleacă să vadă ce e prin altă parte. Nu stă după fusta mamei. Şi poate
să adopte o altă mamă dacă prima hotărăşte astfel.

Ni se puseseră, ce-i drept, câtevaflaneluţe înbagaj, dar lipseau cu desăvârşire metodele de educaţie de care s-ar fi putut servi noii noştri părinţi. Belkacem şi Amina habar nu aveau cum se cresc copiii, cum li se vorbeşte, ce li se permite să facă şi ce li se interzice. Drept pentru care au încercat să imite familiile pariziene. Şi ce făceau acestea duminică după-amiază prin anii '70, şi de altfel continuă să facă şi în prezent? Se plimbau în Jardin des Tuileries. Deci, la cinci ani, împreună cu părinţii mei şi fratele meu, traversam Pont des Arts şi sfârşeam pe malul unui bazin adânc de vreo jumătate de metru, cu ape tulburi, în care supravieţuiau cu greu câţiva crapi. îi vedeam urcând la suprafaţa apei, deschizând gura ca să înghită nişte aer proaspăt şi plecând înapoi pentru un alt tur de bazin. Părinţii mei obişnuiau să închirieze pentru mine o bărcuţă din lemn cu pânze pe care o împingeam cu un băţ spre centru. Purtată de aceste mişcări şi, dacă pe deasupra mai sufla şi vântul în direcţia bună, bărcuţa putea ajunge în doar câteva zeci de secunde de cealaltă parte a bazinului. Mă îndreptam în fugă spre punctul de sosire presupus, manevram prora şi lansam din nou vaporaşul cu elan. Din când în când ridicam ochii şi mă minunam. Un arc uriaş din piatră se ridica deasupra intrării în parc.

— Ce e chestia asta, tată?

— E o poartă antică.

O poartă care nu servea la nimic, căci niciun zid sau gard nu o prelungea în lateral. Dincolo de parc vedeam clădiri imense.

— Tată, ce este asta?

— Louvre-ul, fiul meu.

— Louvre-ul...

Nu mă lămurea cu nimic informaţia. îmi spuneam că sigur trebuie să fii bogat ca să locuieşti într-o casă atât de mare şi frumoasă, cu ferestre atât de mari şi statui suspendate pe faţadă. Parcul era mare cât toate stadioanele Africii reunite la un loc. împrăştiaţi pe alei şi pe iarbă verde, zeci de oameni încremeniţi ne priveau de sus, de pe piedestalul lor. Toţi purtau palton şi aveau părul lung şi buclat. Mă întrebam de cât timp stăteau acolo. Apoi reveneam la activităţile mele. Vaporaşul meu putea să rămână blocat la mijlocul bazinului dacă vântul nu mai bătea. Atunci mă vedeam constrâns să-i conving pe ceilalţi „marinari" să încropească o flotă şi să o trimită în aşa fel încât să stârnească un curent care să-mi elibereze vaporaşul. Câteodată însă Belkacem nu avea decât să-şi suflece pantalonii şi să intre în apă.

Când era timp foarte frumos, Amina pregătea un picnic şi mergeam să luăm prânzul la iarbă verde în zona Champ de Mars. în timpul după-amiezii, părinţii se întindeau pe o cuvertură, iar copiii nu întârziau să se adune în jurul unei mingi şi să înceapă să se certe din cauza ei. La început îmi lipseau cuvintele, eram gentil şi cuminte şi nu ieşeam cu nimic în evidenţă. Nu era nicio diferenţă, cel puţin în aparenţă, între noi şi francezii cu salopete scurte de catifea. Şi noi, ca şi ei, ne întorceam seara acasă extenuaţi, cu diferenţa că mie şi fratelui meu nu ne interzicea nimeni să privim filmul de duminică seara. Filmele western ne ţineau trezi până târziu, dar de multe ori ratam sfârşitul. Belkacem ne ducea în braţe unul după altul până în pat. Nu e nevoie de instructaj pentru dragoste şi devotament.

în Alger, tatăl meu pleca să lucreze îmbrăcat în pantaloni de stofă şi sacou. Purta cămaşă şi cravată şi îşi peria în fiecare seară pantofii de piele, îmi dădeam seama că avea o funcţie oarecum de intelectual unde nu-şi murdărea hainele, dar nu ştiam despre ce era vorba şi nici nu puneam întrebări. în fond, mă cam durea în cot de meseria lui. La Paris, tatăl meu se îmbrăca în fiecare dimineaţă într-o salopetă de serviciu albastră şi îşi punea pe cap o cască rezistentă. Fiind electrician de meserie, nu a

cunoscut niciodată şomajul. Era tot timpul ocupat şi obosit, dar nu se plângea niciodată şi nu se dădea înapoi de la muncă, fie ea şi foarte grea. în oraşul Alger, ca şi la Paris, mama rămânea acasă ocupându- se de bucătărie, de curăţenie şi, teoretic, de copii. Dar în acest domeniu, Amina avea dificultăţi în a imita pe cineva, căci nu intrase niciodată într-un cămin tipic francez. Şi astfel a decis să procedeze ca în ţara ei: ne pregătea felurite mâncăruri delicioase, iar uşa casei rămânea deschisă. Nu ceream niciodată voie să ies din casă şi nici ei nu i-ar fi trecut prin minte să-mi ceară explicaţii. La arabi se acordă libertate nelimitată fără a se impune vreo condiţie.

3

în noul meu cartier este o statuie identică cu cea din New York, am văzut-o la televizor. Hai să zicem că e puţin mai mică, dar cum nu am decât şase ani, oricum mi se pare imensă. Este o femeie care stă în picioare, acoperită cu o pânză foarte simplă, şi ridică spre cer o făclie aprinsă şi are pe cap o stranie cunună de spini. De acum locuiesc în sectorul XV al capitalei. S-a dus vremea apartamentului îngust din Parisul vechi care nu-mi plăcea, acum suntem locuitorii lui Beaugrenelle, un cartier nou-nouţ, cu clădiri înalte ca nişte turnuri, ca în America. Cuplul Sellou a obţinut un apartament la primul etaj într-un bloc din cărămidă roşie, cu şapte etaje şi fără lift. Aici se trăieşte ca în orice cartier din Saint-Denis, Montfermeil sau Creteil, numai că din Beaugrenelle avem vedere la turnul Eifell. De altfel, eu însumi mă consider un băiat de provincie.

Mai jos, în cartier ne-au construit un centru comercial uriaş, cu tot ce vrei înăuntru. E suficient să cobori din bloc şi să te serveşti.

Am impresia că toţi urmăresc să-mi facă viaţa uşoară, ba chiar aş zice că e puţin spus.

La casa de marcat a magazinului Prisunic, în imediata apropriere a mânuţelor mele, se găsesc punguliţe din plastic, şi asta chiar lângă etajerele cu tot felul de dulciuri şi alte obiecte. Sunt nebun după distribuitoarele de bomboane Pez, care aduc cu nişte brichete cu o figurină în vârf, unde doar apeşi pe buton şi urcă bomboana. Nu-ţi

rămâne apoi decât să o pui pe limbă. Foarte rapid îmi întocmesc o super colecţie de astfel de cutiuţe. Fratele meu mă întreabă:

— De unde îl ai pe *Pez Rade Tot,* Abdel Yamine?

— Cineva mi l-a dat.

— Nu te cred.

— închide gura sau ţi-o iei în freză.

Mă ascultă îndată.

îmi plac mult şi vaporaşele, submarinele şi maşinuţele pentru baie la care acţionezi o manivelă într-o parte şi jucăria începe să funcţioneze. De mai multe ori mi-am umplut punguliţe întregi cu astfel de jucării. întâi intru în magazin, aşa cum face toată lumea care vine pentru cumpărături, apoi deschid punguliţa şi încep să aleg de pe raft. Mă servesc şi plec. Numai că într-o zi realizez că am sărit o etapă. Ar fi trebuit să trec pe la casa de marcat, asta dacă iau în calcul ce-mi spune directorul magazinului.

— Ai bani? mă întreabă.

— Bani? Pentru ce?

— Ca să plăteşti ceea ce ai luat acum câteva secunde.

— Ce am luat? Costă bani asta? De unde să ştiu eu? Daţi-mi drumul la mână că mă doare.

— Unde este mama ta?

— Nu ştiu, acasă, în mod sigur.

— Şi unde este casa ta?

— Nu ştiu, pe undeva.

— Bine, pentru că faci pe căposul, te duc la *post*[1]. Sincer, m-a băgat în ceaţă. Eu ştiu că *postul* e acel loc unde am fost de mai multe ori cu Amina să cumpărăm timbre şi să le sune pe verişoarele ei din Algeria de la o cabină telefonică. Dar care e legătura cu bomboanele Pez? Aha, brusc încep să înţeleg. *Postul* este şi locul unde putem retrage bani: se dă

0 hârtie la ghişeu cu nişte cifre şi o semnătură şi în schimbul ei doamna de acolo scoate şi ne dă dintr- un sertar bancnote de câte o sută de franci. Ridic privirea spre

---

1 Joc de cuvinte între „la Poşte" (feminin) care înseamnă poştă şi „le poşte" (masculin) care înseamnă post, secţie, loc.

directorul magazinului care încă mă ţine strâns de mână. Am oroare de asta.

— Domnule, nu serveşte la nimic să mergem la *post,* oricum nu voi putea să vă plătesc căci nu am acea hârtie.

Mă priveşte prostit, ca şi când nu înţelege nimic.

— Ce tot spui acolo? Poliţiştii vor rezolva problema, nu-ţi face griji!

Tipul ăsta este idiot de-a binelea! Nu există poliţişti la *post,* şi chiar de s-ar găsi vreunul, mă îndoiesc că mi-ar plăti bomboanele...

Intrăm pe un hol complet cenușiu, dar nu văd aici *postul* pe care-l cunosc eu. Oamenii sunt aşezaţi pe scaune cu spatele la perete şi un bărbat în uniformă bleu-marin ne scrutează din biroul lui. Directorul cu care am venit nu salută pe nimeni şi trece direct la subiect.

— Domnule agent, vi-l aduc pe şterpelitorul pe care l-am prins în flagrant delict în magazinul meu.

în flagrant delict? Sunt sigur că tipul a privit prea multe filme cu Columbo la televizor... Schiţez o grimasă de nemulţumire, aplec capul într-o parte şi încerc să iau figura lui Calimero când se pregăteşte să-şi rostească fraza proverbială: „Nu e zust, e chiar prea inzust!"

Directorul îi întinde ofiţerului de serviciu obiectul furtului:

— Uitaţi-vă! O pungă plină! Şi pariez că nu e prima dată!

Poliţistul îl trimite acasă:

— Bine, lăsaţi-ni-l, ne vom ocupa de el.

— Dar, fiţi atenţi, insist să fie pedepsit! Să-i fie de învăţătură! Nu vreau să-l mai prind în magazinul meu!

— Domnule, doar v-am spus că ne vom ocupa de el.

în sfârşit iese, iar eu rămân pe loc, în picioare, nemişcat. Nu mai am figura unei biete victime care îndură o nedreptate revoltătoare. De fapt, îmi dau seama chiar în momentul acesta că mă doare în cot de ce va urma să se întâmple. Nu e vorba că nu mă tem de nimic, dar nici nu ştiu de ce aş putea să mă tem. De vreme ce erau punguliţe

şi bomboane la îndemâna mea, era de aşteptat să mă servesc, nu? Eu sunt de bună-credinţă, m-am gândit că tocmai de aceea şi erau puse acolo toate: Carambar, Tagada, Pez, Mickey, Goldorak, Albator...

Poliţistul aproape că nici nu se uită la mine, mă ia şi mă duce într-un birou unde mă prezintă colegilor săi.

— Directorul de la Prisunic l-a înhăţat pe când se servea din raioane.

Imediat reacţionez:

— Nu din raioane, ci doar de lângă casa de marcat unde sunt bomboanele!

Cei doi agenţi de poliţie surâd afectuos. Pe moment nu-mi dau seama, dar de fapt nu aveam să mai întâlnesc vreodată chipuri atât de blânde în această corporaţie.

— îţi plac bomboanele?

— Evident că-mi plac.

— Evident? Atunci să le spui părinţilor tăi să-ţi cumpere de acum încolo, ne-am înţeles?

— Da... bine!

— Ştii să te întorci singur acasă?

Dau din cap că da.

— Bine atunci. Hai, fugi!

Din pragul uşii îi aud distrându-se pe seama directorului:

— Ce credea ăla, că vom băga ţâncul la răcoare?

Sunt cel mai tare! Am reuşit să bag în buzunar trei ursuleţi de ciocolată. Aştept să trec de colţul străzii ca să savurez primul ursuleţ. Am încă gura plină de ciocolată când ajung la uşa blocului şi mă intersectez cu frate-meu care se întoarce de la cumpărături cu mama. Imediat mă suspectează de ceva:

— Ce mănânci?

— Un ursuleţ.

— De unde-l ai?

— Mi l-a dat cineva.

— Nu te cred.

îi zâmbesc cu toată gura... neagră de cacao, evident

!Copiii francezi cresc cu o lesă în jurul gâtului şi asta le dă părinţilor lor un sentiment de siguranţă pentru faptul că ar controla situaţia. în fine... asta e doar în mintea lor. Mă uitam la ei cum soseau dimineaţa la şcoală. îşi ţineau progenitura de mână, avansau până la poarta şcolii şi o încurajau cu prostii de genul:

— Să înveţi bine, dragul meu, şi să fii cuminte!

Aveau impresia că le dădeau copiilor lor suficientă forţă ca să lupte în jungla nemiloasă din curtea şcolii, unde şi ei la rândul lor fuseseră tachinaţi acum vreo treizeci de ani. în realitate nu făceau decât să-i traumeze. Căci pentru a şti să te baţi, trebuie să-ţi fi fabricat în prealabil armele. Şi pentru asta nu este niciodată prea devreme.Eram cel mai mic, nu prea solid, dar atacam tot timpul primul şi câştigam de fiecare dată.

— Dă-mi biluţele tale.

— Nu. Sunt ale mele.

— Dă-mi-le, îţi zic.

— Nu, nu vreau!

— Mă, eşti sigur?

— Bine, bine...! Ţi le dau...

Lecţiile nu mă interesau sub nicio formă şi asta pentru că ne luau drept măscărici. V-am spus mai sus ce semnificaţie are numele meu: *A-l venera pe Yamine.* Şi atunci credeţi că m-aş fi ridiculizat în faţa clasei să recit o poveste despre un bou şi o broască? Asta era pentru mucoşi.

— Abdel Yamine, ai învăţat poezia?

— Care poezie?

— Fabula lui Jean de la Fontaine pe care trebuia să o înveţi pentru azi.

— Jean de la Fontaine[2]? Şi de ce nu Manon des Sources[3]?

— Bravo, domnul cunoaşte din Pagnol!

— îl prefer pe Guignol[4].

— Sellou, afară !

Adoram să fiu dat afară. Pedeapsa asta, care conform spuselor învăţătorului, era cea mai umilitoare, îmi oferea nişte ocazii excelente ca să merg să-mi fac piaţa. Şi ori arhitectul şcolilor pariziene nu a prevăzut că într-o bună zi va intra în incinta lor un ştrengar pe nume Abdel, ori dinadins a căutat să-mi simplifice treaba: cuierele erau fixate în afara sălilor de clasă, pe holuri. Şi ce găseam în buzunarele hainelor? Un franc, ba chiar cinci în cele mai bune zile, un yo-yo, biscuiţi, bomboane! Drept pentru care, datul afară din clasă era pur şi simplu mană cerească pentru mine.

2 Joc de cuvinte, în traducere literală: Ioan al Fântânii.

3 Joc de cuvinte, în traducere literală: Manon a Izvoarelor.

4 Marionetă celebră în Franţa, creată la începutul secolului al XIX-1

îmi imaginam puştii întorcându-se seara acasă şi jelindu-se:

— Mamă, nu înţeleg de ce mi-au dispărut banii din buzunar...

— Uite că încă o dată n-ai fost atent cu lucrurile tale. Nu-ţi mai dau bani de acum încolo!

Vezi să nu! Asta numai până la următoarea dată. Şi recolta lui Abdel avea să fie la fel de bogată...

în ziua când am împlinit zece ani, domnul învăţător mi-a oferit o tură pe afară drept cadou de aniversare. în ziua aceea am dat peste o bucată de carton de mare valoare, ascunsă cu grijă în buzunarul jachetei unei fete, sub o batistă roz. La pipăit era mai groasă decât o bancnotă şi mai mare decât un bilet de cinema, dar nu reuşeam să-mi dau seama ce găsisem. Am scos mâna din buzunar şi am văzut o fotografie. Fotografia aparţinea deţinătoarei jachetei, dar nu era un simplu portret, ci aşa cum se zice, un *plan américain*: adică din cap până la mijloc. Iar fata din fotografie era goală.

Recunosc că eram precoce în ale furtului, însă nu şi în astfel de lucruri. Cu toate acestea, am mirosit imediat beneficiul pe care îl puteam obţine de pe urma găselniţei mele:

— Vanessa, micuţa mea Vanessa, am ceva ce-ţi aparţine, cred...

Şi mimând că îmi ciupesc vârful sânilor, îi spun:

— Se pare că încep să crească!

— Abdel, dă-mi fotografia imediat.

— Nu, nu pot, e prea drăguţă, o opresc.

— Dă-mi-o înapoi sau...

— Sau ce? Mă spui directorului şcolii? Sunt sigur că şi lui i-ar plăcea s-o vadă!

— Spune-mi ce vrei.

— Cinci franci.

— Bine, ţi-i aduc mâine.

Tranzacţia noastră a durat de fapt câteva zile în plus. Cinci franci nu era o sumă suficient de mare. Am cerut mai mult, şi mai mult. Era un joc şi mă distram nebuneşte, dar ofticoasa de Vanessa a ştiut să pună capăt jocului. într-o seară, pe când mă întorceam acasă, părinţii m-au luat de mână şi mi-au zis:

— Abdel, mergem la *post*.

— La poştă vreţi să spuneţi?

—Nu, nu la poştă. Suntem convocaţi la comisariat. Ce-ai mai făcut?

— Ăă... nu ştiu...

De fapt ştiam prea bine, însă credeam că e vorba de ceva mai grav decât amărâtul meu de şantaj. Când poliţistul a expus motivul invitaţiei noastre la comisariat, aproape că am răsuflat uşurat.

— Monsieur Sellou, fiul dumneavoastră Abdel Yamine este acuzat de stoarcere de fonduri.

Erau prea complicate aceste cuvinte pentru Belkacem. Eu însumi nu le înţelesesem până nu a pronunţat numele Vanessei. Am plecat de la secţia de poliţie cu promisiunea că voi înapoia imediat fotografia posesoarei. Părinţii mei n-au înţeles nimic din povestea aceasta. Au mers în urma mea fără să articuleze vreun cuvânt, fără să-mi pună alte întrebări. Nu am fost pedepsit nici acasă, nici la şcoală. După mai mulţi ani, am aflat că însuşi directorul şcolii a fost băgat în închisoare. Printre alte escrocherii, se servise şi din bugetul şcolii. Să furi banii copiilor, aşa ceva nu se face...

În fiecare dimineaţă îmi luam micul dejun pe stradă, în drum spre şcoală. Cei de la livrări lăsau lăzile cu marfă în faţa magazinelor care nu erau încă deschise şi îşi continuau turul liniştiţi. O folie de plastic fină menţinea strâns diferitele produse laolaltă. Era suficient să zgârii folia într-o parte cu unghia ca să mă servesc cu ce voiam: un pachet de biscuiţi *Saint Michel* pe de o parte, o cutie de suc de portocale pe de alta. Chiar nu vedeam să fi fost vreo problemă: totul era la îndemână, şi de data asta chiar pe trotuar. Şi hai să fim serioşi, cu un pachet de biscuiţi în plus sau în minus...

împărţeam totul cu Mahmoud, Nassim, Ayoub, Macodou, Bokary. Eram prieten cu toţi băieţii din cartierul Beaugrenelle, unde de altfel nu prea se găseau de-alde Edouard, Jean sau Louis. Şi nu pentru că nu-i voiam, ci pentru că preferau să ne lase în pace. Oricum eram genul de băiat solitar şi cu spirit de lider. Deviza mea era: „Cine e cu mine, să vină după mine", şi când mă uitam în spate, vedeam că erau cam numeroşi cei care mă urmau.

Pierdeam vremea împreună cu ei în spaţiul betonat dintre blocuri, mai sus de centrul comercial, baza aventurilor noastre. Eram frumoşi şi îmbrăcaţi după ultima modă, cu haine de firmă potrivite. Geacă Chevignon, blugi Levi's decupaţi într-o parte şi cusuţi cu imprimeul eşarfei Burberry, trening Adidas, tricou polo Lacoste, de care încă am rămas

ataşat. Inclusiv în prezent îmi place mult să văd micuţul crocodil pe buzunarul cămăşii.

Prima dată când m-au prins furând din magazinul Go Sport, aveam deja la activ mai multe „goliri". Nu era nimic mai simplu: intram în magazin, alegeam hainele care îmi plăceau, intram în cabina de probă, le îmbrăcam una peste alta şi ieşeam din magazin pe acelaşi drum pe care intrasem, neobservat de nimeni. Doar că eram puţin mai grăsuţ decât cu câteva minute mai devreme. Era desigur pe vremea când agenţii de pază şi sistemele de securitate nu existau. Gecile erau puse pe umeraşe, cu o etichetă scrisă de mână şi prinsă de nasturi. Dar într-o zi şi-au făcut apariţia un soi de „antifurturi" despre care se credea că sunt perfecte. Dar pe care totuşi le puteai deschide fără nicio problemă cu o agrafă de birou, era suficient să- ţi vină ideea. Iar eu nu am fost niciodată în lipsă de idei, şi nici de timp.

Destul de repede am încetat să-i mai însoţesc pe ai mei în plimbările lor duminicale din Parc des Tuileries, din Jardin des Plantes sau la gradina zoologică din Vincennes. Duminica după-amiază moţăiam cu toţii în faţa serialului cu detectivii Starsky şi Hutch până când Yacine, Nordine sau Brahim veneau să mă cheme afară. Coboram în faţa blocului şi căutam să facem ceva, o nouă idee pe care s-o punem în practică. Cum centrul comercial era închis de Ziua Domnului, era complicat să-ţi faci cumpărăturile. Şi totuşi... Ce ne împiedica să intrăm? Uşa asta metalică ne duce în magazin, nu-i aşa? La urma urmelor, care ar fi riscurile? Niciunul! Dovadă că...

în magazinul Go Sport, lângă cabinele de probă, se putea vedea o uşă deasupra căreia scria cu litere albe pe fond verde „Ieşire de urgenţă". Când un vânzător căuta o haină care nu era disponibilă în raion, trecea dincolo de uşa aceea şi revenea cu haina respectivă în mână. Aşadar, am dedus două lucruri: mai întâi, faptul că dincolo de peretele despărţitor era rezerva de marfă şi, mai apoi, că ieşirea din această rezervă dădea direct în stradă. Până şi fraierul de detectiv Gadget[5] şi-ar fi dat seama de asta singur.

Şi iat-o aici, în faţa noastră: o uşă de metal, aşa cum am mai văzut la ieşirea din cinematografe, perfect plată, fără clanţă, fără încuietoare şi care se împinge din interior,

5 Se face referire la filmul de desenate animate *Inspectorul Gadget*, apărut în anul 1983.

apăsând pe o bară orizontală şi lungă, în caz de incendiu, chiar şi zeci de persoane de se aruncau asupra ei în acelaşi timp, o puteau deschide exercitând doar o singură presiune. Desigur, nu şi din exterior... Teoretic! Căci cu o daltă am deblocat deschizătura, am strecurat piciorul în interior, Yacine a tras tare de uşă şi ne-am strecurat în peştera lui Aii Baba.Ce-o fi oare porticul pe sub care tocmai am trecut? Nu mai văzusem aşa ceva până acum. Oricum, nu e momentul să ne jucăm de-a turiştii. Pun dalta la loc în buzunarul hainei şi începem explorarea bunurilor disponibile. Majoritatea sunt pliate şi împachetate în pungi transparente, ceea ce nu prea e comod ca să putem vedea dacă modelul ne place şi dacă într- adevăr e mărimea noastră. Yacine face o descoperire: —Abdel, iauită-te la pantalonii ăştia! Super cool!
Ridic privirea către el, într-adevăr blugii sunt simpatici. Mult mai puţin simpatic este însă ciobănescul german care îşi arată colţii în spatele lui Yacine. Privirea-mi urcă de-a lungul lesei şi se opreşte asupra unei mâni aproape la fel de păroasă ca dihania de câine. Continui să ridic privirea până dau de un cap pătrăţos cu o şapcă pe care scrie „Paza".
Nu mai e pic de îndoială.
Paznicul îl înşfacă pe Yacine de gulerul hainei.
— Pe aici, amândoi!
— Dar, domnule, nu am făcut nimic!
— închide gura!
Ne scoate din încăpere pe o uşă îngustă care dă spre centrul comercial şi ne închide în toaletele personalului. Clic-clac, aici uşile sunt echipate cu încuietori exterioare. Mă prăpădesc de râs.
— Ai văzut, Yacine? Sunt tare deştepţi! Au prevăzut ca WC-urile să le servească drept celulă pentru hoţii prinşi în flagrant delict. Optimizează spaţiul, ce să zici!
— încetează să mai glumeşti, am încurcat-o rău de data asta.
— Ei na, de ce? Doar n-am furat nimic!
— N-am furat pentru că nu am avut timp. Dar am forţat uşa magazinului.

Cine a forţat-o? Tu? Tu, în persoană, Yacine? Evident că nu, şi nici

eu! Uşa era deschisă,
noi n-a

mfăcut decât să intrăm!

După ce îmi termin fraza, ridic capacul de la rezerva de apă a toaletei şi ascund dalta.

Câteva minute mai târziu gardianul revine cu doi poliţişti. Le expunem propria versiune a întâmplării. Desigur că nu putea fi păcălit, dar cum n-a putut dovedi nimic împotriva noastră, paznicul s-a văzut nevoit să-i lase pe poliţişti să plece, iar pe noi să ne însoţească spre ieşire.

— Pentru cultura voastră, tinereilor, să ştiţi că acel portic este o alarmă. Când treci pe dedesubt, se declanşează o lumină roşie în cabina de pază.

Mă arăt extaziat în faţa unei asemenea realizări tehnologice recente.

— Aha, bun lucru şi foarte util!

— Foarte util!

Uşa metalică se trânteşte în spatele nostru. Morţi de râs, plecăm să-i regăsim pe ceilalţi băieţi din cartier.

Cea mai mare lovitură pe care am dat-o, mă refer desigur la volumul ei, a fost când încă nu împlinisem zece ani. Am luat un kart de la magazinul de jucării *Trenul albastru* din centrul comercial Beaugrenelle. O maşină electrică în care chiar puteai intra. Mă şi revăd coborând în viteză scările, în timp ce directorul magazinului era pe urmele mele. Ţineam captura deasupra capului şi încercam să nu-mi pierd echilibrul.

— Stai pe loc, golanule!

Maşinuţa valora o avere. Am încercat-o mai mulţi pe suprafaţa betonată din cartier. Dar nu mergea foarte bine. Sincer să fiu, nu merita banii.

Obişnuinţele se înrădăcinaseră în mine. Nu mă mai puteam schimba. La doisprezece ani nu mai exista deja nicio şansă să mai devin cetăţeanul gentil pe care-l aştepta societatea. Toţi ceilalţi băieţi din cartier, fără nicio excepţie, urcaseră în aceeaşi barcă cu mine şi tot acolo erau. Ca să ne schimbăm, ar fi trebuit să ni se ia libertatea, să fim privaţi unul de celălalt, de tot ce aveam chiar, dar nici aşa n-ar fi mers... Nimic n-ar fi fost de ajuns. Ar fi trebuit să fim reprogramaţi în întregime, aşa cum se şterge hard disk-ul unui computer. Numai că noi nu suntem maşini şi nimeni nu-şi permitea să folosească aceeaşi armă ca noi, adică forţa, fără reguli şi fără limite.

Foarte repede am înţeles mersul lumii. Paris, Villiers-le-Bel sau Saint-Troufignon-de-la-Creuse, aceeaşi luptă. Indiferent unde am fi

trăit, eram noi, sălbaticii, contra poporului civilizat al Franţei. Nici nu aveam nevoie să ne batem ca să ne păstrăm privilegiile, căci din punct de vedere al legii, eram consideraţi nişte copii, orice am fi făcut. Aici un copil este obligatoriu judecat ca fiind iresponsabil. I se găsesc toate justificările posibile si imposibile: este prea cocoloşit ori prea alintat de către părinţi, sau dimpotrivă, trăieşte în sărăcie, privat de iubire şi protecţie... Iar în cazul meu era vorba de, citez: „trauma abandonului".

De cum am intrat în clasa a cincea la Gimnaziul „Guillaume Apollinaire" din sectorul XV, am şi fost luat în primire de psihologul şcolii care dorea să mă cunoască. Era evident alertat de dosarul meu consistent în ceea ce priveşte motivele de excludere din şcoală şi observaţiile puţin elogioase ale profesorilor la adresa mea.

— Abdel, tu nu trăieşti cu părinţii tăi adevăraţi, nu-i aşa?

— Trăiesc cu unchiul şi mătuşa mea, dar acum ei sunt părinţii mei.

— Au devenit părinţii tăi din ziua când adevăraţii tăi părinţi te-au abandonat, nu-i aşa?

— Nu m-au abandonat.

— Abdel, când unii părinţi încetează să se mai ocupe de copilul lor, îl abandonează, nu-i aşa?

Va termina odată cu „nu-i aşa"-ul lui?

— Vă spun că nu m-au abandonat. M-au încredinţat altor părinţi, asta-i tot.

— Asta poartă numele de abandon.

— Nu la noi, în tot cazul. La noi se practică asta.

Psihologul oftează în faţa încăpăţânării mele. Dar
mă înmoi puţin ca să mă lase să plec:

— Domnule psiholog, nu vă faceţi griji, totul e în regulă, nu sunt traumatizat.

— Ba da, Abdel, eşti. Desigur că eşti!

— Dacă spuneţi...

Cert este faptul că trăiam toţi, copiii cartierelor, în totală inconştienţă. Nu a fost niciodată tras un semnal de alarmă îndeajuns de tare încât să înţelegem că intrasem pe un făgaş greşit. Părinţii noştri nu spuneau nimic pentru că nu ştiau ce să spună. Pentru că, deşi dezaprobau comportamentul nostru, nu aveau mijloace să schimbe ceva. La majoritatea magrebienilor şi africanilor, un copil îşi trăieşte experienţele după cum îl duce mintea, fie ele şi periculoase. Aşa stau lucrurile.

Morala rămânea la nivel de concept, nu o integram.

— Ai ajuns rău, băiete!

Era constatarea învăţătoarei, a directorului de magazin şi a ofiţerului de poliţie care ne prindea
pentru a treia oară în decursul a două săptămâni.

La ce se aşteptau cu toţii? Să scot un strigăt de groază: „O, Doamne, am făcut o prostie, ce m-o fi apucat, sunt pe cale să-mi compromit viitorul!" Viitorul era un concept necunoscut şi de neîntrezărit pentru noi. Nu ne proiectam în timp, nu anticipam nimic. Nici loviturile pe care urma să le dăm, nici pe cele pe care aveam să încercăm să le evităm. Eram indiferenţi la tot.

— Abdel Yamine, Abdel Ghany, băieţi, veniţi. Aţi primit o scrisoare din Algeria.

Nici măcar nu ne deranjam să-i răspundem Aminei, care ne chema. Scrisoarea rămânea pe caloriferul de la intrare până când Belkacem hotăra să o deschidă într-un final şi să ne facă un rezumat timid:

— E mama voastră. întreabă dacă vă e bine, dacă vă merge bine la şcoală şi dacă v-aţi făcut prieteni.

Am pufnit în râs.

— Dacă ne-am făcut prieteni? Tată, tu ce părere ai?

Ne obligau să mergem la şcoală şi o făceam din când în când. întârziam la ore, trăncăneam cu voce tare în clasă, ne serveam din buzunarele hainelor, din penare, din ghiozdane. Ne băteam în joacă. Totul era pretext de distracţie. Frica pe care o puteam citi pe chipul celuilalt ne stimula ca pe un leu la vederea unei gazele care o ia la fugă. Nu ne amuza să fugim după o pradă uşoară. în schimb, savuram să o vedem având îndoieli, să pândim momentul când avea să conştientizeze pericolul, să o ascultăm negociindu-şi salvarea, să o lăsăm să creadă în bunăvoinţa noastră chiar cu puţin înainte să lovim... Nu aveam inimă...

Am făcut rost de un hamster. O fată din clasa a Vl-a, de la şcoala unde sunt înscris, mi l-a încredinţat (nu a avut de ales, căci nimeni altcineva nu-l voia). Sărăcuţa, şi-a cheltuit toţi bănuţii ca să-şi ia un prieten, şi când să-l ducă acasă, s-a temut că părinţii o vor certa...

— Nu ar fi trebuit să-l cumpăr. Tata mi-a spus dintotdeauna că nu vrea animale în apartament.

— Nu-ţi face griji, îi voi găsi o casă nouă.

E haioasă specia asta de şobolani. Roade la un biscuit fără comentarii. Bea, mănâncă şi urinează. Caietul meu de matematică e îmbibat de urina lui. Timp de câteva zile duc de colo-colo chestia asta în rucsac. În clasă e mai cuminte decât mine, şi când îi vine cheful să se exprime, o acoperă complicii mei. Chiţăie şi ei foarte bine, profesoara e uimită.

— Yacine, ţi-ai prins mâna în fermoarul de la penar?

— Scuze, doamnă, nu e mâna, dar doare tare.

Avalanşă de râsete în toată clasa. Chiar şi micilor burghezi din sectorul XV le plac glumele noastre. Toată lumea cunoaşte adevărata cauză a zgomotelor ciudate care ies din rucsacul meu, dar nimeni nu pârăşte. Vanessa (aceeaşi!) are o inimă iubitoare şi îngrij orându-se pentru hamster, vine să-mi vorbească la recreaţie.

— Dă-mi-l mie, Abdel, o să mă ocup de el cum ştiu mai bine.

— Frumoaso, un animăluţ ca ăsta costă bani.

Stoarcerea de bani nu a mers prima oară, aşa că nădăjduiesc că de data asta îmi voi lua revanşa.

— N-ai decât să-ţi păstrezi hamsterul!

La naiba, scorpia îmi ţine piept. Pe loc îmi vine o idee sinistră: să-i vând animăluţul pe bucăţi.

— Ia spune, Vanessa, am de gând să-i tai o lăbuţă în seara asta în faţa blocului, ca să-l văd cum fuge după aceea. Vrei să vii şi tu să te uiţi?

Biluţele albastre din ochii ei încep să se învârtă în orbita lor, aşa cum se rotesc slipurile mele în tamburul maşinii de spălat.

— Ai înnebunit, doar n-o să faci asta!

— E hamsterul meu, mă priveşte ce fac cu el.

— Bine, ţi-l cumpăr cu zece franci. Ţi-i aduc mâine, să nu-i faci niciun rău.

— Batem palma.

A doua zi, Vanessa ţine în mână moneda promisă.

— Abdel, îţi dau banii, dar mai întâi vreau să văd hamsterul.

Deschid rucsacul şi ea îmi întinde banii.

— E în regulă, dă-mi-l.

— Nu, Vanessa! Zece franci erau doar pentru prima lăbuţă. Dacă vrei să mai vezi şi alta, asta presupune zece franci în plus!

îmi aduce banii la scara blocului chiar în acea seară.

— Gata, dă-mi hamsterul acum!

— Hei, scumpete, hamsterul are patru lăbuţe... Dar îţi fac reducere pentru ultimele două, numai cincisprezece franci.

— Eşti un măgar. Dă-mi-l odată, şi-ţi plătesc restul joi, la şcoală.

— Vanessa, nu ştiu dacă pot avea încredere în tine...

E roşie de nervi. Şi eu sunt roşu, dar de râs. îi întind ghemul de păr urât mirositor şi privesc cum se îndepărtează. Nu i-aş fi tăiat niciodată nici măcar o ureche hamsterului.

A murit după câteva săptămâni în cuşca-i de cinci stele de la Vanessa. Nici măcar n-a ştiut să se ocupe de el cum trebuie.

De la gimnaziu, m-au transferat la liceul profesional Chennevière-Malézieux din sectorul XII, la specialitatea mecanică generală. Chiar din prima zi, directorul adjunct ne oferă un curs de istorie şi în acelaşi timp o bună şi mică lecţie de morală.

— André Chennevière şi Louis Malézieux au fost ambii apărători înflăcăraţi ai Franţei în perioada ocupaţiei germane din timpul celui de-al doilea război mondial. Sunteţi norocoşi să trăiţi într-o ţară prosperă şi paşnică. Nu veţi fi nevoiţi să vă bateţi decât pentru a vă construi propriul viitor. Vă încurajez să daţi dovadă de aceeaşi înflăcărare în învăţarea acestei meserii.

Să trăiţi! Aşadar, hotărăsc să fac şi eu rezistenţă ca indivizii ăştia doi. N-am avut niciodată intenţia să bag mâinile în vaselină. Am paisprezece ani şi niciun alt ţel în viaţă în afară de a-mi păstra libertatea. Trebuie să mai rezist încă doi ani şi apoi se vor vedea constrânşi să mă elibereze. După vârsta de şaisprezece ani, şcoala în Franţa nu mai e obligatorie. Ştiu însă că ne slăbesc căpăstrul chiar şi mai devreme. Norocul nostru.

Nu am nimic de-a face cu turma în care vor să mă facă să pasc. Care era de fapt acea poveste despre oi pe care ne-a spus-o anul trecut profesorul de franceză? Oile de Panurge, asta era! Un tip aruncă o oaie în mare şi toate celelalte se iau după ea. în blestematul acesta de liceu toţi elevii seamănă cu nişte oi. Numai să-i vezi pe tipi: privire monotonă, trei cuvinte în vocabular, o idee pe an. Au repetat anul o dată, de două ori, unii chiar de trei ori. Au dat impresia că-şi dau silinţa, că vor bacalaureat, facultate şi alte

aiureli. însă ei n-au decât instincte primare: să mănânce - trăiască cantina! - şi să şi-o tragă! Nu este alt cuvânt pentru asta, căci pe acesta îl repetă între ei cât e ziua de lungă.

Trei biete fete au aterizat în clasa asta de degeneraţi. Cel puţin una dintre ele va trece cel puţin o dată „prin mâna" mai multora...

Am multe defecte, dar acest fel de violenţă nu se numără printre ele. Băieţi, nu, mulţumesc, nu mă joc cu astfel de lucruri, prefer alte jocuri, în altă parte.

Pierdeam vremea prin cartierul Beaugrenelle. Magazinele începeau să se echipeze serios ca să poată face faţă vizitelor noastre: detectoare de trecere, antifurturi din ce în ce mai performante, paznici, salariaţi vigilenţi cu privire la un anumit tip de clientelă... în mai puţin de doi ani, sistemele de securitate luaseră o aşa amploare, încât nu ne mai puteam servi direct de la sursă. Trebuia fie să renunţăm la hanoracele cu glugă, cu care ne stătea atât de bine, fie să mergem să le culegem din altă parte... direct de pe umeraşe, de acasă de la bobocii din cartierele luxoase. Recunosc acum că acestui raţionament nu-i lipseşte nici logica, dar nici cinismul.

Doar că pe vremea aceea nu eram conştient de nimic. Eram incapabil să mă pun în locul celorlalţi. Nu încercam să o fac, dar nici măcar nu-mi venea ideea să încerc. Dacă m-ar fi întrebat cineva de suferinţa unui adolescent care tocmai fusese deposedat de lucrul său, n-aş fi făcut decât să chicotesc sarcastic. Căci nimic nu era grav în ceea ce mă privea; nimic grav nici în ceea ce-i privea pe ceilalţi. Şi cu atât mai puţin în ceea ce-i privea pe mucoşii de bani gata.

începând cu clasa a V-a, părinţii nu-şi mai însoţeau odraslele până la poarta şcolii. Astfel, imediat după ce ieşeau din casă, deveneau prăzi uşoare pentru noi. Reperam unul bine echipat, înţolit exact cum trebuia, ne precipitam spre el vreo doi sau trei, îl înconjuram şi mergeam pe trotuar lângă el în aceeaşi direcţie ca şi cum ne îndreptam spre şcoală împreună, ca nişte prieteni. Trecătorii nu observau nimic îngrijorător. Ba chiar mă gândesc că se vedeau în faţa unui spectacol îmbucurător: „Aşadar, micuţul catolic este prieten cu doi arabi. Acest fiu de familie respectabilă are inimă bună şi nu-i respinge pe băieţii ciufuliţi, care în mod evident au un mod

de viaţă prea puţin stabil." Trecătorii nu auzeau schimburile noastre de cuvinte:

— Adidaşii ăia, ce număr sunt?

— Vreţi să spuneţi ce mărime? Ce vă priveşte?

— Mă, răspunde!

— Patruzeci.

— Patruzeci, super! Exact ce-mi trebuia! Dă-mi-i.Nici vorbă, doar n-o să merg la şcoală în şosete.

— Am un cuter în buzunar. Bănuiesc că n-ai vrea să-ţi pătezi puloveraşul albastru cu nişte picături de sânge de-a dreptul urâte. Aşază-te acolo!

îi indicam ori o bancă, ori o treaptă de scară, ori pragul unui magazin care încă nu era deschis.

— Hai, desfă-ţi şireturile, mişcă-te mai repede! îndesam perechea de Nike în rucsacul meu şi
plecam mai departe cu Yacine, care, pentru că purta mărimea 42, îşi găsea mai greu adolescenţi de la care să se echipeze.

Se întâmpla să şi lovim. Cu pumnul, cu piciorul, atunci când tipul nu voia să se supună. Consideram o astfel de atitudine de nesupunere complet stupidă. Pentru o pereche de papuci, sincer…

M-au prins de câteva ori. Rămâneam o oră sau două la comisariat şi apoi mă întorceam acasă ca şi cum nu se întâmplase nimic. Poliţia franceză e departe de a fi la fel de înspăimântătoare ca în filme. N-am primit niciodată volumul *Yellow Pages* în figură, şi nici măcar cea mai mică palmă. Nu se lovesc copiii în Franţa, nu se cade aşa ceva. Nici acasă la Belkacem şi Amina nu sunt bătuţi copiii, îmi aduc aminte însă de ţipetele care veneau de la vecini, tatăl care îşi biciuia fiul, fiul care urla de durere şi mama care ţipa ca să oprească scena de tortură. îmi amintesc de Mouloud, de Kofi, de Sekou, care primeau lovituri serioase. Nu trebuia să-i atingi prea tare pe umăr timp de câteva zile, iar mai apoi nu trebuia sub nicio formă să faci vreo aluzie la corecţia pe care au primit-o, să le spui că s-a auzit sau că s-a înţeles ce li s-a întâmplat. Nimic nu se întâmplase. De altfel nimic nu se schimba, viaţa după bătaie era la fel ca înainte de bătaie. Mouloud, Kofi şi Sekou îşi ţineau în continuare postul la scara blocului sau între blocuri şi alergau la fel de repede.Am dobândit mai multă încredere în mine şi de acum încolo mergeam mai departe de sectorul XV. Iau linia 10 de metrou la staţia Charles Michel, schimb la Odeon şi cobor la Châtelet-Les Halles. Este multă lume pestriţă, tipi de culoare şi arabi mai ales. Unii dintre ei se dau drept americani, se îndoapă cu hamburgeri ca să obţină aceeaşi corpolenţă ca dansatorii de breakdance. îi auzi de departe cum se apropie cu ghettoblasterul

lor care le urlă de pe umăr. Au o şapcă înşurubată invers pe cap şi poartă pantaloni de cea mai mare mărime pe care o puteau găsi. Lasă aparatul jos, dau muzica mai tare şi se lansează pe pistă, asigurând astfel spectacolul şi ambianţa sonoră. în felul acesta acoperă zgomotul negocierilor pe care le încep. Fiecare îşi vede de micile lui tranzacţii fără să se preocupe de ceilalţi, iar eu mă amestec în mulţimea de oameni. înghit un sendviş, vând o haină Lacoste, o pereche de încălţăminte Weston, nimic special. Drogurile circulă în altă parte, nu sub privirile mele. Genul acesta de tranzacţii nu mă interesează, poate numai ca să-i oftic pe băieţii de aur din sectorul XVI, care caută să-şi condimenteze petrecerile lor de bogătani. Le vând ardei uscat. Nu seamănă cu canabisul nici la culoare, nici la miros, dar asta nu pare că-i surprinde, ci îmi întind mălaiul. Tai o bucată de scoarţă de arţar şi fac din ea o lamelă foarte prezentabilă. Nu-mi rămâne decât să o frec cu puţină iarbă, veritabilă, ca să-i dea culoare şi miros şi să o împachetez în hârtie de ziar. Lângă La Fontaine des Innocents[6], îşi face apariţia un tânăr în costum.

— Ai? Spune-mi, ai?

— Da' tu ai parale?

Tranzacţia se încheie rapid, tipul pleacă imediat.

îmi imaginez moaca lui cândva deschide pachetul. Va scoate tutunul şi foile de învârtit ascunse sub saltea şi o să i se ia pielea de pe degete tot încercând să fărâmiţeze porcăria pe care i-am vândut-o, ca să- şi facă un joint. „E bună iarba mea, Jean-

6 Monument istoric din 1862, fântâna din cartierul Les Halles din sectorul I al 64

Bernard? Nu mă mir,
este din arţar!

"Petrecerile, acele „zoulou party" cum se spune, au loc la subsoluri. Suntem toţi prieteni indiferent de originea etnică. Şi pentru că suntem toţi prieteni, nu ne cunoaştem niciunul. îi ştiu pe nume sau după poreclă pe fiecare dintre cei care trec pe aici, aşa cum şi ei ştiu cine sunt: micuţul Abdel. Dar nimic mai mult. Habar nu am de numele lor de familie şi ei n-au auzit niciodată de Sellou. îmi spun „micuţul", din cauză că sunt mic de statură, nu ca vârstă. Am cincisprezece ani. Pe aici trec şi băieţi mult mai mici decât mine, şi chiar fete prea naive.

Flirtează cu un pericol pe care îl presimt, dar le plac privirile pe care băieţii, puternici ca nişte bărbaţi, le aruncă asupra lor. Vor regreta amarnic imprudenţa lor. Analizez toată această lume îndeaproape, dar nu prea mă integrez. în câte o seară merg afară cu punk- iştii, în alta, dacă plouă, tranzacţionez prin galeriile subterane.

— Hei, micuţule, îţi spun un secret. O fată de la liceul „Henri al IV-lea" organizează o petrecere la ea acasă în seara asta. Bătrânii ei sunt plecaţi, pricepi?

— Sunt de-al vostru.

în astfel de cazuri te duci neinvitat şi iei parte liniştit la petrecere, până când unul din grup dă semnalul de plecare. Şi atunci începem „curăţarea" locului. Şi întotdeauna găseşti la îndemână măcar un video player de ultimă generaţie. Debranşez cu grijă firele şi le înfăşor metodic într-un ghem. Micuţa gazdă e îngrozită. „Ce fac noii ei prieteni? Până acum cinci minute erau atât de simpatici! Cum ar fi putut să anticipeze ea aşa ceva? Vai, ce băieţi răi!" Fata se închide în camera ei, iar prietenii mei se distrează să mă vadă mergând pe stradă, în modul cel mai firesc cu putinţă, cu un aparat atât de greu la subraţ.

— Micuţule, eşti cel mai tare!

Cum să nu!

în seara asta umblăm prin Piaţa Carrée[7], care de fapt n-ar trebui să se numească aşa căci este rotundă. Dintr-odată se pare că lucrurile se aprind între doi băieţi, undeva în spate lângă un zid. Fiecare priveşte de departe, nu se aproprie nimeni. Niciodată nu se amestecă nimeni în treburile altora. începe bătaia, un spectacol banal.

Mai puţin banală este însă vederea sângelui care ţâşneşte din gâtul unuia dintre tipi. Nu sunt deloc banale chestiile albe care

ies din beregata tipului. A murit, fără nicio îndoială.

Ne împrăştiem într-o fracţiune de secundă, ca un stol de porumbei. Nu am văzut lama care a tăiat în carne vie, sigur era lată şi tare, iar mâna care o
7 Pătrată (fr.) ţinea, puternică şi hotărâtă. Iată de ce nu mă bag la droguri dure, nici să le consum, nici să le vând. E un trafic care duce mult prea departe. Ciudat, eu care nu mi-am pus niciodată vreo întrebare, eu care fur fără niciun scrupul, ştiu deja că nu voi ucide niciodată pentru bani.

Poliţiştii nu vor întârzia să-şi facă apariţia, aşa că alerg cât mai departe posibil. Toţi martorii scenei s-au dispersat în oraş şi în subteranele sale. Am văzut capul celui ucis atârnând greoi spre umăr, aproape tăiat în întregime. Dar nimic altceva în plus.

Nu aştepta ca lucrurile sâ devină mai uşoare, mai simple, mai bune. viata va fi întotdeauna »complicata. învatâ sâ fii fericit in »acest moment.

Altfel, vei rămâne fârâ timp. Se murea şi la noi în cartier, dar de singurătate şi disperare, cum se moare în oraşe. Lumea se sinucidea, cel mai adesea aruncându-se pe fereastră. De fiecare dată era un adevărat eveniment. Eram câteva sute de oameni care trăiam în cartierul Beaugrenelle, mai puţin de o mie, dar ne cunoşteam cu toţii. Era ceva senzaţional în dispariţia bruscă a unuia dintre locuitorii lui. Bătrânii care de obicei stăteau închişi în apartamentul lor, ieşeau pe palier ca să discute cu vecinii lor. Dar în fond nu-şi ziceau nimic. Unii dintre ei nu voiau decât să-şi facă o imagine bună, demonstrând că au compasiune pentru acel biet domn Benboudaoud care până la urmă n-a mai rezistat. Alţii voiau să-şi demonstreze perspicacitatea explicând cauza sinuciderii lui, pe
care doar ei, desigur, o cunoşteau.

— Nu mai suporta să trăiască singur, Youssef. Era foarte nefericit de când i-a murit soţia. Acum cât timp deja?

— Acum cinci ani. Dar vă înşelaţi, nu din cauza soţiei s-a sinucis.

Linişte, suspans, bătaie de tobe, celălalt rămânând cu gura căscată în aşteptarea deznodământului.

— Şi-a luat viaţa după ce a deschis corespondenţa de azi.

— Da? Şi ce era în corespondenţa de dimineaţă?

— N-aţi văzut că încă mai ţinea în mâini o scrisoare de la impozite când s-a prăbuşit la pământ?

Aşa este. Bătrânul Youssef s-a aruncat de la etajul şapte cu avizul de plată a impozitelor între degete.

Foarte probabil că era ceva grav, de vreme ce nu i-a dat drumul nicidecum...

încă mai am în faţa ochilor imaginea acelui tip, un francez complet distrus de alcool, sfrijit de povara vieţii lui ratate. Locuia în scara vecină, împreună cu soţia lui la fel de îmbibată de alcool ca şi el. L-a părăsit pentru un altul, iar el s-a aruncat de la fereastră. Numai că el locuia la primul etaj... Şi-a zdrobit oasele şi rămăsese acolo, pe spate, cu un braţ undeva pe sub ceafă, un picior pe la mijloc, un cot intrat printre coaste. Când au sosit cei de la urgenţă, s-au uitat la marioneta dezmembrată şi nu ştiau de unde să o apuce. Au pus peste el o pătură pentru supravieţuire,

o folie aurită. A murit sclipitor, micul încornorat.

Un alt caz care îmi revine în minte şi care pe cât ne-a amuzat pe mine şi prietenii mei, pe atât ne-a şi dezgustat: Leila, o femeie obezã, care nu ieşea niciodată din casă, s-a aruncat de la etajul şase. Trupul ei a făcut *pleosc* şi a explodat efectiv pe asfalt ca o roşie răscoaptă. Mai e şi o altă poveste, tot de dragoste: un tip şi-a adus amanta în apartamentul în care a locuit cu soţia lui. La sfârşitul verii trecute tipul a fost găsit pe jumătate descompus în pat. Era bolnav de cancer în fază terminală şi noua lui iubită plecase în vacanţă. Tipa a chemat să i se curăţe apartamentul şi continuă să trăiască în el.

Dacă mă gândesc mai bine, îmi spun că nu prea eram norocos: eu care permanent eram plecat la plimbare, care mâneam o dată la patru zile acasă la ai mei, eram totuşi prezent în cartier de fiecare dată când avea loc o sinucidere. Dar de fiecare dată spălam putina. Poliţiştii debarcau imediat ca să-şi facă ancheta. Nu ştiam niciodată din ce motiv mă căutau, dar ştiam întotdeauna ca era preferabil să-i evit.

Mă căutau pentru crima din cartierul Châtelet-Les Halles. Pe atunci erau deja camere de supraveghere care fuseseră instalate şi toată scena a fost filmată. Imaginea însă, nefiind de cea mai bună calitate, nu le era suficientă ca să identifice asasinul. Un tip de culoare, înalt, în ţinută sport şi cu adidaşi, ce poate fi mai comun? Pe mine însă m-au identificat. Trebuie să recunosc că mă şi cunoşteau bine. De câte ori mă prindeau, mă ţineau în arest atât de mult timp cât le permitea legea, şi mă eliberau promiţându-mi că ne vom revedea.

Şi ne-am revăzut cu ocazia unui control stupid de identitate, într-o dimineaţă, într-o gară de la periferie când abia mă trezeam din somn. Aproape că nu mai puneam piciorul pe la liceu, şi cam tot atât de des îl puneam şi pe acasă. îmi petreceam nopţile în trenurile care circulau din Paris în suburbie, la fel ca toţi băieţii din cartierul Châtelet cu care umblam serile. Aveam cu ce să ne ocupăm până spre dimineaţă, iar când se relua circulaţia pe la patru- cinci dimineaţa, coboram în staţie, ne instalam într-un vagon la întâmplare şi dormeam câteva ore. Deschideam din când în când câte un ochi şi vedeam câte un tip

îmbrăcat în costum şi cravată, cu servieta pe genunchi, iar la încheietura mâinii ai fi zis că şi-o fixase cu nişte cătuşe. Privirile noastre se intersectau, şi nu ştiu care dintre ele, a mea sau a lui, era mai dispreţuitoare. Gândeam despre el: „Du- te la muncă, hai, continuă să te scoli în zori ca să-ţi câştigi salariul mizerabil. Eu nu mi-am terminat încă noaptea." Şi mă adânceam din nou în somnul meu. Aveam imprimată pe obraz urma cusăturilor de la husa scaunelor. E foarte posibil că nu miroseam a trandafiri, dar nicăieri în Paris nu miroase a trandafiri. O voce se auzi în boxe:

— Saint-Remy-les-Chevreuses, capăt de linie. Toţi călătorii sunt invitaţi să coboare din tren.

O voce îmi vorbeşte la ureche:

— Abdel, Abdel, la naiba, trezeşte-te! Trebuie să coborâm din vagon. Trenul pleacă la depozit.

— Lasă-mă să dorm...

O altă voce, mai seacă, şi a cărui posesor îmi scutură braţul:

— Control de acte de identitate. Buletinul!

într-un final m-am trezit căscând cu toată gura.

Mi-a venit ideea să mă uit la ceas, dar m-am răzgândit într-o fracţiune de secundă. Tipul în uniformă, cu salariu minim pe economie, ar fi ghicit că nu l-am primit cadou la ceremonia primei mele comuniuni.

— Aş prefera un mic croasant cu o cafea...

— Văd că ai chef de glume de dimineaţă, e bine!

Blazat, îi întind actele de identitate, care desigur că sunt în regulă. Născut în oraşul Alger, dar deţinător al unui permis de şedere care fusese recent reînnoit. De altfel, procedura de obţinere a cetăţeniei franceze era în curs: în anii '80, oricine avea rezidenţă în Franţa mai mult de zece ani putea obţine un paşaport tricolor albastru-alb-roşu. Şi nu mi-a fost ruşine să-l cer. Nerodul de frate-meu n-a fost suficient de prevăzător în ceea ce priveşte demersurile administrative şi a fost expulzat în 1986. Belkacem şi Amina au pierdut un fiu, fără îndoială era cel pe care ar fi preferat să-l păstreze lângă ei, dacă ar fi fost să poată alege. Pe fiul care le rămânea aveau să meargă să-l ia de la comisariat.

— Sellou, PJ vrea să te interogheze, te luăm cu noi.

— PJ? Ce mai e şi asta?

— Nu face pe naivul. Poliţia Judiciară, ştii foarte bine ce este.

Pe loc am înţeles că era vorba de crima din Châtelet, singurul fapt destul de grav încât să merite o audienţă la L'île de la Cité.

Ştiam că nu riscam nimic: fusesem martor şi nimic mai mult, şi nu cunoşteam identitatea criminalului. Măcar de data asta nu era nevoie să mint. Nu aveam nevoie să mă joc de-a cine e mai deştept. Nimeni nu mă acuza de nimic, puteam să spun adevărul gol- goluţ. A fost o încăierare, urmată de o lovitură de cuţit care l-a doborât la pământ pe unul dintre tipi. Aici se sfârşeşte povestea. Şi începe parcursul meu judiciar.

Recent am împlinit şaisprezece ani. Cu câteva zile în urmă m-am aflat în faţa Consiliului de disciplină al liceului pentru a-mi încheia cariera de mecanic. Sunt acuzat de absenţe repetate, şi ca accesoriu, de faptul că i-am dat un pumn profesorului de management.

— Abdel Yamine Sellou, l-aţi agresat pe domnul Perachon în data de 23 aprilie. Vă recunoaşteţi fapta?

Pe bune! Zici că sunt la tribunal...

— O recunosc, o recunosc...

— Bine, este un început. Puteţi garanta că nu o veţi repeta?

— Păi, asta depinde de el!

— Nu! Depinde doar de dumneavoastră. Puteţi aşadar să promiteţi că este ultima?

— Nu, nu pot.

Directorul oftează resemnat. Ceilalţi juraţi nici măcar nu-şi ridică nasul din rebusurile lor. Insolenţa mea face parte din cea mai banală rutină pentru ei. Au văzut atâtea la viaţa lor, că mă întreb ce trebuie să se întâmple ca să fie surprinşi. încerc să glumesc.

— Domnule director, doar n-o să mă daţi afară.

— Abdel Yamine, vă preocupă subit viitorul dumneavoastră profesional?

— De fapt... Vă întreb din cauza cantinei. Joia de obicei se servesc cartofi prăjiţi. Şi îmi place să vin joia.

în sală tot nu mişcă nimeni, nici măcar cel mai gras dintre ei, consilierul principal de educaţie, care nu mi-a dat niciodată nici cel mai mic sfat. „Hei, alo, vorbesc de cartofi prăjiţi aici!"

Mi-l imaginez pe cel gras ca pe un personaj de desene animate care se transformă într-un lup obez, cu limba atârnând

până la pământ, cu saliva care-i curge pe burta-i păroasă, incapabil să facă un pas până la farfuria cu cartofi prăjiţi crocanţi pe care o ţine în mâinile sale Scufiţa Abdel.

Directorul mă întrerupe din delir.

— Argumentul dumneavoastră culinar riscă să nu fie suficient, îmi pare rău... Vom delibera, dar mă tem că rezultatul dezbaterii este deja hotărât. Veţi primi o scrisoare acasă peste câteva zile. Acum puteţi pleca.

— Bine, pe curând atunci!

— Mă îndoiesc... Vă doresc succes, Abdel Yamine.

Scrisoarea încă n-a ajuns la părinţii mei, şi nici nu le-am spus despre cele întâmplate. îi ignor în totalitate. M-am debarasat de sistemul şcolar şi de familie de multă vreme. Din punct de vedere al legii în schimb, nu pot fi interogat fără prezenţa responsabilului legal. Una dintre maşinile poliţiei pleacă să-i aducă pe Belkacem şi Amina. Sunt conduşi la 36 Quai des Orfèvres, la sediul Brigăzii Criminale. Amândoi intră pe holul unde dorm tolănit pe un scaun. Par speriaţi şi trişti în acelaşi timp. Mama se repede asupra mea:

— Abdel, ce-ai făcut?

— Nu te panica, totul va fi bine.

Excluderea mea de la liceu nu va schimba nimic pentru părinţii mei. Oricum sunt la curent că nu mai calc pe acolo decât o dată pe lună, în general pe data de 32 a lunii (pentru cantină, cred că s-a înţeles) şi de foarte multă vreme le lipseşte orice modalitate de a mă controla. Dar le este teamă de audienţa la care au fost convocaţi şi care se va derula în următoarele clipe. Prima dată când au venit să mă ia de la comisariat era deja prea târziu ca să mai schimbe ceva în comportamentul meu. Dovadă că ne găsim din nou faţă în faţă cu gaborii care se ocupă de criminali. Lucrul de care se tem pentru mine în tăcere de ani de zile, cu ruşinea specifică omului care se simte neputincios, probabil că are loc acum.

— Abdel Yamine Sellou, ai fost recunoscut datorită camerelor de luat vederi în Piaţa Carrée, la al treilea subsol al Forumului des Halles. O crimă a fost comisă în noaptea de bla-bla-bla, bla-bla-bla...

Eu moţăi. Părinţii mei privesc fix la buzele inspectorului pentru a-i înţelege mai bine cuvintele. Termenul „crimă" îi produce mamei un electroşoc.

— Nu-ţi face griji, mamă, nu sunt eu autorul, n-am făcut nimic. Doar că m-am găsit pe acolo când nu trebuia.

Poliţistul confirmă.

— Doamna Sellou, îl interoghez pe fiul dumneavoastră doar în calitate de martor. Nu este acuzat de asasinat, mă înţelegeţi?

Dă din cap că da şi se aşază mai bine pe scaun, liniştită. Nu ştiu ce le trece prin cap, ei şi tatălui meu, în acele momente, şi nici nu voi şti vreodată. Nu scot niciun cuvânt. Nu vor scoate prea multe cuvinte nici măcar când vom părăsi faimosul sediu de pe Quai des Orfèvres. Tata abia se aruncă într-o prelegere moralizatoare când ajungem în Beaugrenelle, că mama îl şi opreşte de teamă că voi dispărea imediat.Deocamdată îi furnizez inspectorului versiunea proprie: pe indivizii de la Halles nu-i văzusem în viaţa mea, nu ştiu cum îi cheamă şi nici n-aş putea să-i recunosc. Cu toate acestea, inspectorul nu pune capăt întrebărilor. Mă întreabă despre mine, viaţa mea, obiceiurile mele, despre prietenii mei din Châtelet cu care, de fapt, nu sunt atât de prieten. Mă loveşte cu un discurs formal. Ori este plătit şi pentru asta, ori în felul acesta îşi descarcă conştiinţa. Mă gândesc că trebuie să fie enervant să fii atât de puţin eficace în propria-ţi meserie.

—Abdel Yamine, părinţii tăi au venituri modeste, iar tu primeşti o bursă de la stat pentru a putea studia, deşi nici măcar nu frecventezi cursurile. Ţi se pare normal?

— Hmmm....

— în plus, banii sunt transferaţi direct în contul deschis pe numele tău. Părinţii tăi ar putea să-i folosească pentru a-ţi cumpăra cel puţin haine şi mâncare.

— Hmmm....

Dar desigur, tu te descurci foarte bine şi singur, nu-i aşa? Te comporţi ca un cocoş... Bine, te voi prezenta unei doamne care este judecătoare pentru minori şi se va ocupa de tine până la majorat.Părinţii mei nu au nicio reacţie. Nu înţeleg nimic din situaţia asta, dar înţeleg măcar că nu le va fi luat fiul. Ştiu că nu voi fi plasat într-un centru pentru tineri delincvenţi. Ştiu că voi fi convocat de acum încolo din trei în trei săptămâni la Palatul de Justiţie şi că asta nu va schimba nimic, absolut nimic nici pentru ei, nici pentru mine. Youssouf, Mohamed, Yacine, Ryan, Nassim, Mouloud, ca mai toţi copiii din Beaugrenelle, sunt sub supravegherea unui judecător pentru minori. Toată lumea din cartier ştie că aşa stau lucrurile. Părinţii mei îşi spun probabil că acesta e „premiul" care se dă tuturor odraslelor, fie ele ale imigranţilor sau ale francezilor.

Judecătoarea a venit special pentru noi. E o doamnă micuţă şi rotundă, cu o voce

blândă şi o atitudine maternă. îmi vorbeşte de parcă aş avea zece ani, însă fără să mă ia drept un retardat. Se pare că vrea să mă ajute. Trage concluziile cazului meu fără să exagereze inutil.

— Abdel Yamine, nu prea îţi place şcoala din câte se vede.

— Nu prea, aşa-i.

— înţeleg... Vezi tu, nu eşti singurul în situaţia asta... Dar îţi place să stai pe-afară nopţile? Mi s-a spus că ai fost martorul unei întâmplări groaznice la Halles, cineva a fost ucis sub ochii tăi, aşa-i?

— Da...

— Şi crezi că e un lucru bun pentru un tânăr de şaisprezece ani să se găsească într-o situaţie de genul acesta?

Ridic din umeri.

— Abdel Yamine, ne vedem din nou peste trei săptămâni. Până atunci îţi propun să te gândeşti la ce ţi-ar plăcea să faci. Eventual la locul unde ţi-ar plăcea să trăieşti. Vom discuta împreună şi vom vedea ce putem face. Eşti de acord?

— Da.

Către părinţii mei:

— Doamnă Sellou, domnule Sellou, vă reamintesc că acest copil este sub răspunderea dumneavoastră până la vârsta majoratului, care e fixată la optsprezece ani în Franţa. Până atunci aveţi obligaţia să-i asiguraţi protecţia, chiar şi dacă e împotriva voii lui. Un copil nu este o povară, ci o sarcină, şi când devenim părinţi trebuie să o îndeplinim. înţelegeţi ce vă spun?

— Da, doamnă.

De data asta într-adevăr au înţeles. Nu chiar totul, dar au înţeles. Pe stradă, după ce a petrecut trei ore la Brigada Criminală cu umerii aplecaţi şi ochii înceţoşaţi, tata îndrăzneşte să se exprime cât de cât.

— Ai auzit, Abdel. Doamna a spus că suntem responsabili de tine, aşa că de acum încolo te vei potoli.

Am auzit şi cuvântul „povară" în discursul judecătoarei. Mă uit la acest biet om care leagă cabluri de treizeci de ani şi traversăm împreună Sena pe Pont-Neuf unde am câteva amintiri. Viaţa mea îmi pare categoric mai interesantă decât a lui. Mama îşi ridică brusc privirea spre mine; are ochii în lacrimi.

— Abdel, au omorât pe cineva în faţa ta!

— Nu a fost nimic, mamă. A fost ca un accident sau ca un film pe care l-aş fi văzut la televizor. Eram de faţă, dar situaţia nu mă viza. Nu m-a afectat.

Şi nici prelegerile părinţilor mei, de altfel

.II

SFÂRŞITUL INOCENŢEI

10

Profitam de slăbiciunea părinţilor mei şi nu vedeam niciun rău în asta. La cel mult şase sau şapte ani am lăsat deoparte copilăria şi vaporaşele cu pânze din Parcul des Tuileries ca să intru, fără ocolişuri, într-o formă de independenţă feroce. Am stat să observ, am făcut inventarul omenirii şi am ajuns la concluzia că lucrurile se petreceau ca în rândul animalelor: exista unul care domina şi mai mulţi dominaţi. Mi-am spus că, cu un minimum de inteligenţă şi instinct de supravieţuire, existau şanse să-mi fac un loc.

Nu conştientizam că Belkacem şi Amina vegheau asupra mea, în felul lor. Orice s-ar putea crede, intraseră în acest rol cu puţinele mijloace de care dispuneau şi i-am acceptat ca atare. De altfel l

espuneam mama şi tata.

— Tată, cumpără-mi altă carte cu benzi desenate.

— Mamă, dă-mi sarea.

Le ceream tot ce voiam dându-le ordine. Nu ştiam că în mod normal lucrurile se petrec altfel. Nici ei nu ştiau, având în vedere că nu-mi făceau nicio observaţie.

Repet, nu aveau vreo metodă de educaţie. Credeau că părinţi iubitori sunt cei care le permit orice copiilor lor. Nu ştiau că trebuie câteodată să li se interzică anumite lucruri, spre binele lor. Nu stăpâneau codurile în vigoare şi aferente societăţii care se respectă, acea societate care foloseşte formulele de politeţe la orice propoziţie şi ştie cât e de important să ai o conduită adecvată. Prin urmare, nu exista niciun risc să-mi fie transmise aceste coduri şi nici să-mi fie pretinse mai apoi.

Adesea mă întorceam seara de la şcoală cu pedepse. Mama mă vedea copiind rânduri întregi... Zeci, sute... *Trebuie să tac şi să stau aşezat în timpul orelor, nu trebuie să-i lovesc pe colegii mei în timpul recreaţiei, nu trebuie să arunc rigla metalică spre învăţătoare.* îmi făceam un loc pe un colţ de masă în bucătărie, îmi întindeam foile şi mă aruncam într-un maraton de scris. Mama pregătea cina lângă mine.Din când în când îşi ştergea mâinile de şorţ, trecea prin spate, punea o mână pe umărul meu şi privea la mâzgăliturile mele din ce în ce mai multe:

—Ai atâtea teme de făcut, Abdel! E un lucru bun!

Abia se descurca să citească în franceză. Aşadar, nu citea observaţiile învăţătoarei din josul paginii: „Copil care întrerupe lecţiile şi căruia nu-i stă mintea decât la bătaie; vine la ore în calitate de turist... atunci când vine; elev rupt în totalitate de sistemul şcolar."

Nu citea nici convocările învăţătorilor sau ale directorului de şcoală primară, şi nici pe cele ale directorului de gimnaziu şi liceu. Le spuneam tuturor:

— Părinţii mei lucrează. Nu au timp.

Imitam semnătura tatălui meu...

Am convingerea, inclusiv şi în ziua de azi, că numai părinţii care au cunoscut sistemul şcolar francez şi au aderat la el, merg la reuniunile şi la întrevederile care le sunt solicitate pentru copiii lor. E nevoie să ştii cum funcţionează şcoala şi să accepţi modul ei de funcţionare ca să poţi face parte din ea. Şi, mai ales, trebuie să vrei asta. De ce Amina ar fi vrut ceva ce nici nu ştia că există? Din punctul ei de vedere rolurile fuseseră distribuite:

soţul ei lucra şi asigura familiei cele necesare, ea întreţinea casa prin curăţenie, gătit, spălat rufe; iar şcoala asigura educaţia copiilor ei. Nu ţinea cont de caracterul fiului
său care nu suporta nici cea mai mică observaţie.

Nu mă cunoştea.

Nimeni nu mă cunoştea cu adevărat, cu excepţia fratelui meu probabil, căruia îi era frică de orice. Mă foloseam de el din când în când pentru micile „lovituri" care nu cereau nicio doză de curaj. Ne vorbeam prea puţin. Expulzarea lui din 1986 nu a produs în mine nicio reacţie; îl dispreţuiam oarecum căci a fost dat afară din singura ţară în care trăise bine, din cauza unor probleme cu actele. Trebuie să fii puţin imbecil...

îmi petreceam timpul cu amicii din cartier. Şi spun „amicii" pentru că nu eram prieteni în adevăratul sens al cuvântului. La ce serveşte un prieten? Să i te destăinui. Or, eu nu aveam nimic de mărturisit nimănui pentru că nimic nu mă afecta. Nu aveam nevoie de nimeni.

Când eram acasă, nu deschideam nicio scrisoare care venea din Algeria, nu mă interesau cei care le scriau, nu mai făceau parte din lumea mea, nici numi mai aminteam chipurile lor. Nu veneau niciodată în Franţa şi nici noi nu mergeam niciodată la ei.Părinţii mei, Belkacem şi Amina erau oameni simpli, dar nu erau proşti. înţeleseseră foarte bine că se trăia mai bine la Paris decât în Alger, nu le era dor de loeul unde s-au născut. N-au pus niciodată saltea peste saltea deasupra maşinii ca să săvârşească „marea transhumanţă a verii". Aveam trei surori şi un frate dincolo de Marea Mediterană. Existau la fel de puţin pentru mine pe

cât eu pentru ei. Eram străini unul de altul. Eu eram străin faţă de întreaga lume, liber ca vântul, incontrolabil şi de necontrolat.

11

De fapt, povestea asta cu judecătoarea pentru minori nu-i rea deloc. Nu mai primesc bursa de studiu, dar cel puţin ea îmi dă o alocaţie. Cu ea îmi pot cumpăra kebab cu cartofi prăjiţi şi bilete pentru transportul în comun. Din trei în trei săptămâni merg la ea în birou şi îmi întinde plicul pregătit pentru mine. Dacă mă înfăţişez cu adidaşi care-mi sunt prea strânşi pentru că mi-a crescut piciorul, atunci adăugă câteva bancnote. Nu a priceput că, cu cât e mai gentilă, cu atât îi cer mai mult. Şi merge bine treaba. în cel mai rău caz îmi face puţină morală:

— Abdel, sper că nu furi nimic!

— Ah, nuuu, doamnă!

— Acel hanorac de pe tine pare nou. Şi e frumos de altfel!

— Tata mi l-a cumpărat. Lucrează şi are bani.

— Ştiu că tatăl tău este un om cinstit, Abdel Yamine... Dar tu ţi-ai găsit o ocupaţie?

— Nu încă.

— Dar cum îţi petreci zilele? Văd că ai pe tine un trening şi că îţi plac adidaşii. Faci sport?

— Mda, putem spune şi aşa.

Alerg, alerg tot timpul, alerg să-mi iasă sufletul ca să scap de poliţiştii care mă urmăresc din Trocadero până la pădurea de Boulogne. Dorm în trenurile care merg în suburbie, dar puţin. O dată sau de două ori pe săptămână îmi plătesc o cameră într-unui din hotelurile Formule 1 ca să pot face duş.

Nu port decât haine noi pe care le arunc doar când vreau să le schimb.

Turiştii se îmbulzesc la Turnul Eiffel ca să se fotografieze. Se poziţionează exact în alinierea cu Trocadero, clic Kodak, amintirea este imortalizată şi treaba aproape terminată. Numai că americanii ăştia nu sunt atenţi la „jucărioarele" lor. îşi ţin aparatele de fotografiat neatent, la încheietura mâinii, se încarcă cu pelerine de ploaie, cu sticle de apă, cu rucsacuri pe care le poartă în diagonală pe piept şi care îi împiedică la mers.

Le pot arăta exemplul tinerilor care caută să se lanseze în meseria asta, le asigur formarea. Mă apropii eu mâinile în buzunare, cu o privire inocentă şi extaziată a unui tip care admiră peisajul, şi dintr-odată, la fel de ager ca o mangustă, apuc aparatul şi o zbughesc spre vest. Traversez grădinile din Trocadéro, o iau pe bulevardul Delessert, pe strada de Passy şi intru rapid în metrou la staţia La Muette. Până când americanul înţelege ce i s-a întâmplat şi cheamă poliţia, eu m-am întors în cartier şi marfa a fost deja vândută. Filiera este bine organizată şi îşi are sediul la staţia Étienne Marcel. Acolo găsesc tot timpul clienţi pentru o cameră video, un casetofon, un ceas, o pereche de ochelari Ray-Ban. Nu lucrez la portmonee, nu este rentabil. De când toată lumea a început să plătească cu cârdul, oamenii nu mai au aproape deloc bani cash la ei, aşa că nu merită.

Tipii care umblă prin Trocadéro sunt cam fraieri. Poate nu şi-au ales încă tabăra, între cea a hoţilor şi cea a oamenilor cinstiţi. Sunt copii de vânzători, cadre medii, profesori, muncitori, nişte repetenţi care lipsesc de la şcoală numai o dată la două zile, care caută senzaţii tari, dar nu sunt prea

siguri de ceea ce vor. Sunt gata să rişte de dragul ochilor mei frumoşi. Sunt căprui, nimic excepţional. Mă consideră cool, se simt singuri, şi-ar dori să se împrietenească cu şmecheri, dar cum nu au avut norocul să crească în cartier, ca mine, nu ştiu modul operatoriu care se învaţă în scara blocului. Ei se comportă ca nişte căţeluşi care aduc într-un suflet băţul pe care stăpânul l-a aruncat şi care scot limba apoi, aşteptând o bucăţică de zahăr. Tipii ăştia fură pentru mine şi lovesc dacă e nevoie. îmi dau marfa pe care oricum nu sunt capabili s-o vândă. Abia dacă aşteaptă un *mulţumesc* şi nici măcar nu-şi cer partea lor. îmi inspiră milă, dar mi se par simpatici.

12

O dată, de două ori, de douăzeci de ori mă ia poliţia pe sus. De fiecare dată acelaşi ritual: cătuşele şi ţinerea în arest mai mult sau mai puţin lungă. Astăzi am dreptul la ritual pentru că am urinat pe statuia unui anume mareşal Foch, care stă călare pe devotatul său cal de luptă, asemenea lui Lucky Luke cocoţat pe Jolly Jumper.

— Defăimarea bunurilor imobiliare ale statului, în celulă! Ne vedem mâine.

— Dar părinţii mei se vor îngrijora!

— Nicidecum, îi vom anunţa. în noaptea asta cel puţin te vor şti în siguranţă.

Mi se aduce sendvişul direct la noua mea „reşedinţă". îi dau douăzeci de franci unuia în uniformă albastră care mă priveşte cruciş - îi e frică de băieţii răi - ca să-mi facă cumpărături la colţul străzii. Iar când nu-mi place moaca lui, zbier la el:

— Mă, ratatule! Ţi-am spus ketchup şi muştar, fără maioneză! Nu eşti în stare nici să iei o comandă. Au dat-o în bară gaborii cu unul ca tine.

într-un colţ al celulei am un boschetar mahmur, într-altul un moş care se smiorcăie. O voce răsună dintr-un birou vecin:

— Sellou, închide gura!

— Păi, domnule inspector, mucosul vostru nu mi-a dat restul de bani înapoi.

Din nou aceeaşi voce, pe un ton scăzut:

— Albăstruie, dă-i mălaiul înapoi.

Tipul bâiguie că nu intenţiona să-l oprească. Sunt încântat.

Pentru că operez mereu în acelaşi cartier, dau sistematic peste aceiaşi inspectori (sau mai degrabă spus, ei dau peste mine). Şi tot aşa, am început să ne cunoaştem, aproape că suntem prieteni. Se întâmplă să mă pună în gardă:

— Sellou, bagă de seamă, timpul trece... Ştii că după următoarea aniversare vei trece după gratii de-a binelea.

Mă amuz pentru că nu-i cred. Pe de o parte nu mă pot teme de ceva ce nu cunosc, iar pe de alta, am toate motivele să cred că închisoarea nu e atât de terifiantă. Şi că se iese repede. Văd asta la Mendy, grupul de senegalezi care se distrează cu fetele. Sunt prinşi în mod regulat pentru viol colectiv. Primesc şase luni cu totul şi când ies, au câteva kilograme în plus la burtă şi o nouă tunsoare. îşi reîncep imediat traficul şi-şi găsesc o nouă victimă. Numai unul dintre ei a primit trei ani odată pentru că a spart ochiul fetei cu o bară de fier. Urât din partea lui, ce-i drept. Dar chiar şi după trei ani se ştie bine că va recidiva. Aşa că, pe bune, închisoarea nu mă sperie. Dacă ar fi aşa de îngrozitor, toţi cei care au trecut o dată pe acolo, ar face tot posibilul să nu se mai repete. Sincer, pot să-mi savurez

sendvişul liniştit, nu am motive să tremur. Mâine ies, a venit vremea frumoasă, fetele vor purta rochiţe subţiri, voi ieşi la agăţat, la plimbare cu amicii, voi relua nopţile de somn agitate între Orsay şi Pontoise, între Pontoise şi Versailles, între Versailles şi Dourdan-la-Foret. Mi-am strâns o sumă frumuşică de bani la bancă, aproape douăsprezece mii de franci. Voi petrece o vacanţă simpatică, am unde să poposesc, la Marseille, la Lyon, sau în La Rochelle. Vom vedea ce-o mai fi apoi, nu mă gândesc mai departe.

13

Nu mi-am sărbătorit cum se cuvine împlinirea celor optsprezece ani, nu mi-a stat mintea la asta, cu siguranţă eram ocupat cu altceva. însă tind să cred că poliţiştii şi-au notat data mea de naştere undeva în agendă, căci nu au pierdut mult timp până să mă înhaţe. M-au săltat dintr-odată, când mă aşteptam mai puţin, deşi în acea zi nu aveam niciun motiv să fug. Era cât pe ce să plec în vacanţă pe malul mării. Ca un fraier, nu ştiam însă că plângerile depuse de către turişti de-a lungul a mai multor luni, aveau să mă apese ani de zile. Trăiam efectiv ca un animal sălbatic, fără să conştientizez timpul care se scurge. Cât eram minor, nu mă puteau judeca pentru delicte atât de mici, aşa că nu mă puteau condamna. în schimb, odată major, totul s-a schimbat, şi faptele săvârşite înainte şi înscrise în dosarul meu cu litere roşii, nu erau în avantajul meu. Dacă m-aş fi făcut băiat de treabă după 25 aprilie 1989, adică după ziua în care am împlinit optsprezece ani, n-ar fi putut să- mi facă nimic. însă complet inconştient, nepăsător şi nerod, am continuat să acţionez cum aveam obiceiul, dar n-a mai mers.

Mergeam pe culoarul metroului, la Trocadero, un pasaj lung şi larg unde bate vântul indiferent de anotimp şi scutură şepcile cu buline de pe capul bătrânilor şi eşarfele de mătase de la gâtul doamnelor. în faţa mea văd un cuplu, amândoi îmbrăcaţi în blugi, el cu un aparat de fotografiat pe care-l purta în diagonală pe piept, iar ea cu o pelerină bej. Am ezitat o clipă, întrebându-mă dacă merită să fac un efort pentru acel aparat. Clar că nu, căci îmi strânsesem deja o bună recoltă de-a lungul zilei şi mă puteam opri. Şi am făcut bine. Cuplul respectiv erau doi poliţişti îmbrăcaţi în civil. Când au ajuns în dreptul meu, am simţit un braţ care mi-a trecut pe sub cot şi m-a prins de încheietura mâinii, într-o fracţiune de secundă am fost imobilizat de către patru tipi (de unde oare apăruseră ceilalţi trei?) şi culcat cu burta la pământ. Mi-au pus cătuşele şi m-au luat pe sus ducându-mă spre ieşire, în poziţie orizontală. Toată treaba a durat doar câteva secunde, o adevărată răpire.

Beton gri, gume de mestecat lipite, picioare subţiri pe tocuri cui, pantaloni la dungă cu pantofi de piele, adidaşi deformaţi purtaţi de picioare păroase, un bilet de metrou folosit, un şerveţel din hârtie, un ambalaj de Twix, mucuri de ţigară cu zecile... înţeleg acum de ce Superman nu zboară niciodată prea aproape de pământ. într-un final mă ridică pe verticală.

— Pe voi nu vă cunosc, sunteţi noi. De ce mă arestaţi?

Aştept să aud motivul oficial pentru care am aterizat în maşinuţa asta de poliţie, simpatică şi curăţică. Nu aş vrea să le sugerez eu vreun motiv de

care ei încă nu sunt la curent, ca să mă trimită după gratii.

— Agresiune şi furt. Te-am văzut ieri şi chiar ţi- am făcut câteva fotografii drăguţe. Şi azi-dimineaţă încă o dată.

— Mda, şi unde mergem?

— Vei vedea când vom ajunge.

De fapt nu, nu văd, nu recunosc acest loc. Posibil că au ridicat un comisariat-fantomă, ca în filmul *Cacealmaua,* cu Robert Redford şi Paul Newman. Aceiaşi pereţi murdari, aceiaşi funcţionari blazaţi care-şi scriu rapoartele la maşini de scris zgomotoase, aceeaşi indiferenţă faţă de cel acuzat... Sunt dus într- un birou şi aşezat pe un scaun. Persoana care stă de obicei în acest birou lipseşte, dar mi se spune că va reveni dintr-o clipă în alta.

— E în ordine, am tot timpul...

Nu-mi fac mai multe griji decât de obicei, fără îndoială mă vor elibera în cel mult două zile. îmi spun că orice s-ar întâmpla, voi avea la activ o nouă experienţă.

— Nu-ţi explic procedura pentru că o cunoşti, mi-o aruncă brusc un inspector care se aşază greoi în faţa mea.

— Ba da, spuneţi...

— începând din acest moment, eşti în arest. Te voi interoga şi voi nota depoziţia ta. Apoi o voi transmite procurorului care va decide dacă vei fi condamnat sau nu. Dar e mai mult decât probabil, cred că eşti conştient de asta.

— Ok.

Mă uit cu atenţie la cuplul din metrou care se plimbă printre birouri. El încă ţine la gât aparatul de fotografiat, dar ea şi-a dat jos pelerina. Nu-mi dau

nicio atenţie, au trecut deja la un alt pungaş, un alt amărât de caz.

Francezi, turişti şi oameni respectabili, dormiţi liniştiţi, poliţia munceşte pentru siguranţa voastră.

14

De la comisariat m-au transferat la Palatul de Justiţie unde mă aştepta procurorul. Lucrurile s-au derulat foarte repede:

— Văd în dosarul dumneavoastră că aţi fost văzut marţi şi miercuri pe esplanada Trocadero, comiţând o serie de infracţiuni asupra mai multor turişti: furt de cameră de filmat, aparat de fotografiat şi două walkman-uri, agresiune şi lovituri asupra celor care au încercat să vi se împotrivească. Recunoaşteţi faptele care vă sunt incriminate?

— Da.

— Sunteţi de acord să fiţi trimis imediat în judecată şi reprezentat de un avocat din oficiu?

— Da.

Şi le zice celor doi ofiţeri de poliţie care aşteptau
în apropierea uşii:

— Domnilor, vă mulţumesc, puteţi să-l însoţiţi la celula de arest preventiv

Aceasta se găsea la subsolul Palatului, acolo unde lumina rămâne aprinsă zi şi noapte şi unde ceasurile au fost confiscate. M-au împins într-una dintre celule şi din acel moment am pierdut orice noţiune a timpului. Nu mi s-a părut nici scurtă, dar nici lungă aşteptarea, nu eram nici nerăbdător, nici anxios. Franţa îmi oferea cu amabilitate o bucată de pâine, o porţie de camembert, o portocală, nişte biscuiţi şi o sticlă de apă. Stomacul meu suporta destul de bine un astfel de regim. îmi spuneam în

sinea mea: „Orice s-ar întâmpla, nu-mi va lipsi mâncarea şi apa. Şi oricum, nu mai am niciun control asupra cursului evenimentelor."

Moţăiam pe cuşeta mea, a treia şi cea mai aproape de tavan. în mod straniu, nu-mi lipsea nimic.

Zgomotele care îmi ajung la urechi nu-mi sunt familiare. Unii plâng, alţii ţipă şi lovesc cu pumnii în uşa celulei: sunt toxicomanii în stare de sevraj. Ai zice că eşti la un azil de psihiatrie. Spectacolul care se joacă la picioarele mele stârneşte râsul. Sunt doi arabi, unul mic şi uscat, celălalt înalt şi gras. Primul se plimbă de colo-colo prin camera minusculă şi se destăinuie celui de-al doilea, care stă aşezat liniştit pe patul de jos. Aceştia doi sunt *Laurel şi Hardy,* micii delincvenţi.

— E teribil, e teribil! Nevasta şi copiii mei nu au muncit niciodată. Ce vor face fără mine? Dacă voi sta luni întregi în închisoare, nu vor mai avea ce să mănânce.

Cel gras se amuză, dar e băiat de treabă şi încearcă să-l încurajeze:

— Hai, nu-ţi face griji... Nevastă-ta, dacă va trebui, ei bine, vă învăţa să muncească! La fel şi copiii tăi. Şi când te vei întoarce acasă, vei găsi contul bancar mai plin decât acum.

— Mă îndoiesc, mă îndoiesc...

— în primul rând, de ce eşti aici?

— Din cauza unui portofel...

Nu mă pot abţine să nu explodez de râs. Am optsprezece ani şi fac parte deja din marele banditism, dacă mă compar cu tipul acesta care ar putea foarte bine să-mi fie tată. Nu spun nimic pentru că nu vreau să-mi fac duşmani, nici măcar

printre cei slabi, însă găsesc jalnic faptul de a ajunge la răcoare, la cincizeci de ani, pentru furt de portofel. Şi, în plus, de asta e panicat în ultimul hal. Este deja halucinant pentru mine să ajungă aici pentru un lucru atât de neînsemnat, dar şi mai delirant e să se îmbolnăvească din cauza asta. Şi cu greu îmi imaginez cum e posibil ca justiţia franceză să cheltuie chiar şi un singur franc din bugetul ei, ca să judece un ratat ca acesta. Căci în mod evident nu pune ţara în pericol, iar dacă închisoarea ar trebui să aibă o putere descurajatoare, e cert că lucrul acesta ar fi posibil asupra unuia ca el.

O să verificăm asta foarte rapid: uşa se deschide şi vin să ne ia pe toţi trei pentru prezentarea imediată în faţa instanţei. Mai sunt încă vreo zece acuzaţi care ni se alătură pe hol şi urcăm împreună etajele până la tribunal.

N-am fost niciodată la teatru, dar am văzut câteva piese la televizor când eram mic. Decorurile sunt făcute de Roger Harth şi costumele de Donald Cardwell... Ei bine, iată-ne ajunşi, şi sunt gata să improvizez. Punerea în scenă pare bine gândită, iar rolurile au fost distribuite în mod judicios.

Unul se văicăreşte ca să-i înduioşeze pe judecători, altul adoptă o figură umilă ca la spovedanie, altul se îndoaie de durere sau, cel puţin, dă impresia că suferă deşi nimeni nu-i dă mare atenţie, altul este blazat şi cu buza întoarsă fluieră printre dinţi. Şi mai este şi nătângul încântat să fie aici, de te întrebi dacă nu e idiot de-a binelea. Iar pe urmă sunt eu, cu mâinile în buzunare şi tolănit pe bancă în aşteptarea rândului meu, făcându-i să creadă că am aţipit în timp ce se joacă primele scene. Cu ochii pe jumătate închişi, analizez în

amănunt şi savurez. Noi căsuţe se umplu în inventarul meu despre omenire, dar de fiecare dată ajung la aceeaşi concluzie: sunt mulţi dominaţi şi prea puţin dominatori, iar judecătorii nu fac neapărat parte din a doua categorie. Transpiră în rochiile lor negre, oftează la fiecare caz nou, abia dacă ridică ochii spre acuzatul care se prezintă în faţa lor şi cască în timp ce avocatul apărării îşi spune „poezia" (să numesc asta o pledoarie ar însemna să aduc o insultă avocaţilor pe care îi admir şi îi respect sincer). Preşedintele tribunalului anunţă sentinţa şi dă o lovitură cu ciocanul în masă.

— Următorul!

Pare că vrea să termine cât mai repede cu putinţă, îl privesc şi mă întreb dacă merită să-ţi baţi capul chinuindu-te cu atâţia ani de studii, ca să sfârşeşti într-o sală ca asta, prăfuită, aşezat pe un scaun inconfortabil şi să ţii prelegeri unora ca Mohammed care se apropie de vârsta de pensionare şi fură portmonee. De altfel, ce studii trebuie să faci ca să ajungi aici? Tinerii burghezi din sectorul XVI vorbesc toţi „să se înscrie la drept la Assas". Dar dreptul, în ce constă el? Dreptul în general şi dreptul meu este ceea ce hotărăsc eu pentru persoana mea. Am optsprezece ani şi câteva săptămâni, mă dau mare în trening Lacoste, agăţ uşor fetele frivole la petrecerile unde mă autoinvit, fur maşina Volvo a tăticului celei care dă petrecerea şi merg să mănânc fructe de mare în Normandia. Când indicatorul de combustibil arată că rezervorul s-a golit, las maşina pe marginea drumului şi mă întorc la Paris cu autostopul.

Un bărbat părăseşte sala de audienţe însoţit de doi poliţişti şi plânge ca un prunc. E pe cale să iasă, iar el tot imploră:

— Domnule judecător, vă jur că nu o să mai fac niciodată!

Dar domnul judecător nu-l ascultă, domnul judecător a trecut deja la următorul caz. Este rândul nătărăului fericit, acuzat de spargerea ghişeului unei staţii de metrou prin aruncarea unui tomberon în peretele de sticlă.

Avocatul intervine numaidecât:

— Domnule preşedinte, vă rog să notaţi faptul că clientul meu a făcut acest gest regretabil când niciun angajat al RATP-ului nu era aşezat de partea cealaltă a peretelui. Aşadar, ştia că nu va răni pe nimeni...

— Desigur, domnule avocat...

Domnule, şi mai cum? în mod evident judecătorul i-a uitat deja numele. I se adresează acuzatului:

— Din ultimii şase ani, cinci i-aţi petrecut în închisoare, şi întotdeauna pentru acelaşi tip de infracţiune. Explicaţi-mi măcar de ce o luaţi de la capăt de fiecare dată.

Domnule judecător, nu am familie. Viaţa est

egrea...

— Ah, asta era de fapt... Ei bine... Fie! Vă trimit să fiţi iarăşi dădăcit. Şase luni de închisoare cu executare.

Mai lipsea doar să-l întrebe pe acuzat dacă îi sunt suficiente cele şase luni. Tipul nu este doar încântat, ci jubilează de-a dreptul.

Bătrânul care şterpelise portmoneul a fost eliberat.

în ceea ce mă priveşte, sentinţa este de optsprezece luni de închisoare, dintre care opt cu suspendare şi zece cu executare. Sunt încarcerat imediat după terminarea audienţei. Am recunoscut faptele care- mi erau incriminate, iar tribunalul nu a căutat să afle mai multe detalii. De fapt, cu siguranţă nu era nimic de ştiut în plus.Zece luni de închisoare, aşadar, mai puţin de un an. Sentinţa nu mă sperie. Aproape că mă simt uşurat şi eu, ca un vagabond care caută un acoperiş şi o farfurie. Eu, în schimb, visez la un pat. Să dispar o vreme, să mi se şteargă urma cel puţin. Dintotdeauna a fost un pat pentru mine la Beaugrenelle, lenjerie curată şi cu miros de lavandă sau de trandafiri, dar n-am mai pus piciorul pe la ai mei de luni de zile. Deşi nu le arăt respect, deşi atitudinea mea demonstrează că prea puţin mă interesează ceea ce gândesc ei, numi permit totuşi să împing uşa casei în zori, mahmur şi cu faţa şifonată de loviturile date sau încasate în timpul nopţii. Ora la care îmi trag sufletul este cea la care se trezeşte taică-meu. îşi bea cafeaua singur în bucătărie şi se pregăteşte monoton pentru o nouă zi de muncă; a îmbătrânit şi a obosit. De mult timp am înţeles că e indecent să mă mai arunc în lenjeria de pat călcată de Amina.

M-am săturat de atâta dormit în trenurile ce merg în suburbie. Sunt rupt. Vreau şi eu o pătură, mâncare caldă şi să privesc *Looney Tunes* duminică seara la televizor. Hai să pornim, direcţia Fleury[7].

Nu renunţa. Nu renunţa niciodată. Nu renunţa înainte ca lupta să iâ sfârşit

■ **15**

Bun venit la casa de odihnă!

Ziua începe lin cu ştirile de ultimă oră. La ora opt, un jurnalist cu un debit de mitralieră raportează că un tren a deraiat în Doubs, soldându-se cu patru răniţi uşor şi că pasagerii în stare de şoc au fost evacuaţi de către organele de salvare. Alain Prost a câştigat Grand Prix-ul din Statele Unite. Buletinul meteo pentru acest weekend anunţă vreme însorită, dar înnorată în partea de nord-est, cu risc de furtună. Temperaturile sunt cuprinse în limitele normale ale sezonului. Mă trezesc în tihnă.

7 În comuna Fleury-Mérogis din regiunea Île-de-France, situată la o distanţă de 33 km de Paris, există una dintre cele mai mari închisori din Europa, cu o capacitate de aproximativ 2900 de locuri.

Prezentatorul se retrage lăsând locul unei melodii mediocre cântată de Jean-Jacques Goldman, dar nu mă îngrijorez: în cursul zilei vor transmite de cel puţin trei sau patru ori *Lambada*, aparent hitul verii. în tot cazul, se
străduiesc din răsputeri să ne convingă de asta...

încuietorile se deschid. Mă întind, îmi masez ceafa şi casc cu toată gura. Cafeaua nu va întârzia să sosească, aud căruciorul care vine pe hol. întind castronul, îmi iau platoul şi mă îndrept spre cuşetă din nou. La Chérie FM este pauză publicitară. Nişte fete se bucură în cor de faptul că pantofii sunt la numai o sută nouăzeci şi nouă de franci. După cum ne spun ele, *ar trebui să fii nebun să cheltuieşti mai mult*. Şi dacă le-aş spune că eu cunosc o sumedenie de combinaţii ca să nu cheltuieşti absolut nimic? îmi înmoi tartina în cafea şi margarina se topeşte, făcând nişte bobiţe galbene la suprafaţă... mic dejun în pat, ce aş putea cere mai mult? Poate puţină linişte. Dau cât se poate de încet radioul care îşi va difuza serenada până la stingerea luminilor. Imposibil să îl stingi complet. Liane Foly, Roch Voisine şi Johnny Hallyday reprezintă cea mai mare tortură administrată deţinuţilor de la Fleury-Mérogis. Un supliciu la înălţimea picăturii chinezeşti. Ai avea toate motivele să înnebuneşti dacă nu ai putea să acoperi miorlăielile astmatice ale lui Mylène Farmer cu televizorul care toarce reconfortant. Costă doar şaizeci de franci pe lună ca să închiriezi un televizor, iar în ceea ce mă priveşte sunt bogat, am mai mult de douăsprezece mii de franci în cont! Aşa că nu mă limitez şi am incluse în tarif şi cele şase posturi Canal+. E ora de teleshopping. Pierre Bellemare, moderatorul, şi-ar

dori să-l sun să-mi vândă o tavă de făcut vafe. Fac înconjurul celulei cu privirea, nu am nevoie să mă deplasez. „îmi pare rău, micuţule Pierrot, nu mai e loc pentru zahăr pudră în dulapul meu." E plin de pachete de ţigări (pentru nou-veniţii dependenţi, căci eu nu fumez) şi de biscuiţi Pepito pentru gustarea de după-amiază.

Când trebuie să-mi fac cumpărături, dau combinaţia de numere ale încuietorii uşii mele, care este aceeaşi cu contul bancar. 186247T. Banii îmi sunt retraşi direct de la sursă, fără TVA, fără cotizaţie socială forfetară. îmi ameliorez rutina, dar oricum nu am de ce să mă plâng: în ziua sosirii mele am fost întâmpinat de Ahmed, un amic din cartierul Beaugrenelle. Cum el se pregătea de eliberare, mi-a predat tot echipamentul necesar: un burete şi detergent *Saint-Marc*, o oglinjoară dreptunghiulară din plastic roz, un săpun care nu rupe pielea, un CD-player, cu căşti evident, şi un termos pentru a păstra apa rece sau cafeaua fierbinte.

De la nelimitată, lumea mea s-a redus la câţiva metri pătraţi. Dar respir la fel de bine şi aici. Pe la mijlocul dimineţii, unul dintre supraveghetori îmi propune să ies afară ca să iau aer. Nu este obligatoriu, am dreptul să rămân în faţa televizorului şi să pândesc cea mai bună ofertă din prăvălia bătrânului mustăcios. însă îmi place să ies, căci de multe ori este o ocazie bună pentru a face tranzacţii. Sevrajul este cumplit pentru fumătorii de Gitanes care au debarcat de scurt timp. Cu puţin noroc, au dat peste un poliţist milos pe durata arestului preventiv şi au putut astfel să ardă vreo două-trei ţigări, dar sunt departe de doza lor zilnică obişnuită. Nou-veniţii sunt uşor reperabili: poartă uniforma

care li s-a dat la intrare. Nu au avut încă nici timpul, nici prilejul să-şi aducă hainele personale de acasă. Se plasează în dreptul dârei de fum pe care o scot deţinuţii mai vechi şi se reped la mucurile de ţigară pe care aceştia le aruncă dispreţuitor. Negocierile pot să înceapă.

— Salut, eu sunt Abdel. Vrei ţigări?

— Eu sunt Ousmane. Clar că vreau! Ce pretinzi în schimb?

— Geaca ta de blugi, e un Levi's veritabil?

— Nu îţi vine oricum, îţi e prea mare.

— Nu-ţi face griji, voi şti ce să fac cu ea... Patru pachete de ţigări în schimbul ei.

— Patru?! Abdel, frate, mă iei drept imbecil, pe cuvântul meu! Geaca valorează cel puţin treizeci.

— Urc până la şase pachete, nu mai mult. Accepţi sau pleci.

— Şase... Şase pachete mi-ajung doar trei zile.

— Batem palma sau o lăsăm baltă.

— Bine, accept...

Nu putem face tranzacţia în timpul plimbării căci este interzis. O vom finaliza mai târziu, în timpul zilei printr-un sistem bine rodat numit „yo-yo" şi care este tolerat de supraveghetori. Participă chiar şi deţinuţii neimplicaţi în tranzacţie. Mai întâi pentru că asta le ocupă o bucată din timp, apoi pentru că oricine poate avea nevoie de ceva într-o zi, şi, în cele din urmă, pentru că refuzul de a participa ar fi echivalent cu excluderea definitivă din mica noastră comunitate, înnod o pânză în jurul pachetelor de ţigări, apoi atârn legătura de un cearşaf, îl arunc pe fereastră şi încep să-l legăn de la

dreapta la stânga. Când mişcarea a prins suficientă amplitudine, vecinul meu apucă pachetul şi îl trimite la rândul său vecinului de celulă. Fiecare reproduce aceeaşi mişcare până când pachetul îşi atinge destinaţia. După ce destinatarul intră în posesia mărfii, îmi trimite geaca lui din blugi pe aceeaşi cale. Se întâmplă ca pânza să se rupă, sau ca unul dintre deţinuţi să o scape din neatenţie, sfârşind în sulul de sârmă ghimpată, pierdută de toţi pentru totdeauna... Pentru a evita genul acesta de incidente, ne asigurăm dinainte că nu ne situăm prea departe de partenerul de afaceri.

Este ora mesei. Curând şi cea a somnului de după- amiază. Mâine este zi de vizite. Părinţii mei vin să
mă vadă o dată pe lună. Nu ne spunem mai nimic:

— Eşti bine, fiule, e suportabil?

— Impecabil!

— Ceilalţi din celulă te lasă în pace?

— Am o cameră individuală. Aşa e mai bine pentru toată lumea... Sunt bine, vă asigur, e cool!

Nu ne spunem mai nimic, dar nici nu le ascund adevărul: chiar duc o viaţă liniştită la Fleury-Mérogis. Suntem ca în familie. Unii am cerşit, alţii am furat, am lovit, am traficat, am alergat, ne-am împiedicat, am fost prinşi. Nimic grav în final. Unii se dau mari cu spargeri, dar nu-i crede nimeni. Adevăraţii infractori sunt la Fresnes. Un tip pe nume Barthélémy se laudă că a furat diamante în Place Vendôme. Toată lumea se distrează, căci se ştie că e în puşcărie pentru că a smuls din mâinile unuia îmbrăcat la costum şi cravată un sendviş cu cartofi prăjiţi şi cârnăciori, în cartierul La Défense. A fost condamnat pentru „prejudiciu moral"! Prea tare!

După-amiaza, la ore fixe, dau radioul mai tare ca să ascult informaţiile de ultimă oră. Aflu că poliţişti de la RAID[8] au fost prinşi în capcană de un nebun la Ris-Orangis. Crezând că au reuşit colegii lor să arunce în aer uşa de la apartamentul unde tipul se închisese, mai mulţi poliţişti înarmaţi până-n dinţi au intrat pe fereastră. Ţicnitul îi aştepta. Şi cum fusese agent de securitate, avea cu ce să tragă. Şi a tras primul. Doi „curcani" în minus în ogradă. Nu mă bucur, dar nici nu-i plâng. Nu-mi pasă. Lumea asta e absurdă şi populată de dementi, şi totul mă face să cred că, de departe, nu sunt cel mai de temut. Dau radioul mai încet şi deschid televizorul. Charles Ingalls taie lemne, copiii lui aleargă prin poiană, Caroline înteţeşte focul din şemineul căsuţei. Eu aţipesc.

Sunt la căldură. La Fleury sunt ca în tabără. Ca în clubul de excursii şi vacanţe *ClubMed*, din filmul *Bronzaţii*, numai că lipseşte soarele, la fel şi domnişoarele. Supraveghetorii, organizatori amabili, fac tot posibilul să nu ne contrarieze. Lovituri cu bastonul, insulte, înjosiri am văzut în filme, dar nu şi aici de când am venit. Iar în ceea ce priveşte pretinsa „treabă cu săpunul" la duşuri, este pură legendă sau fantezie, nu ştiu. îi compătimesc pe gardieni, căci sunt condamnaţi să-şi petreacă aici restul vieţii şi să nu iasă din clădirile cenuşii decât seara, pentru a merge într-o altă clădire, nu cu mult mai încântătoare. Singura diferenţă este poziţia încuietorilor: la ei acasă uşile se închid din interior ca să se apere de băieţii răi, ca noi, care încă nu

8 Unitate de elită a Poliţiei franceze, al cărei nume a fost ales ca trimitere la cuvântul „raid" desemnând un asalt militar.

sunt după gratii. Aici sau în altă parte, paznicii trăiesc închişi. Deţinuţii numără zilele până la eliberare, iar
gardienii numără anii până la pensie...

La început şi eu număram zilele. O săptămână mi-a fost de ajuns ca să înţeleg că e mult mai de folos să mă opresc şi să las timpul să se scurgă, profitând de fiecare clipă fără să mă preocup de următoarea, aşa cum aveam obiceiul să fac până atunci... Am devenit sociabil, am ştiut să atrag simpatia vecinilor mei. Pereţii care despart celulele au toţi o gaură de un diametru de opt sau zece centimetri pe la jumătatea zidului, care permite schimburile de cuvinte, de ţigări sau brichete. Dar este şi un mijloc de a-i permite vecinului să privească la televizor, dacă nu are unul în camera lui, prin plasarea unei oglinzi pe un taburet în aşa fel încât să reflecte imaginea de pe ecran. Bineînţeles, acela nu priveşte într-o poziţie tocmai confortabilă, căci e constrâns să stea cu ochiul lipit de gaură şi să-şi ciulească urechile ca să audă dialogurile, dar tot mai bine aşa decât deloc. în prima sâmbătă a fiecărei luni, Canal+ difuzează un film porno. Cu câteva minute înainte să înceapă, toţi deţinuţii bat toba pe uşi, mese şi podea. în niciun caz pentru a-şi manifesta nevoia irezistibilă de a evada, dar de ce atunci? Habar n-am.

Particip şi eu ca toţi ceilalţi la nebunia asta şi mă amuză să-i aud, deşi, de multe ori mi-ar plăcea să facă linişte. La Fleury-Merogis nu e niciodată linişte. Niciodată! Doar în timpul difuzării filmului porno, o dată pe lună. Cum începe, nimeni nu mai comentează.

Am învăţat să mă retrag din rumoarea ambientală creându-mi propria „muzică", întreţinută în primul rând de filme. *A fost odată în Vest* ieşise cu doi ani înainte de apariţia pe pământ a divinului Abdel. E westernul meu preferat şi, din fericire, e difuzat destul de des şi nu-l ratez niciodată. Tot privindu-l, am învăţat replici pe de rost: „V-am cerut să îi intimidaţi, nu să îi ucideţi!" Şi replica sângeroasă a celuilalt: „Intimidarea e mai mare când celălalt e în agonie." Sau alta: „în dimineaţa asta am văzut trei geci la gară. în cele trei geci erau trei oameni, în cei trei oameni erau trei gloanţe." Splendid! Mi se întâmplă să dau şi de un film mut cu Charlie Chaplin şi să râd atât de mult, încât supraveghetorii să se îngrijoreze cu privire la sănătatea mea mentală. Râdeam aproape la fel de mult ca atunci când ascultam ştirile la radio sau televizor. La Creil, trei adolescente au mers la şcoală îmbrăcate în niqab[9], şi imediat francezii, panicaţi de-a dreptul, s-au crezut în Iran. Informaţiile sunt atât de patetice, că e mai bine să le iei drept glume.

E deja seară, iar lumina şi televizorul se sting automat după al doilea film. Ne apropiem de sfârşitul anului şi aproape mi-am executat pedeapsa în totalitate, dacă ţinem cont şi de eliberarea condiţionată. Cred că m-am îngrăşat cu zece kilograme tot stând întins toată ziua ca un paşă bătrân. Nu-mi stă prea bine, dar nu-mi fac griji. Ştiu că voi slăbi căci afară mă aşteaptă afacerile şi va trebui să fiu din nou agil, extrem de activ şi să alerg mult şi repede. în iunie, la tribunal, am recunoscut

---

9 Ţinută vestimentară musulmană care lasă doar ochii descoperiţi.

faptele care mi se imputau pentru că am crezut că voi revedea mai repede lumina zilei dacă spuneam adevărul de la început. Dar în realitate ar fi trebuit să neg acuzaţiile, ca să mă pună în libertate până când avea să aibă loc procesul. Aş fi dispărut probabil, ascuns de amici sau de familie în Algeria. Dar aş fi greşit pentru că aş fi ratat o experienţă interesantă şi deloc traumatizantă.

Pe 9 noiembrie, întins pe cuşetă, aflu din gura jurnalistei Christine Ockrent, că de douăzeci şi opt de ani un zid împarte Europa în două. Jurnalele televizate transmit încontinuu despre eveniment: perdeaua de fier se clatină. Curând văd oameni care dărâmă un zid de cărămidă şi se iau în braţe pe mormanul de ruine. Un bătrânel cântă la violoncel în faţa unor desene graffiti. Partea de Est era perfect izolată de cea de Vest până în această zi. Nu era o născocire a scenariştilor hollywoodieni, iar James Bond, dacă ar exista, s-ar bate efectiv cu spionii sovietici...

Dintr-odată mă întreb unde trăiam înainte de Fleury-Merogis, pe ce planetă. închis în celula de închisoare de şase luni, descopăr lumea. Categoric, absurd. Aici supraveghetorii îmi spun „turistul" pentru că mă raportez superficial la tot. Am o atitudine relaxată specifică tipului care e în trecere.

De altfel, mi-am sfârşit pedeapsa. Plec. Băieţi, vă mulţumesc pentru timpul de odihnă, sunt pregătit să mă arunc din nou în marele haos. La Berlin, la Trocadero, la Châtelet-Les Halles sau la subsolul de la Orsay, se pare că este aceeaşi harababură. Şi dacă va trebui să revin la Fleury, ei bine... voi reveni!

Am avut nevoie doar de câteva săptămâni... Un pumn de zile şi nopţi în care nu m-am plictisit. După ce mi-am recuperat ceasul şi şireturile, am reluat businessul. Apăruseră din ce în ce mai multe CD-playere care se plimbau în preajma turnului Eiffel, iar ingineri foarte inspiraţi lucraseră la perfecţionarea calităţii camerelor de filmat, care de altfel, cântăreau din ce în ce mai puţin. în Algeria, Frontul Islamic al Salvării începuse să tensioneze atmosfera. Fratele meu, Abdel Ghany, celălalt fiu al lui Belkacem şi al Aminei, a profitat de situaţie ca să revină la Beaugrenelle. Nu avea acte, dar avea nevoie să-şi câştige existenţa. Aşa că l-am angajat la Trocadero. Acolo am descoperit că un tip, pe nume Moktar, îşi permisese să-mi ia locul. L-am despuiat cu ajutorul câtorva aliaţi devotaţi, asta ca să priceapă că trebuia să cureţe locul de îndată. Moktar îl încolţise pe frate- meu, servindu-se de el ca să mă intimideze. Fricos ca întotdeauna, Abdel Ghany m-a pus în gardă: ori cedam terenul, ori aveau să-i pună pielea-n băţ frăţiorului meu! Şi el nu venise la Paris pentru asta... Mi-am amintit de filmul meu preferat *A fost odată în Vest* „să intimidezi fără să ucizi..." L-am ales din reţeaua de amici pe africanul Jean-Michel, cel mai înalt, solid şi bine înarmat, şi am mers împreună să-i facem o vizită rivalului meu. Acesta era înconjurat de vreo zece bătăuşi, dintre care unii operaseră pentru mine în trecut, şi de o brunetă frumuşică.

— Care va să zică, Abdel, vii să ne vizitezi singur? Eşti sinucigaş sau doar nebun?

— Nu sunt singur, ia uite!

Jean-Michel a scos un pistol cu pulbere şi pe loc lacheii s-au evaporat care şi încotro. Nu şi bruneta curioasă. Pe Moktar l-am lăsat în slip chiar pe treptele de la Oficiul pentru Drepturile Omului, tremurând de frică şi de frig. Vă povestesc de o perioadă când oamenii schimbau calm vagonul atunci când o bătaie izbucnea în metrou. în faţa Palatului Chaillot au luat distanţă la fel de calm, prea puţin surprinşi de spectacol. Fata a venit

cu noi, iar pe Moktar nu l-
am mai revăzut niciodată

.De curând ieşisem din închisoare, eram major şi, din punct de vedere al legii, responsabil de toate faptele şi gesturile mele. Pentru prima dată în viaţă nu mai existau nici judecători, nici educatori, nici profesori, nici părinţi. Niciun adult disponibil să- mi întindă o mână de ajutor şi să-mi umple capul cu sfaturile lui. Dacă aş fi vrut să devin un alt Abdel după şederea mea la Fleury-Merogis, aş fi găsit cu siguranţă pe cineva să mă ajute. Ar fi fost suficient să cer asta. Belkacem şi Amina nu mi-au întors niciodată spatele. Când veneau în vizită la închisoare, chiar înainte de eliberare, îmi făceau morală comportându-se exact aşa cum trebuie să se comporte nişte părinţi când copilul lor derapează, îi aşteptam să-şi termine discursul... Eram la fel de inconştient.

Supereroii mei reuşeau să scape întotdeauna. Terminator primea lovituri, dar nu cădea niciodată. Pe Rambo nu-l învingea nimeni. James Bond evita gloanţele, iar Charles Bronson abia dacă schiţa o grimasă când cineva îl lovea. Nu mă identificam cu ei, priveam viaţa mai degrabă ca pe un desen animat: cazi într-o prăpastie, te lăţeşti ca o clătită pe pământ şi te ridici. Moartea şi suferinţa nu există. în cel mai rău caz te alegi cu un cucui în frunte şi steluţe care ţi se învârt înaintea ochilor. îţi revii foarte repede şi repeţi aceleaşi greşeli.

Iar eu n-am procedat altfel. Mi-am reluat locul la Trocadero fără să observ că poliţiştii mă priveau din scurt, şi încă o dată, m-au luat prin surprindere. Ne întoarcem la Fleury? Hai, ne întoarcem.

17

Franţa e o ţară minunată. Ar fi putut să renunţe, să mă considere un caz pierdut atât

pentru mine, cât şi pentru ceilalţi şi să mă lase să mă afund în delincvenţă. însă a ales să-mi mai dea o şansă ca să mă fac băiat cinstit. Şi am profitat. Cel puţin în aparenţă. Franţa este o ţară ipocrită. Cât timp eşti discret, ţi se permit toate fraudele, înşelătoriile şi traficurile. Franţa este complice cu cetăţenii ei cei mai corupţi. Iar eu am profitat de asta, fără ruşine.

Cu câteva luni înainte de sfârşitul pedepsei, un îndrumător de stagiu s-a interesat de cazul meu. A venit să mă vadă şi să-mi propună cu multă amabilitate, o altă soluţie decât furtul şi agresiunile: o meserie! Acolo unde şcoala eşuase, justiţia şi ofiţerii de eliberare condiţionată se gândeau că vor reuşi.

— Domnule Sellou, o să vă găsim un loc de muncă. De luna viitoare părăsiţi Fleury-Merogis pentru a merge într-un centru de semi-libertate situat la Corbeil-Essonnes. Veţi avea obligaţia să mergeţi la lucru în fiecare zi şi să vă întoarceţi la centru în fiecare seară pentru a dormi, cu excepţia weekendurilor, când aveţi posibilitatea să mergeţi în sânul familiei. Vom evalua situaţia dumneavoastră în mai multe rânduri pe parcursul perioadei de probă şi vom lua o decizie în privinţa continuării acesteia.

Amin. Puteam să dau impresia că vreau şi eu ceea ce voia acest domn. Dar practic vorbind, nu-mi puteam imagina o secundă să mă supun protocolului. Trebuie să fii de-a dreptul naiv să crezi că unui copil care n-a ascultat niciodată de părinţi, de profesori sau de poliţişti, îi poate trece prin minte brusc că salvarea îi va veni din ascultare. Ce argument mi se dă ca să cred în asta? Niciunul!

Acestea fiind spuse, mucosul în costum şi cravată a făcut bine economisindu-şi saliva... I-am ascultat speech-ul cu atenţie şi am auzit cuvântul „libertate". Erau cumva patru litere înainte, S E M I? Pe acelea le-am uitat instantaneu. Auzisem de asemenea că în weekend puteam dormi unde voiam. Asta însemna că plecam de la Corbeil-Essonnes vineri dimineaţă şi mă întorceam luni seara. Patru zile în plină natură... Am semnat numaidecât.

După trei săptămâni de la începerea perioadei de probă - în electricitate, ca tata! - mă convoacă îndrumătorul de stagiu.

— Domnule Sellou, este vreo problemă în cursul dumneavoastră de pregătire?

— Mmm, nu... nu văd niciuna.

— Mi s-a transmis totuşi că nu v-aţi mai prezentat de patru zile la locul de muncă.

înţeleg imediat despre ce e vorba. De fapt, nu fusesem niciodată să văd cum se mânuiesc cablurile, întrerupătoarele şi disjunctoarele, ci trimisesem un amic în locul meu, care avea aceeaşi înălţime şi constituţie fizică. Ne asemănăm, şi oricum eu însumi nu sunt niciodată acelaşi în poze. Subterfugiul a funcţionat de minune până când amicul meu a început să lipsească de la curs... Ar fi putut măcar să mă anunţe! O să rezolv eu asta cu el. Dar până atunci trebuie să-i răspund îndrumătorului de stagiu. Mă învârt în jurul cozii.

— Ştiţi, nu-mi plăcea atmosfera de acolo. Deja că nu este uşor a te reintegra în societate, darămite când mai auzi şi glume rasiste...

— Ce aveţi de gând să faceţi atunci? Căci dacă nu mai mergeţi să faceţi stagiul, nu

vă pot menţine în acest regim de semi-libertate. Veţi fi nevoit să vă întoarceţi la Fleury-Merogis.

Bobocul crede că mă sperie aşa. Nu ştie că păturile de la Fleury sunt mai moi decât la Corbeil! îmi împachetez orgoliul, iau o figură plină de căinţă şi îl implor:

— Lăsaţi-mi o săptămână să-mi găsesc un alt loc de muncă, vă rog mult, domnule...

— O săptămână, atât, nicio zi în plus. He-he, se mai crede şi dur pe deasupra!

— O săptămână, promit!

Ceea ce mă deranjează la Corbeil este că nu există televizor în cameră. Ajungem seara cel târziu la ora nouă, semnăm într-un registru în faţa unui supraveghetor în uniformă, cu o atitudine atât de vioaie că te-ai crede la jandarmeria de la Saint Tropez[10], iar a doua zi uşile se deschid din zori ca să permită curajoşilor să fie punctuali la muncă. între dimineaţă şi seară nu e nimic de făcut, absolut nimic.

Am luat la rând micile anunţuri. O firmă de pizzerii caută un băiat care să livreze la domiciliu. Furasem suficiente motociclete şi scutere ca să ştiu foarte bine să le conduc şi alergasem destul de mult pe străzile pariziene încât să cunosc fiecare cartier ca în palmă. Aşadar, am obţinut jobul. Şi timp de câteva zile am încărcat pizza în portbagajul motoretei, am sunat la uşile caselor, m-am înfuriat la scara blocului când nimeni nu-mi deschidea, am încurcat codurile de la intrare, m-am luat de golanii care nu voiau să- şi

10 *Le Gendarme de Saint-Tropez* - comedie din 1964 despre o brigadă de jandarmi bine dispuşi şi indulgenţi, conduşi de energicul Louis de Funes.

plătească pizza Quatro Formaggio şi am oferit destule Margherita celor fără adăpost. Am primit un atestat de la patron pe care l-am înmânat cu un zâmbet angelic îndrumătorului de stagiu.

— Bravo, domnule Sellou, vă încurajez să perseveraţi.

— Nicio problemă. Am decis chiar să trec la lucruri serioase.

Este uimit în totalitate.

— Ce vreţi să spuneţi, domnule Sellou?

— Păi, vreau să spun că am ambiţie şi că nu intenţionez să fac livrări toată viaţa. Am început deja să dau o mâna de ajutor managerului de la magazin.

— Atunci, vă urez succes. Din toată inima, să aveţi succes!

Nici nu-i trece prin minte că voi merge departe, foarte departe!

18

M-am jucat de-a angajatul model ca să câştig încrederea directorului. Mi s-a arătat cum funcţionează întregul proces, de la primirea comenzii şi livrarea ei la client, până la transmiterea cifrelor de încasări, în fiecare seară, după închiderea casieriei. Am urcat rapid în grad la primul magazin care mă angajase. Am observat atent şi mi-am notat toate fisurile sistemului: în pofida aparenţelor şi pretinsa lecţie a închisorii, micuţul Abdel nu s-a schimbat. Doar că îşi căuta o nouă modalitate de a face afaceri.

După ce m-au prins a doua oară la Trocadero, am înţeles că trebuia să am în vedere un nou business. Parisul se schimbase după mijlocul anilor '80 atunci când începusem traficul cu ceasuri şi camere video. Au întărit protecţia ca să le permită turiştilor

să profite liniştiţi de şederea lor în capitală, iar poliţia, deşi i-a trebuit ceva timp, s-a adaptat şarlatanilor de speţa mea.

Tonul începea să se înăsprească între traficanţii care voiau tot timpul mai mult şi mai mult. Drogurile constituiau metoda cea mai eficientă de a câştiga bani mulţi. Reţelele stârneau invidii şi armele îşi făceau apariţia. Nu se ajunsese încă până acolo încât să-i vezi pe tipi plimbându-şi kalaşnikovurile prin cartiere, ca pe nişte căţeluşi banali, lucru care astăzi a devenit firesc. Găştile se formau progresiv şi încercau prin orice mijloc să-i impresioneze pe ceilalţi. Trebuia să- ţi aperi teritoriul. Arabii nu se mai întovărăşeau aşa de firesc cu africanii. Ascensiunea Frontului Islamic în Algeria îi înspăimânta pe francezi. Ziarele relatau acte barbare şi lumea a început să se uite urât la noi şi să ne trateze ca pe nişte sălbatici. Fără niciun dubiu, trebuia să-mi găsesc cât mai rapid o nouă orientare.

La Corbeil-Essonnes am întâlnit un toxicoman, în semi-libertate şi el. Furase o maşină Citroen AX ca să poată merge la muncă, şi timp de două sau trei săptămâni, în fiecare dimineaţă, mă lăsa la intrare în Paris. Şi apoi dispărea împreună cu maşina lui. Eu luam trenul şi mă regăseam în locul muncitorilor cinstiţi, care până acum doi ani mă priveau dormind
întins pe banchetă.

La magazinul lui din Cartierul Latin, Jean-Marc, managerul, nu mai ştie ce să facă. Băieţii cu livrarea se întorc mereu pe jos, cu buzunarele goale. Toţi se jură că au fost jefuiţi în scara blocului. Cum să-i dovedesc că mai degrabă au vândut scuterul, cel mai adesea pe marijuana, că au oprit banii de pe comenzile

plătite şi au împărţit restul de pizza cu prietenii? Jean-Marc nu e prost, dar nu are mijloace să ia măsuri. Nu poţi concedia un angajat doar pentru că a fost victima unei agresiuni. Nu poţi să depui plângere împotriva lui doar pentru că nu-l crezi. Jean-Marc oftează adânc şi cere de la sediu să i se trimită un nou scuter. Nu particip la manevrele jalnice ale echipei. Nu spun nimic, dar nici nu se mai poate continua aşa. Am elaborat un plan de reconversiune, însă prezenţa acestor „experţi în ale cositului" mă împiedică să-l pun în aplicare. Aşa că vorbesc cu managerul:

— Jean-Marc, băieţii tăi te iau drept fraier.

— Ştiu, Abdel, dar sunt legat de mâini şi de picioare!

— Ascultă-mă, este foarte simplu. Este ora zece. îi suni pe fiecare, unul după altul, şi le spui că nu ai nevoie de ei azi. Procedezi identic şi mâine, şi poimâine. Şi după trei zile le trimiţi o scrisoare de concediere pe motiv de neprezentare la locul de muncă, sau ceva de genul acesta.

— De acord, dar cine va asigura livrările în tot acest timp?

— îţi găsesc eu oameni.

Dacă poliţiştilor le lipseşte uneori eficienţa împotriva derbedeilor, este pentru că nu utilizează aceleaşi metode ca ei. Nu anticipează eroarea şi nici loviturile care vor veni. Aşa că mijloacele sunt inegale. Eu în schimb sunt înarmat să fac faţă şmecherilor. E şi normal, sunt ca ei! Au crescut la La Chapelle, la Saint-Denis, la Villiers-le-Bel, la Mantes-la-Jolie, nu are importanţă. Am mers toţi la aceeaşi „şcoală": a cartierului!

Am reuşit să fac „curăţenie". Ca prin minune, niciun băiat însărcinat cu livrarea nu

se mai plânge de agresiuni, iar încasările sosesc intacte în fiecare seară. Noii angajaţi sunt Yacine, Brahim şi alţi câţiva care reprezintă viitorii mei complici.

Ştiu cum să joace de la bun început. Se comportă impecabil în primele săptămâni. Ştiu că pot conta pe mine ca viaţa lor de zi cu zi să se amelioreze în curând. Până atunci, se umflă de pizza gratis şi sunt deja foarte mulţumiţi!

Când eram copil, era un serial care îmi plăcea foarte mult: *Echipa de şoc.* în cazul pizzeriei îl întruchipez în acelaşi timp pe isteţul şi chipeşul
Templeton, căruia îi reuşeşte totul, şi pe colonelul Hannibal, cel care încheie fiecare episod cu o frază devenită cult: „Ador când un plan se derulează fără piedici." încep să-l înlocuiesc pe Jean-Marc când pleacă în concediu. îi ţin locul, şi când directorul îl cheamă să gestioneze un alt magazin, eu primesc laude din partea tuturor. Calea este liberă.

în 1991 contabilitatea se face încă pe caiet, cu mâna. în pizzeria unde lucrez eu se folosesc matriţe, adică un ansamblu de foi numerotate şi dublate, între ele se inserează un indigo şi se obţine astfel o copie a comenzii. Unul dintre exemplare ţine loc de factură pentru client, iar al doilea este trimis la sediu, ştiindu-se astfel exact ce vânzări au fost făcute şi prin urmare, ce intrări de bani ar trebui să aibă fiecare magazin.

Planul meu este unul simplu: să vindem pizza fără să o declarăm pe hârtie. Când clientul sună să îi fie livrate două sau trei pizze, e suficient să-l întrebăm dacă vrea o factură sau nu. Când avem de-a face cu o familie sau cu studenţi, nici măcar nu mai punem întrebarea. Dar în cazul în care

livrarea se face în companii, furnizăm o justificare în mod sistematic. La sfârşitul zilei pun în plic copiile facturilor obţinute la indigo, împreună cu banii, şi le trimit la sediu. Restul ne rămâne nouă.

Desigur, trebuie justificată şi utilizarea materiei prime. Nimic mai simplu: în fiecare dimineaţă, când vine transportul cu aluatul cântărit, cu lăzile de şuncă şi cutiile cu sos de roşii, îi ofer şoferului o cafea. în acest timp, Yacine şi Brahim fură discret din camion materia primă pentru pizzele noastre fantomă. O altă metodă care şi-a dovedit eficienţa sunt comenzile false pe care, evident, le notez pe matriţe. Născocesc, de exemplu, faptul că un farsor pe nume Jean-Marie Dupont din Saint-Martin telefonează pentru a i se pregăti vreo zece pizze gigantice de tot felul. Numai că la adresa pe care ne-a indicat-o, băiatul cu livrarea găseşte un cabinet dentar care nu a comandat nimic, în realitate nimeni nu s-a deplasat şi pizzele nu au fost pregătite. Raportul meu este doar pentru contabilitate, care după ce-l primeşte, îl adaugă naiv la coloana de deficit.

Doi tipi au venit la magazin ca să-mi vorbească: — Vrem să-ţi propunem o afacere. în apropriere avem un local comercial gol. Cumpărăm un cuptor pentru pizza, un scuter, angajăm un băiat pentru livrări, iar tu, când primeşti apeluri pentru comenzi, ni le transmiţi şi noi asigurăm livrarea lor. împărţim apoi câştigul fifty-fifty.

Am investit o avere în echipament, am înscris compania la camera de comerţ, am angajat o prietenă la recepţie şi am pornit afacerea. în scurt timp am înregistrat o cifră de afaceri considerabilă, dar mai apoi, a scăzut brusc. Mi-a venit ideea să tastez

numele magazinului pe Minitel[11]. Am descoperit că deschiseseră un alt magazin, fără să-mi spună. Cum aveam cheile de la primul, m-am dus într-o noapte, am demontat cuptorul - un Baker-Sprite de vreo treizeci de mii de franci - am luat scuterele şi am vândut totul pe bucăţi. Asociaţii mei nu-mi puteau face nimic, nu semnaserăm niciun contract împreună, numele meu nu era înscris nicăieri. Au dat faliment foarte repede. Nici măcar nu m-a făcut să râd povestea asta.

Eu şi prietenii mei eram încântaţi de noi. Categoria „micilor jucăuşi" ne convenea de minune. Nu căutam să facem milioane, nu ne credeam mai deştepţi decât alţii, nu făceam decât să ne distrăm pe seama societăţii cu glume rezonabile. în grupul nostru nimeni nu bea, nimeni nu se droga. Nu ne încărcăm cu chestii inutile. Şi mai ales ştiam toţi că nu am fi ucis niciodată pentru bani şi că nu voiam să intrăm în categoria celor duri. Căutam plăcerea sub toate formele ei. După ce închideam magazinul, mergeam la studente pentru al doilea serviciu. între băieţi exista o competiţie: cine o seducea pe cea mai frumoasă. Era cald în camerele studenţeşti. Brahim avea tehnica sa: le făcea să creadă că are darul divinaţiei şi le prezicea fetelor că vor eşua la examenele de sfârşit de an. Spera să le poată consola. Dar stratagema lui nu funcţiona tot timpul. Păsările rău-prevestitoare nu au trecere la intelectuali. Eu, în schimb, le făceam să râdă. Şi cunoaştem cu toţii

11 Strămoşul computerului care permitea o comunicare electronică prin utilizarea liniei telefonice. Reţea de telecomunicaţii destinată publicului şi dezvoltată de France Telecom în 1980.

proverbul despre femeia pe care o faci să râdă[12].

Dimineaţa mă trezeam cu greu şi îmi spuneam că sunt prost de-a binelea că mă forţez să muncesc în continuare. E obositor să munceşti. Fie că foloseşti mijloace legale sau ilegale, munca e obositoare oricum. începeam să ajung la saturaţie. îmi era teamă că mă voi asemăna în cele din urmă cu oamenii cinstiţi pe care-i luam drept imbecili. în plus, firma de pizzerii începuse să echipeze fiecare magazin cu computere. S-a terminat cu traficul bonurilor de comandă. Le-am cerut să mă concedieze şi m-am înfăţişat prompt la ANPE[13] cu carnetul de muncă. Fără să mai depun nici cel mai mic efort, aveam să primesc lunar, timp de doi ani, o sumă aproape echivalentă cu salariul meu oficial. Nu aveam niciun scrupul că profit de sistem. în acea perioadă a vieţii mele eram ca Driss, personajul care joacă în rolul

meu în filmul *Invincibilii:* vesel, lipsit de griji, leneş, orgolios şi exploziv Dar nu răutăcios.Ill

PHILIPPE ŞI BEATRICE POZZO DI BORGO

19

Să vând hamburgeri, să car lăzi de la camion la depozit şi de la depozit la camion, să pun benzină în rezervoare, să dau restul şi să încasez bacşişul, atunci când primesc, să păzesc o parcare noaptea, să mă lupt cu

12 Referire la proverbul francez: „Femeia pe care o faci să râdă, este pe jumătate în patul tău."

13 Agenţia Naţională pentru Ocuparea Locurilor de Muncă este o instituţie publică destinată să centralizeze cererile şi ofertele de muncă la nivel naţional şi asigură plata indemnizaţiilor de şomaj.

somnul mai întâi şi apoi să dorm, să constat că rezultatul e acelaşi, să înregistrez coduri numerice într-un computer, să plantez flori la sensurile giratorii, să înlocuiesc panseluţele cu muşcate primăvara, să tund liliecii imediat după ce au înflorit...

Am încercat o sumedenie de astfel de joburi timp de trei ani. în mod curios, nu am văzut să se nască în mine vreo vocaţie. Mă prezentam la convocările trimise de agenţie, exact cum o făceam când mă convoca judecătoarea în perioada când aveam şaisprezece-optsprezece ani. Condiţia ca să percep alocaţia de şomaj era să mă arăt docil şi ascultător. Din când în când trebuia să fac un gest suplimentar: să dau dovadă de bunăvoinţă. Nimic prea complicat. Cât despre vânzarea de hamburgeri, trebuia să introduc o felie de carne între două bucăţi de pâine, să apăs pe distribuitorul de maioneză şi să nu exagerez cu muştarul. Abandonam rapid un astfel de post. îmi luam o cutie mare de cartofi prăjiţi, puneam un polonic de ketchup peste ei şi plecam zâmbind cu toată gura întregii echipe. Toţi miroseau a prăjeală. Nu era pentru mine.

în mod normal trebuia să-mi caut de muncă. Dar intenţionat căutam puţin şi prost, iar asta îmi lăsa destul timp liber. Ziua şi noaptea continuam să petrec cu amicii mei care împărtăşeau acelaşi mod de viaţă... Lucrau timp de patru luni, minimum pentru a pretinde o indemnizaţie de şomaj, veneau la ANPE şi apoi trăiau frumuşel un an sau doi aşa. Nici ei şi nici eu nu mai comiteam nimic condamnabil. Ni se întâmpla să fim invitaţi pe un şantier, noaptea, să ne distrăm cu un excavator, sau să organizăm curse rodeo cu scuterul prin pădurea Boulogne, însă nimic din

toate astea nu era de natură să perturbe liniştea cetăţeanului. Mergeam la cinema. Intram pe uşa din spate şi părăseam sala chiar înainte de genericul de final al filmului. Aproape că devenisem un tip cumsecade. Dovadă că într-o zi i-am cedat locul meu unei simpatice mămici, care-şi însoţea fiul pentru vizionarea lui *RoboCop 3*. Băieţelul purta încălţăminte sport din piele, frumoasă, până la gleznă, ca la americani. Avea piciorul mare pentru vârsta lui, iar adidaşii săi îmi făceau cu ochiul. Am fost cât pe ce să-l întreb de unde i-a cumpărat, pentru că nu mi-a trecut prin minte să-i fur, pur şi simplu. Pe loc m-am îngrijorat oarecum: *ce faci, Abdel, ai zice că te-a lovit bătrâneţea?* Mi-am explicat de îndată, spunându-mi că nu aveam neapărată nevoie de ei…

Primeam convocările de la ANPE acasă la părinţii mei. Găseam plicurile pe calorifer la intrare, în acelaşi loc unde, cu câţiva ani înainte, stăteau scrisorile care soseau din Algeria. Comunicarea între mine şi ţara mea natală era ruptă de mult timp. Iar cu Belkacem nu era mai bună din cauza contextului politic din Alger. Când privea ştirile, ridica din umeri. Cu siguranţă jurnaliştii exagerau partea dramatică a situaţiei. Belkacem nu credea că intelectualii erau reduşi la tăcere, nu credea nici în aşa-zisele torturi şi dispariţii. Nici nu ştia că existau intelectuali acolo. De altfel, ce este un intelectual? Cineva care gândeşte bine? Un profesor, un doctor? Şi de ce mă rog să fie ucis un doctor? Belkacem şi Amina stingeau televizorul.

— Abdel, ai văzut? Ai primit un plic de la ANPE!

— Am văzut, mamă, am văzut…

— Şi nu-l deschizi?

— Mâine, mamă, mâine...

Pe calorifer este un singur plic, dar cu două convocări diferite. Una dintre ele mă încurajează să merg la Garges-les-Gonesse, unde dacă şansa îmi surâde, voi deveni agent de pază într-un magazin alimentar. Dar nu înţeleg, Garges-les-Gonesse este o nouă staţie de metrou? Au creat-o cât timp am fost la Fleury-Merogis? Nu, de fapt văd scris cu litere mici şi între paranteze: Garges-les-Gonesse din regiunea Val d'Oise. Trebuie să fie o greşeală, de vreme ce le-am spus foarte clar celor de la Agenţia pentru Ocuparea Locurilor de Muncă: căutările mele au o limită teritorială totuşi, adică limita periferică. Mototolesc hârtia, îndesând-o în buzunar, şi mă grăbesc să verific adresa de pe cea de-a doua hârtie. Avenue Leopold II, Paris XVI.

Aşa mai merge! Cunosc cartierul bătrânului Leopold ca-n palmă. *Ţineţi-vă după ghid! E accesibil prin două staţii ale liniei 9 cu metroul, Jasmin el Ranelagh. în el se găsesc vile şi clădiri foarte stilate, nu-i aşa?*

Oamenii de acolo nu locuiesc în apartamente, ci în adevărate seifuri. în cabinele de toaletă pot intra câte doisprezece odată. Fiecare dormitor este echipat cu o baie aferentă, iar covoarele sunt la fel de moi ca şi canapelele. în acest cartier relativ lipsit de magazine, vedem bătrânele în haine de blană, cărora micul dejun le este livrat la domiciliu de cei mai rafinaţi bucătari. Ştiu asta pentru că eu şi cu Yacine ne-am amuzat odată interceptându-i pe cei de la livrări (care uneori erau chiar bătrânelele în persoană, le propuneam cu multă amabilitate să le ajutăm la căratul pachetelor şi o luam la fugă imediat după ce intram în posesia lor). Aveam intenţia

demnă de laudă de a crea un ghid gastronomic, or, înainte de a ajunge aici, e nevoie să guşti. Aşa că am gustat produse Fauchon, Hediard, Lenotre, chiar şi icre de peşte de la nu ştiu ce restaurant de renume. Să nu ne creadă lumea proşti, pentru că nu eram. Ştiam că porţia costa o avere şi conţinea caviar, dar chiar era dezgustător.

Să pornim spre Leopold II atunci... Nici nu mă uit la ce job sunt încurajat să aplic: ştiu dinainte că răspunsul va fi negativ. Nu mă interesează decât să mi se semneze certificatul că m-am prezentat la adresa indicată. îl voi trimite la ANPE spunând că, din păcate, nici de data asta nu au vrut să-mi dea postul. Viaţa e dură totuşi pentru tinerii din cartiere...

Sunt în picioare în faţa uşii. Mă dau înapoi. Apoi iar înaintez. Pun mâna pe lemn cu prudenţă ca şi cum m-ar frige. Ai zice că sunt în faţa intrării unei fortăreţe. *Coborâţi podul mobil!* într-un minut voi auzi o voce de dincolo de ziduri, spunându-mi: „Hei, ţăranule, du-te de-aici. Domnul nostru nu face milostenie. Cară-te înainte să te dau la crocodili!"

Ultima noutate, Abdel Yamine se lansează în cinematografie şi îşi însuşeşte rolul lui Jacquouille la Fripouille din *Vizitatorii 2.* Caut camerele de luat vederi prin tufişurile din spatele maşinilor parcate pe marginea şoselei, fără să mă vadă agentul de parcare care îşi face tura. Râd singur de nebunia mea. Chiar par un bezmetic aici pe trotuar... *Gata, Abdel, linişteşte-te.* Realizez că nu ar fi trebuit totuşi să arunc cealaltă convocare, cea pentru Garges-les- Gonesse, ci că trebuia să prezint măcar o semnătură la ANPE... Verific numele străzii, şi e în regulă. Verific apoi şi numărul, şi iar e în regulă. Dar ceva nu se potriveşte.

Doar dacă... Nuuu! Doar nu au îndrăznit să mă trimită să fac curăţenie în casele burghezilor! Consult din nou convocarea şi citesc cu atenţie titlul postului: „însoţitor auxiliar pentru o persoană tetraplegică". Ce-o fi vrând să însemne *auxiliari* îmi aduc aminte că se vorbea de auxiliarul „a fi" şi „a avea" când eram la şcoală. *însoţitor auxiliar*, asta le-ar reuni pe ambele? Bizară exprimare. Să mă fi îndrumat spre vreo sectă? Mă şi văd deja aşezat în poziţie de lotus pe un covor din cuie şi meditând la parcursul şi la mântuirea mea. Iar tetraplegic? Nu am auzit în viaţa mea de cuvântul ăsta. Mă duce cu gândul la mormoloc, la tartar, la magic şi logic. Numai că nu e nimic logic în toate astea. Ating din nou lemnul uşii. Am nevoie să-l simt ca să cred. Sunt minuscul în comparaţie cu ea. în lăţime am putea trece douăzeci şi cinci odată, iar în înălţime trei, unul deasupra altuia! Ridic nasul şi observ un buton fixat în piatră şi un grilaj de câţiva centimetri pătraţi. Un interfon care ar vrea să treacă neobservat. Apăs pe buton, aud un clic şi apoi nimic. Apăs din nou şi vorbesc cu peretele.

— Oferta de muncă, însoţitorul şi restul, sunt la adresa asta?

— Intraţi domnule!

Aud un alt clic. Dar uşa imensă nu se mişcă. Pe unde se presupune că trebuie să trec? Sun din nou:

— Daaa?

— Fantoma Casper, o cunoaşteţi?

— Ăăă...

— Nu sunt eu, în tot cazul! Hai, deschideţi-mi acum !

Clic, clic, clic. în final pricep. Ca la castelele care se respectă, există un pasaj secret... Şi l-am găsit! O uşă de mărimea unui

om se distinge cu greu în cealaltă care e colosală. Fac un pas în faţă şi vociferez. Interviul nici măcar nu a început şi sunt deja enervat. Nici prin cap nu-mi trece să mă reţin prea mult pe aici. Va trebui să vă mişcaţi rapid şi să- mi semnaţi documentul, voi, ăştia din Evul Mediu!

20

Ceea ce părea suspect afară era şi înăuntru. Am trecut de uşă şi am ajuns într-un hol pustiu. La Beaugrenelle, un astfel de hol ar fi servit de sală de jocuri pentru tot cartierul. Dar aici nici ţipenie, niciun individ să sprijine peretele, nici unul să-şi ruleze nişte iarbă. Portarul clădirii iese din oficiul său.

— Pentru ce aţi venit?

— Ăăă... pentru tapar... pentru tera... pentru tartapegic...?

Mă priveşte pieziş, şi fără să mai scoată un cuvânt îmi arată cu degetul uşa din spate. *Ding-dong,* un alt clic, dar de data asta se deschide singură. Intru şi o închid după mine. Halucinaţiile continuă. Cineva îşi bate joc de mine? Sunt oare victima unei farse cu camera ascunsă? Laurent Baffie va sosi şi-mi va da o palmă pe umăr.

Dintr-odată realizez că nu sunt la sediul unei companii, ci în casa unui tip deosebit... foarte deosebit... Numai antreul apartamentului cred că

măsoară patruzeci de metri pătraţi. De aici se intră în două camere: la dreapta este un birou unde zăresc un bărbat şi o femeie, ambii aşezaţi şi discutând fără îndoială cu un alt candidat, iar la stânga - o sufragerie. De fapt, numesc asta sufragerie pentru că văd canapele, dar sunt şi mese, scaune, comode, cufere, oglinzi, tablouri, sculpturi... chiar şi copii. Sunt frumoşi şi curaţi, de felul celor pe care nu prea îi îndrăgeam când împărţeam aceleaşi

bănci de şcoală. O femeie trece cu o tavă în mână. Câţiva tipi îmbrăcaţi în costume ieftine stau aşezaţi stânjeniţi cu mape cartonate pe genunchi. Eu ţin în mâini plicul mototolit, port nişte blugi decoloraţi şi o geacă care a văzut multe la viaţa ei. Am înfăţişarea unuia care trăieşte prin galeriile suburbane şi care pe ultimele opt zile le-a dormit afară. Şi totuşi ieri am dormit la mama acasă, acesta este de fapt look-ul meu obişnuit. Neglijent, nonşalant, asocial

.O blondă vine spre mine şi mă invită să aştept împreună cu ceilalţi inşi. Mă aşez la o masă imensă. Când pun degetul pe lemn, las o amprentă care dispare după câteva secunde. Scanez decorul. Dat fiind că sunt aici, măcar să profit de ocazia de a identifica lucruri care s-ar dovedi utile. însă sunt repede decepţionat: nu există televizor, nici video player, nici măcar un telefon fără fir. Sau poate că sunt acolo, în birou? Mă aşez confortabil în fotoliu, îmi pun pumnul sub bărbie şi încep să moţăi. La fiecare şapte-opt minute blonda revine şi cu un ton sec îl invită pe următorul să vină după ea. De fiecare dată tipii se uită unul la altul şovăielnici şi speriaţi. Mi-e foame de mor şi stabilesc să mă întâlnesc cu Brahim să mâncăm împreună. întrerup vizitele, ridicând mâna către candidaţii ezitanţi:

— La mine durează doar două secunde.

Mă îndrept de îndată spre birou, cu blonda după mine, desfac hârtia de la ANPE şi o pun direct pe biroul în spatele căruia tipa ezită să se aşeze.

— Bună ziua, puteţi să semnaţi aici, vă rog?

între timp am învăţat să fiu politicos. Lucrul
acesta îmi permite să câştig timp. Dar ai zice că le e teamă de mine. Nici secretara, nici tipul aşezat lângă ea nu mişcă o geană. El nici măcar nu se ridică să- mi răspundă la salut, însă lipsa lui de curtoazie nu mă şochează. Am trecut deja prin interviuri unde tipi aroganţi mă tratau ca pe un câine, aşa că asta e o rutină.

— Relaxaţi-vă, nu este un atac armat. Aş dori doar o semnătură aici.

Şi le arăt locul în josul foii. Bărbatul surâde şi mă priveşte tăcut. E haios cu eşarfa lui din mătase asortată cu buzunarul de la vesta lui de principe. Fata începe să-mi pună întrebări.

— De ce aveţi nevoie de semnătură?

— Pentru şomaj.

Sunt brutal în mod voluntar. Eu şi domnişoara nu aparţinem aceleiaşi lumi, este evident. într-un sfârşit începe şi celălalt.

— Am nevoie de cineva care să mă însoţească oriunde voi merge, inclusiv în călătorii. Vă place să călătoriţi?

— Cum adică? Aveţi nevoie de un şofer?

— Puţin mai mult decât de un şofer...

— Ce înseamnă mai mult decât de un şofer?

— Un însoţitor. Ştiu sigur că scrie pe hârtia dumneavoastră, nu?

Delirul continuă. Nu înţeleg nimic din ce-mi spune. Sunt în faţa unui bărbat de vreo patruzeci de ani, putred de bogat, înconjurat de o armată de asistente cu fuste plisate. îmi imaginez că odraslele din sufragerie sunt ale lui şi că mai are şi o soţie frumuşică. De ce atunci ar avea nevoie de cineva să-l ţină de mână când călătoreşte? încă nu-mi dau seama de problemă, dar nici nu vreau să mai întârzii ca să o descopăr. Am depus eforturi mari ca să vin până aici şi mi-am epuizat toată inteligenţa ca să ajung în acest loc pentru o blestemată de semnătură. E clar că nu plec fără ea!

— Ştiţi, o însoţesc deja pe mama la cumpărături...
Hai, semnaţi aici vă rog.

Secretara oftează, dar nu şi el. Pare că se distrează din ce în ce mai mult şi nu se grăbeşte. Am zice că suntem în filmul *Naşul,*

unde marele patron le povesteşte despre viaţă tinerilor mafioţi care ar vrea să-i fure locul. Le vorbeşte calm, pe un ton aproape paternalist, cu o răbdare infinită: „Ascultă, micuţule...". Asta era, proprietarul acestui palat este un naş. Don Vito Corleone este aşezat chiar în faţa mea şi îmi explică liniştit cum stau lucrurile, îmi dă o lecţie. îi mai lipseşte farfuria cu paste şi prosopul cu buline la gât.

— Am o problemă: nu pot să mă mişc singur din acest fotoliu. De altfel, nu pot să fac nimic singur. Dar după cum puteţi constata, multă lume se ocupă deja de mine. Am numai nevoie de un tip solid ca dumneavoastră care să mă conducă acolo unde va fi nevoie. Salariul este bun şi, în plus, vă propun un apartament separat în acest imobil.

Ezit în cazul ăsta... dar nu mult timp.

— Pe bune, am permis, dar habar n-am să conduc. Tot ce-am condus până acum au fost scutere şi motorete cu pizza în portbagaj. Semnaţi-mi, vă rog, această hârtie şi întâlniţi-vă mai degrabă cu cei care aşteaptă în sufragerie. Nu cred că sunt persoana de care aveţi nevoie.

— Nici apartamentul nu vă interesează?

Insistă pe coarda sensibilă. Vede bine că are în faţa lui un vagabond, un arab care nu ar obţine în viaţa lui un contract de închiriere într-un astfel de cartier, un tânăr lipsit de orice ambiţie, un caz pierdut. Şi nici nu ştie că am făcut închisoare... Don Vito Corleone are inimă bună. Picioare şi mâini - nu, dar asta nu mă zdruncină. Eu nu am inimă nici pentru mine, nici pentru ceilalţi. Nu mă văd aşa cum sunt văzut. Eu sunt mulţumit de soarta mea. Am înţeles că nu voi avea niciodată totul, orice aş face, aşa că am renunţat să încerc să

dobândesc mai mult. Salariatul de la bancă tremură pentru ceasul lui Quartz, turistul american tremură pentru camera lui de filmat, profesorul tremură pentru maşina lui, medicul tremură pentru casa lui... când sunt atacaţi, îi întind hoţului cheile de la seif în loc să se apere! Eu nu vreau să tremur. Viaţa nu este decât o mare înşelătorie. Nu posed nimic, totul îmi este indiferent.

— Nu vă semnez hârtia. Facem un test. Şi dacă vă place, rămâneţi.

Numai acest om nu tremură, a pierdut deja totul. Desigur, încă poate să-şi ofere tot ce doreşte, exceptând esenţialul: libertatea. Dar zâmbeşte. Simt ceva ciudat care urcă în mine, ceva nou, ceva care mă opreşte, mă pune jos, îmi ţintuieşte gura.

Sunt uimit, asta era! Am douăzeci şi patru de ani, am văzut şi am înţeles deja multe, nu-mi pasă de nimic, dar pentru prima oară în viaţă sunt uimit. Hai, ce risc dacă îi împrumut braţele mele? O zi sau două, cât să înţeleagă cu cine are de-a face.

Am rămas zece ani. Am plecat, am revenit, au existat perioade de îndoială în care nu eram nici acolo, nici în altă parte, dar în total au fost zece ani. Şi totuşi, toate condiţiile erau reunite ca lucrurile să meargă prost între mine şi contele Philippe Pozzo di Borgo. Se trăgea dintr-un neam de aristocraţi, în timp ce părinţii mei nu aveau nimic. Primise cea mai bună educaţie posibilă, în timp ce eu am mers la şcoală până în clasa a şasea. El vorbea ca Victor Hugo, eu loveam direct. El era închis în trupul său, eu îl agitam peste tot pe al meu fără să mă gândesc. Medicii, asistentele, infirmierele, toate persoanele care se ocupau de el se uitau urât la mine. Pentru ei, care făcuseră din devotamentul faţă de ceilalţi o

meserie, eu eram un profitor, un hoţ, o sursă de probleme, obligatoriu. Intrasem în viaţa acestui om lipsit de apărare, ca un lup într-o stână de oi. Cu lăcomie. Nu puteam aduce nimic bun, nu aveam nicio şansă. Toate indicatoarele erau pe roşu, iar între noi nu putea decât să meargă prost.

Zece ani. E o nebunie, nu

- ?Spune-mi, de ce crezi că oamenii sunt interesati de »arta?
- Nu ştiu, pentru că este o afacere?
- Nu. Pentru că arta este singura urmă pe care o putem lâsa după noi.

21

Locuinţa de serviciu îmi convenea. Ca să intru în ea aveam două posibilităţi: ori prin apartamentul lui Pozzo, trecând prin grădină, ori prin parcarea clădirii. Aveam toată independenţa. Puteam intra şi ieşi - mai ales ieşi - fără să fiu văzut. Pereţi netezi şi albi, cabină de duş, bucătărie, vedere la grădină, un pat bun cu saltea bună: nu revendicam nimic în plus. De altfel, nu ceream nimic pentru că nu aveam intenţia să rămân. Când mi-a întins cheia, secretara mi-a spus:

— Domnul Pozzo a hotărât să acorde o perioadă de testare şi unui alt candidat. Deocamdată dumneavoastră beneficiaţi de garsoniera aceasta. Dar dacă va trebui să plecaţi, fiţi amabil să lăsaţi locuinţa în starea în care aţi găsit-o.

— Ai vrea tu să fiu eu amabil...

Va trebui ca blonda asta să înveţe să-mi vorbească pe un alt ton, altfel nu ne vom înţelege.

— Ne întâlnim mâine la ora opt, jos, pentru îngrijiri.

Până să reacţionez, a coborât deja două etaje. Mă aplec peste balustradă şi urlu la ea.

— îngrijiri? Ce îngrijiri? Hei, eu nu sunt infirmier!

Când mă trezesc, cu dunga de la cearşaf încă imprimată pe obraz şi cu stomacul gol, descopăr ce este un tetraplegic: un mort cu un cap care funcţionează. Mă întreabă:

— Cum te simţi, Abdel, ai dormit bine? O marionetă care vorbeşte. Deocamdată nu mi se cere să pun mâna pe ea. Babette, o *mamma* din Caraibe, înaltă de un metru douăzeci, toată numai sâni şi muşchi, se ocupă de ea cu precizie şi energie. Acţionează ceea ce poartă numele de „maşină de transfer". E nevoie de patruzeci de minute pentru a deplasa corpul din pat către un fotoliu special pentru duş, din plastic şi metal, cu găuri peste tot. Şi mai e nevoie de tot atâta timp ca omuleţul să fie transferat spre fotoliul de zi, după ce a fost spălat, uscat şi îmbrăcat. Când eram la Fleury-Merogis, am privit într-o seară la televizor un concert de balet contemporan. Era la fel de lung şi plictisitor.

Marioneta îşi motivează trupele:

— Haideţi, Babette, trimiteţi-l înapoi pe Pozzo.

Pozzo. Un lucru. Un animal. O păpuşă. Asist la scenă fără să ridic nici degetul mic. Sunt la fel de încremenit ca el. îmi completez iar inventarul despre omenire, numai că tipul cere o rubrică specială, rezervată cazurilor într-adevăr deosebite. Mă observă în timp ce-l observ. Nu mă slăbeşte din priviri. Ochii lui zâmbesc, la fel şi gura câteodată.

— Abdel, mergem după aceea să luăm micul dejun la cafenea?

— Oricând doriţi.

Mă intersectez cu oglinda din baie. Am o faţă de zile mari. Dacă cineva mă întâlneşte pe stradă, trece pe celălalt trotuar. Pozzo e amuzat.

Ne aşezăm la terasă, sub brasero[15]. îmi sorb sticla de Coca-Cola fără să scot un cuvânt, aşteptând următoarea etapă.
— Abdel, mă puteţi ajuta să-mi beau cafeaua, vă rog?
îmi imaginez un erou de desene animate, Super Tetra care se uită la ceaşcă, aceasta se ridică până la gura lui, el îşi întredeschide buzele, ea se înclină şi
15 Aparat de încălzit pentru exterior.
el o soarbe rapid. Ca prin magie, lichidul este la temperatura potrivită. Dar nu, copiilor nu le-ar plăcea aşa ceva pentru că nu este destulă acţiune, îmi împachetez ideea genială şi apuc eu însumi ceaşca de cafea. Dar mă răzgândesc imediat.
— Vreţi zahăr?
— Nu, mulţumesc. în schimb vreau o ţigară.
— Nu, eu nu fumez.
— Eu - da! Şi puteţi să-mi daţi una!
Pozzo râde. Ai zice că sunt imbecil, pe bune. Noroc că nu cunosc pe nimeni prin preajmă... îi pun filtrul între buze şi aprind bricheta.
— Cum facem cu scrumul?
— Nu vă faceţi griji, Abdel, de asta mă ocup eu... Daţi-mi ziarul, vă rog.
Se pare că *Herald Tribune* face parte din ritualul matinal, pentru că blonda mi l-a strecurat între mâini înainte să plecăm, fără ca el să-l fi cerut. îl pun pe masă. Beau o gură de Coca-Cola. Tetraman nu spune nimic. Zâmbeşte impasibil ca şi ieri în timpul „interviului meu de angajare". într-un final văd că ceva nu este în regulă, dar nu-mi dau seama ce poate fi. Pozzo mă edifică.
— Ziarul... Ar trebui deschis şi pus în faţa mea în aşa fel încât să pot citi.
— Aha, da! Evident!
Numărul de pagini, de coloane şi de cuvinte de pe fiecare coloană mă înspăimântă.
— Chiar o să citiţi totul? Şi în plus e în engleză, o să dureze!

— Nu vă îngrijoraţi, Abdel, dacă suntem în întârziere pentru masa de prânz, ne vom întoarce alergând.

Se adânceşte în lectura lui. Din când în când îmi cere să-i dau pagina. îşi înclină capul şi scrumul de la ţigară cade pe lângă umăr. Cu siguranţă că se ocupă... Mă uit la el ca la un extraterestru. Un corp lipsit de viaţă deghizat într-un corp viu de aristocrat din secolul al XVI-lea. Un cap care se mişcă, ai zice ca prin minune, o curiozitate cu atât mai ciudată cu cât capul acesta nu funcţionează ca altele din acelaşi mediu. îmi plac aristocraţii pentru că îi jefuiesc, dar îi detest pentru lumea din care fac parte. în mod normal nu au deloc umor, dar Philippe Pozzo di Borgo râde de tot, şi în primul rând de el însuşi. Hotărâsem să rămân maximum două-trei zile. Voi avea nevoie poate de puţin mai mult timp ca să străpung acest mister.

22

Spuneam mai sus că Fleury mi-a dat senzaţia unei tabere de vacanţă. Am exagerat un pic. Menţionam că supraveghetorii se comportau ca nişte mame cu deţinuţii, că violenţele sexuale nu existau între pereţii închisorii, că schimburile de lucruri se făceau în baza unui troc consimţit, şi nu al racket-ului. De fapt, am minimizat oarecum aspectele negative ale locului. în primele zile m-au pus într-o celulă cu alţi doi tipi. Promiscuitatea era singurul lucru pe care nu-l puteam suporta. Acceptam să fiu privat de libertate, să mănânc dintr-o gamelă de metal ca un câine, să am WC-ul în cameră cu tot cu mirosurile corespunzătoare. Dar cu o condiţie: mirosurile să fie ale mele!

Colocatarii mei s-au pus de comun acord: *pe tinerelul ăsta îl aranjăm noi repede...* De îndată am pus în gardă administraţia. Ori mă separau de ei, ori aveau să aibă loc ruperi de oscioare. Dar nu m-au ascultat. Aşa că unul

dintre tipi a dat o tură pe la Urgenţe, la Ivry. Conducerea închisorii a considerat că n-am făcut decât să mă apăr de două perechi de braţe puternice şi rău intenţionate. Preocupată să şteargă cât mai repede incidentul, mi-a acordat o celulă individuală. Din acel moment supraveghetorii au început să se poarte ca nişte mame cu mine, pentru că eu însumi mă purtam ca un fiu cumsecade. Afară mă plimbam în mijlocul curţii, la o distanţă considerabilă de zidurile unde toxicomanii şi depresivii îşi negociau medicamentele. Sistemul „yo-yo" permitea cu dificultate schimbul de pastile pentru că sunt prea uşoare. Fiindcă nu prea aveau de ales, indivizii îşi asumau prin urmare riscul de a face tranzacţiile în curte. Şi atunci auzeai o voce în difuzor:

— Haina galbenă şi cea albastră de lângă stâlp, luaţi imediat distanţă!

în închisoare vocile ţâşneau de peste tot, tot timpul. Celulele erau totuşi bine izolate fonic, trebuia ca vecinul să dea la maximum televizorul ca să-i deranjeze pe ceilalţi. Strigătele şi ţipetele, în mod curios, străbăteau tot spaţiul. Spuneam că supraveghetorii ţineau locul mamelor şi că deţinuţii se respectau între ei pentru că nu am văzut altceva în afară de asta. în schimb am auzit.

îmi plac zgomotele din cartierul Beaugrenelle, copiii care îşi târâie tălpile încălţămintei pe asfalt şi femeia de serviciu care mătură mucurile de ţigară: fşşt, fşşt...

îmi plac zgomotele Parisului, scuterele care pocnesc ca nişte artificii, metroul care urcă la suprafaţă în apropierea staţiei Bastilia, fluierăturile vânzătorilor fără autorizaţie şi chiar sirenele asurzitoare ale poliţiei. Acasă la Philippe Pozzo di Borgo iubesc liniştea. Apartamentul dă spre o grădină care nu se observă din stradă. Nici nu ştiam că există aşa ceva în plin Paris. După ce şi-a băut cafeaua, a

acţionat cu bărbia mecanismul maşinuţei electrice până la fereastra lată cât un perete şi nu se mai mişcă de acolo timp de cel puţin o oră. Citeşte. Descopăr instrumentul indispensabil pentru un tetraplegic cultivat: tableta de citit. Pe ea se fixează o carte - o cărămidă de vreo mie de pagini fără poze, imprimată cu caractere minuscule, o veritabilă armă de autoapărare - şi o baghetă Plexiglas dă paginile atunci când domnul Pozzo acţionează comanda cu o mişcare a bărbiei. Face parte din job să stau prin preajmă. Nu se aude nici cel mai mic zgomot, aşa că mă aşez pe canapea şi adorm.

— Abdel? Hei, Abdel!

Deschid un ochi şi mă întind.

— Nu sunt bune saltelele de sus?

— Ba da, dar ieri-seară am fost să mă văd cu nişte prieteni, şi acum recuperez puţin…

— îmi cer scuze că vă deranjez, dar instrumentul a dat două pagini odată.

— Ah, nu-i mare treabă. Vă lipseşte o bucată din poveste? Vreţi să v-o povestesc eu? O să câştigăm timp aşa!

Sunt gata de orice ca să mă distrez. Sunt de acord să fiu plătit ca să moţăi, dar dacă ar fi să aleg, aş prefera să fiu plătit ca să trăiesc.

— De ce nu, Abdel? Aţi citit *Căile libertăţii* de Jean-Paul Sartre?

— Cum să nu, nu-i aşa că e povestea micuţului Jean-Paul care pleacă la plimbare prin pădure, de exemplu, şi culege ciuperci cântând ca Ştrumfii: la- la-la, la-la-la… Şi dintr-odată ajunge într-o curbă şi ezită dacă să mai înainteze sau nu, căci, fireşte, nu ştie ce-l aşteaptă după curbă, nu-i aşa? Or, greşeşte pentru că… ce-i după curbă, ce-i, domnule Pozzo?

— Nu ştiu, Abdel, vă întreb!

— Este libertatea! Asta era! De aceea se numeşte *Căile libertăţii*. Sfârşit de capitol.

Punct! Acum închidem cartea. Haideţi, facem o tură pe-afară, domnule Pozzo?
Tipul ăsta are nişte dinţi incredibil de albi. îi văd
bine când râde. Sunt albi ca gresia din baia mea de sus.

23

Nu-mi amintesc să fi luat hotărârea de a rămâne, nici să fi semnat vreun contract sau să fi spus: *hai, batem palma*, celui care îmi devenise de fapt patron. în ziua care a urmat sosirii mele, după prima şedinţă halucinantă de îngrijiri şi mai apoi cafeaua cu *Herald Tribune*, am mers acasă la părinţii mei ca să mă schimb şi să-mi iau o periuţă de dinţi. Mama a râs:

— Care va să zică te muţi la prietena ta? Când ne-o prezinţi?

— N-o să-ţi vină să crezi, dar mi-am găsit un loc de muncă. Cu casă şi masă! La nişte bogătani de partea cealaltă a Senei!

— La bogătani? Abdel, sper că nu faci prostii!

— Nici asta n-o să-ţi vină să crezi...

De fapt, mă gândesc că nu m-a crezut. Am plecat să-l regăsesc pe Brahim, care lucra pe atunci la Pied de Chameau, un restaurant oriental la modă (da, şi Brahim se cuminţise!). I-am povestit despre Philippe Pozzo di Borgo, despre starea lui de sănătate, locuinţa lui, şi nu exageram aproape cu nimic când spuneam:

— Brahim, nu-ţi poţi imagina, dar la tipul ăsta te apleci, tragi un fir printre şipcile parchetului şi scoţi o bancnotă.

Vedeam cum apărea simbolul dolarului pe pupilele lui, ca lingourile de aur în ochii Unchiului Scrooge.

— Nu, Abdel... Eşti nebun! Nu poate fi adevărat.

— Evident că nu-i adevărat, dar jur că nu exagerez prea mult!

— Şi tipul nu se mişcă deloc?

— Doar capul. Restul e mort. *Dead. Kaput.*

— Dar inima îi bate măcar?

— Nu sunt sigur. De fapt, nu prea ştiu cum merge un tetraplegic... în fine, ceea ce ştiu este că nu merge deloc!

Cu greu îmi amintesc de primele zile la reşedinţa de pe strada Leopold II. Cu siguranţă pentru că nu eram acolo cu regularitate. Nu căutam să plac şi cu atât mai puţin să fiu disponibil. Nu m-am oprit nici măcar o secundă să reflectez asupra situaţiei, asupra a ceea ce ar putea să-mi aducă un job în casa asta şi lângă ciudăţenia asta de omuleţ infirm, nici asupra a ceea ce aş putea să aduc eu acestei familii. Probabil că timpul mă transformase aşa cum o face cu oricine, dar nu eram conştient de nimic. Avusesem diverse experienţe din care învăţasem nişte lecţii, dar nu formulasem nimic, nici cu voce, nici cu mintea în secret. Chiar şi în închisoare unde zilele sunt lungi şi teoretic favorabile reflectării, mă îndobitoceam cu televizorul şi radioul. Ştiam că la Fleury, viitorul apropiat semăna cu prezentul. Şi nici afară nu aveai de ce să te îngrijorezi, nu se zărea niciun pericol la orizont. Aveam o aşa încredere în mine că mă vedeam invincibil. Nu mă *credeam* invincibil, nu. Ştiam că sunt.

De la tribunalul de pe L'île de la Cité până la Fleury-Mérogis m-au transportat cu o dubă de escortă, o camionetă echipată în spate cu două rânduri de cabine înguste. Un singur deţinut în cabină, imposibil să bagi mai mulţi. Poţi să stai în picioare sau aşezat pe o tăbliţă proptită de-a curmezişul. Nu ni se scot cătuşele. Uşa este parţial opacă, parţial cu grilaj. Nu poţi privi peisajul căci în faţă ai grilajul de fier, un pasaj strâmt şi apoi încă o cabină unde este închis un alt tip în drum spre aceeaşi destinaţie. Nu am căutat să-i disting chipul în obscuritatea interioară. Nu eram

abătut, dar nici foarte fericit, lesne de înţeles. Eram absent faţă de ceilalţi şi faţă de mine însumi.

Supereroii din filme nu există. Clark Kent nu devine Superman decât atunci când îşi îmbracă costumul ridicol. Rambo nu simte loviturile pe trup, însă inima îi este în ruine. Omul invizibil se numeşte David McCallum, poartă fianeluţe din Lycra şi are o tunsoare ciudată de tip castronel. Eu nu mă ştiam având vreun punct slab. Aveam darul insensibilităţii. Eram capabil să mă sustrag oricărui sentiment neplăcut. Nici măcar nu se năştea în mine, lumea mea interioară era ca o fortăreaţă impenetrabilă. Superman şi colegii lui erau neînsemnaţi pe lângă mine. Eram convins că lumea reală are propriii ei supereroi, adevăraţi şi rari, şi că eu făceam parte dintre ei.

24

Doamna Pozzo di Borgo se numeşte Beatrice. Am găsit de la început că era simpatică şi deschisă, simplă şi deloc rigoristă. îi spun pur şi simplu „Doamnă". I se potriveşte bine. Doamna va muri în curând. Lui îi spun „domnul Pozzo", dar în capul meu spun doar „Pozzo". M-a pus la curent în dimineaţa asta că soţia lui e bolnavă. Un fel de cancer. După accidentul de parapantă de acum doi ani, din cauza căruia este în starea actuală, i s-a spus că speranţa lui de viaţă i se reducea cu şapte-opt ani. în plus, e posibil ca el să trăiască mai mult decât soţia lui.

în această casă nu stă familia într-o parte şi personalul în alta. Toată lumea ia masa împreună. Se mănâncă în farfurii aproximativ normale, îmi dau seama că nu au fost cumpărate la magazinul de la colţ, dar sunt decente, pot fi puse în maşina de spălat vase. Céline, bona copiilor, se ocupă de bucătărie, foarte bine de altfel. Copiii nu îi cer prea multe în plus. Laeticia, fata cea mare, are toate simptomele unei adolescente alintate şi

răzgâiate. Mă evită cu aroganţă şi încerc să fac şi eu la fel cu ea. Robert- Jean, în vârstă de doisprezece ani, este un model de discreţie. Nu ştiu care dintre cei doi suferă mai mult din cauza situaţiei. Pentru mine, odraslele de bogătani nu ar avea motive să sufere. Pe scorpia asta de fată îmi vine să o scutur de câte ori mă intersectez cu ea. Să-i arăt adevărata viaţă şi să înceteze smiorcăielile pentru că poşeta pe care o urmărea de vreo câteva săptămâni nu mai este disponibilă. Mi-ar plăcea, pentru început, să-i fac o tură prin Beaugrenelle, şi apoi să luăm la rând blocurile de la Saint-Denis şi adăposturile din depozitele dezafectate unde nu găseşti numai toxicomani, ci şi familii, copii, sugari. Nu este apă, evident, nici căldură, nici electricitate. Se doarme pe saltele murdare puse pe jos.

Şterg sosul din farfurie cu o bucată de pâine. Laeticia face nazuri, a lăsat în farfurie jumătate din rulada de carne. Beatrice îl ceartă cu blândeţe pe băiat pentru că a dat la o parte rondelele de ceapă. Se joacă cu ele adunându-le într-un colţ al farfuriei. în curând Beatrice nu va mai avea suficiente puteri să stea cu noi la masă. Va rămâne întinsă în pat, acasă sau într-un spital. Aristocraţii ăştia colecţionează necazurile. Privesc în jurul meu şi văd tablouri, mobile decorate prin tehnica intarsiei, comode în stilul Empire cu mânere poleite cu aur fin, grădină de un hectar în plin Paris, apartamentul... La ce bun să ai atâtea dacă nu mai trăieşti? Şi de ce mă ating chestiile astea, mă rog?

Pozzo are dureri. Ia analgezice. Durerile se atenuează prea puţin. Când se simte mai bine, îl duc în Beaugrenelle. Nu coborâm dinmaşină. Las geamul lui jos, un amic îmi aruncă un pacheţel pe genunchii pasagerului şi plecăm în secunda următoare.

— Ce e asta, Abdel?

— O chestie care te ajută să te simţi bine, dar care nu e disponibilă în farmacii.

— Pentru numele lui Dumnezeu, doar n-o să laşi chestia asta aici!

— Acum conduc, doar n-o să las volanul…

Noaptea Pozzo nu doarme întotdeauna. îşi ţine respiraţia pentru că are dureri când trage aer în piept, îl trage dintr-odată, dar e şi mai rău. Nu este suficient oxigen în cameră, dar nici în grădină, nicăieri. Se întâmplă să fiu trezit: trebuie dus la spital acum, imediat. Durează prea mult până vine o ambulanţă care să poată transporta o persoană tetraplegică, dar eu sunt deja gata.

Pozzo suferă mai ales să-şi vadă soţia într-o stare atât de proastă şi să fie atât de neputincios faţă de boala ei şi faţă de propriul handicap. îi spun glume, cânt şi mă laud cu isprăvi imaginare. Poartă ciorapi medicinali, îmi trag unul pe cap şi organizez o spargere.

— Mâinile sus… Mâinile sus, am spus! Şi dumneavoastră!

— Nu pot.

— Ce? Sunteţi sigur?

— Sigur.

— Ghinion… Hai, vreau ce este mai de preţ în blestemata asta de baracă: nu argintăria, nu tablourile, nu! Vreau… creierul dumneavoastră!

Mă arunc asupra lui Pozzo şi mă fac că-i tai capul, gâdilându-l. Mă imploră să încetez.

Mă strecor într-unui dintre costumele lui, vesta îmi e prea mare. Dau un pumn în interiorul pălăriei Stetson şi o transform într-una melon, şi apoi, fluierând, mă apropii de patul lui, multiplicând gesturile automate, precum Charlie Chaplin în filmul *Timpuri noi.* De ce oare mă obosesc? Nu mă interesează aceşti oameni, nu-i cunosc.

însă pe de altă parte, de ce nu? Ce mă costă să fac pe clovnul aici sau în cartierul

meu? Brahim şi, de altfel, mulţi dintre prietenii mei încep să se aşeze la casele lor. Nu am pe nimeni unde să merg ca să-mi petrec timpul. Aici e cald şi bine, decorul este agreabil. Există un potenţial. Un potenţial de distracţie.

Pe Pozzo îl doare tot corpul. Am decenţa - ce m-a apucat dintr-odată? - să nu întreb de ce. Celălalt candidat pentru job se învârte în jurul fotoliului electric şi se adânceşte în rugăciuni. Ţine continuu în mâini Biblia, îşi ridică privirea spre cer, uitând că tavanul face baraj, şi pronunţă cuvinte care se termină cu „us", ca în albumul cu Asterix. Psalmodiază chiar şi când cere o ceaşcă de cafea. Ţâşnesc în spatele lui cântând un refren de-al Madonnei:

— Like a virgin, ouh! Like a vir-ir-ir-gin... Mai că părintele Jean-Marie îşi pune degetele arătătoare în formă de cruce, ca să se apere de trimisul demonului care sunt eu. Laurence, secretara, - ne spunem pe numele mic acum şi toată lumea mă tutuieşte, nu fac pe mironosiţa - râde pe înfundate. De fapt, nu e chiar atât de rigidă pe cât o credeam.îmi furnizează discret câteva informaţii:

— Este un preot fără froc[14].

Pufnesc în râs.

— Fără froc, adică şi-a pierdut pantalonii?

— Nu, doar sutana... Adică făcea parte din Biserică, dar a hotărât să se reintegreze în viaţa civilă.

— Cu unul ca el, sunt slabe şansele să se distreze patronul tău...

— Ce te face să crezi că-l va alege pe el?

14 în general, haină monahală sau sutană. Popular înseamnă pantalon. 177

De fapt, părinţelul avea să dispară după opt zile. Va fi avut timp suficient ca să-l pună în gardă pe Pozzo vizavi de diavolul musulman pe care l-a lăsat să-i intre în casă în mod atât de imprudent. Eu, musulman? în viaţa mea n-am pus piciorul la moschee. Iar la capitolul credinţă... la naiba. Probabil că mai am ceva, dar sincer, din ce în ce mai puţină...25

Într-o dimineaţă maşina de transfer s-a blocat. Era imposibil să o pornim din nou. Pozzo era pe jumătate instalat în ea, dar numai pe jumătate. îi pusesem centura sub braţe şi coapse, era în echilibru deasupra patului, dar nu şi deasupra scaunului de duş. Lesne de imaginat confortul... A trebuit să chemăm organele de intervenţie pentru cazuri urgente. Până au venit şi l-au scos de acolo, până l-au pus din nou în fotoliul lui urmărind îndeaproape protocolul, s-a făcut după-amiază... Şi în tot acest răstimp Pozzo a rămas politicos, răbdător, resemnat, dar fără să se arate abătut. Am glumit cu toţii ca să-l facem să râdă şi ca să înveselim situaţia. Nu pentru că aparatul se blocase, căci ştiam că avea să-şi dea drumul într-o bună zi, ci pentru că un om era prins în capcana unei maşinării care, în mod normal, trebuia să-l ajute şi în care el se găsea în imposibilitatea de a se ajuta. Trimitem oameni pe Lună, dar nu suntem capabili să inventăm un sistem de transfer sigur şi rapid pentru deplasarea unui tetraplegic.

A doua zi dimineaţă, chiar înainte de a apăsa pe butonul de pornire a aparatului care ridică corpul domnului Pozzo, i-am spus infirmierei că îl iau în braţe până la duş eu, Abdel Sellou, înalt de un metru şaptezeci şi cu braţele scurte şi rotunde ca nişte batoane de bezele, iar ea a urlat.

— Nu eşti întreg la minte? Omul acesta e mai fragil decât un ou!

Oasele, plămânii, pielea... La un tetraplegic fiecare parte a corpului, fiecare organ este vulnerabil. Rănile nu se văd cu

ochiul liber şi durerea nu îşi exercită rolul de semnal de alarmă. Sângele circulă cu greu, rănile nu se cicatrizează, organele sunt insuficient irigate, funcţiile urinare şi intestinale sunt afectate, corpul nu se mai curăţă singur. Câteva zile de observare lângă Pozzo mi-au oferit un curs medical accelerat şi am înţeles că era vorba de un pacient extrem de delicat. într-adevăr era ca un ou. Un ou de prepeliţă, cu coaja subţire şi albă. Mi-am adus aminte de starea în care îi adusesem pe soldăţeii mei G.I. Joe de jucărie când eram mic... Nu arătau prea bine... dar între timp am crescut, iar Pozzo era un mega G.I. Joe din porţelan. El, care până acum câteva secunde zâmbea, arătându-şi dinţii impecabili, strângea din ei de când îi împărtăşisem intenţia de a-l purta în braţe. Cu toate astea, mă simţeam capabil să deplasez oul fără să-l sparg.

— Domnule Pozzo, de câteva zile bune vă observ. Maşinăria asta e infernală. Cred că am găsit modalitatea prin care să nu mai avem nevoie de ea. Lăsaţi-mă să încerc, voi fi cu mare grijă.

— Eşti sigur, Abdel?

— Ascultaţi-mă, în cel mai rău caz vă lovesc un picior, o să faceţi o vânătaie şi atât, nu?

— E nimica toată asta, pot să suport...

— Gata cu discuţiile, pornim!

L-am apucat de subraţ şi i-am lipit pieptul de al meu şi împreună cu el tot corpul. în cel mult opt secunde şi cincisprezece milisecunde era pe scaunul de duş. Am contemplat toată treaba mulţumit de mine însumi, strigând numaidecât:

— Laurence, adu-mi cutia cu scule!

Demontăm aparatul de transfer.

Pozzo nu zicea nimic. Surâdea. Era în culmea fericirii.

— Deci, domnule Pozzo, cine e cel mai tare?

— Tu, Abdel, tu!

Dinţii atât de albi i se descopereau într-un zâmbet larg. Venise momentul să cer explicaţii:

— Domnule Pozzo, spuneţi-mi, dinţii dumneavoastră sunt adevăraţi?

26

Aş fi putut să-mi comand cărţi de vizită pe numele meu: „Abdel Sellou, simplificator". Pentru că din seria „nu-ne-lăsăm-scoşi-din-sărite-de-aparate-de- doi-bani", am lichidat şi *vanul pentru animale*, mai precis o maşină considerată ideală pentru transportul oricărei persoane paralizate. Era urâtă, deloc practică şi mai mereu în pană, ca aparatul de transfer.

Avea un fel de platformă care ieşea şi se cobora astfel încât să permită fotoliului electric să urce înăuntru. Sistemul se bloca adesea. Era problematic căci, din cauza lui, Pozzo risca să-şi rateze programările sau întâlnirile. Iar la întoarcere, vehiculul era prea înalt ca să scot direct scaunul cu tot cu Pozzo în el. Mi s-a întâmplat să caut o şipcă şi să mă folosesc de ea ca de un tobogan. în maşina asta Pozzo rămânea în fotoliul lui, care era doar poziţionat în spate, într-o parte. Roţile nu erau fixate în podea, şi chiar cu frânele activate, se clătina la viraje. Lucru periculos pentru un ou, mai ales când şoferul se numeşte Sellou şi când acesta a învăţat să conducă cu maşini furate din parcările de la periferie, în plus, Pozzo nu avea decât un geam micuţ ca să vadă peisajul, iar în spate motorul făcea un zgomot pe cinste. Când îi vorbeam patronului, trebuia să mă întorc cu totul spre el. De fapt nu vorbeam, ci urlam.

— Sunteţi bine? Nu vă zdruncină prea tare?

— Ochii la drum, Abdel!

— Ce spuneţi?

— DRUMUL!

Pe vremea aceea mă plimbam cu o maşină Renault 25 GTS, vă rog frumos. Bine, sunt de acord că azi este complet demodată, dar pe atunci era *la grande classe!* O maşină pentru tipi care reuşiseră în viaţă! O cumpărasem la licitaţie, în 1993, chiar după ce

mi- am luat permisul. Fusese confiscată de la un individ care, sărmanul, nu-şi mai putea plăti facturile. Iar eu, delincventul, cu condamnări în justiţie, mi-am plătit-o cash. Elegant... Avea o excelentă plecare de pe loc şi un aparat radio care arunca decibeli pe o rază de douăzeci de kilometri. Nimic în comun cu vanul pentru animale. într-un final am intrat în grevă. Aveam degetul pe telecomanda platformei, ne pregăteam să-l îmbarcăm pe Pozzo, când am spus „nu".

— Cum adică „nu", Abdel?

— Nu, nu, domnule Pozzo. Nu.

— Dar „nu" pentru ce?

— Nu. Nu mai conduc utilajul ăsta. Nu sunteţi o oaie totuşi, aveţi dreptul să urcaţi într-o maşină normală.

— Din păcate, nu pot, Abdel.

— Nici de aparatul de transfer nu vă puteaţi lipsi, nu-i aşa? Bine, nu vă mişcaţi de aici, mă duc să-mi iau maşina.

— Nu mă mişc, Abdel, puteţi să aveţi încredere în mine.

Am împins fotoliul până la locul de parcare pentru persoanele cu dizabilităţi, unde parcasem bolidul echipat cu o bulină falsă cu semnul de infirm. E genială bucăţica asta de hârtie, valorează mai mult decât cartea *Prioritar* din jocul *O mie de mile*.

— De unde ai obţinut bulina asta, Abdel?

— Este o copie de pe cea din vanul pentru animale. Copie laser în culori, m-a costat o căruţă de bani.

— Abdel, nu se face aşa ceva, nu e în regulă.

— Şi totuşi e atât de practic pentru a găsi un loc de parcare în Paris. O să vă duc cu maşina mea.

Am deschis portiera pasagerului, am dat scaunul în spate la maximum şi am rezemat fotoliul electric de caroserie.

— Ce, nu mă încurajaţi? Pe Babette o încurajaţi, iar pe mine nu?

— Hai, Abdel, ridică-l pe Pozzo!

Desigur că putea să fie urcat într-o maşină normală... Am plecat numaidecât spre Porte de la Chappelle. Ştiam că puteam vedea acolo câteva bijuterii drăguţe cu patru roţi, printre care acest amator de lucruri frumoase şi-ar fi găsit cu siguranţă fericirea. Mie îmi plăceau toate maşinile. Nu ziceam nimic, îl priveam pe Pozzo făcând slalom cu fotoliul lui printre Crysler, Rolls-Royce, Porche, Lamborghini şi Ferrari...

— Nu arată rău aceea! Culoarea neagră e sobră. Cum ţi se pare, Abdel?

— Domnule Pozzo, la acest Ferrari e posibil ca portbagajul să nu fie suficient de încăpător.

— De ce, ai de gând să mă pui în portbagaj, Abdel?

— Pe dumneavoastră nu, dar fotoliul da.

— Ah, la naiba, uitasem de el!...

în cele din urmă s-a oprit la un Jaguar XJS de 3,6 litri, cu faruri pătrate, bord din lemn de nuc, interior din piele...

— îţi place, Abdel?

— Da, merge...

— O cumpărăm?

— Va trebui să aveţi răbdare, domnule Pozzo, vânzarea are loc abia peste trei zile.

— Bine, vom aştepta, dar să nu sufli o vorbă soţiei mele, ne-am înţeles?

— M-am jurat, voi fi mut ca un peşte.

— Ca un mormânt, Abdel, ca un mormânt!

Şi ca un mormânt, dacă vă face plăcere!27

îl conduc pe Pozzo la spital în Jaguar. Soţia lui, Beatrice, a avut un transplant de măduvă osoasă: operaţia ultimei şanse, căci medicii nu-i mai dădeau decât între patru şi şase luni de viaţă. Totul s-a petrecut cu bine în blocul operatoriu şi la reanimare, dar situaţia nu este salvată totuşi. Organismul lui Beatrice nu are nicio capacitate de autoapărare: e nevoită să stea într-o cameră sterilă, ca într-un balon.

în fiecare dimineaţă, timp de săptămâni întregi, îl port pe Pozzo cu Jaguar-ul ca să-l duc lângă ea. Lângă ea... pe cât e cu putinţă, adică dincolo de peretele izolant. Cu bonetă pe cap, cu şoşoni din plastic peste încălţările Weston, se duce cu fotoliul rulant până la limita care nu trebuie depăşită. îşi priveşte soţia ore în şir. Ea este întinsă în pat şi delirează. în fiecare

seară ne despărţim de ea cu teama că nu o vom regăsi intr-o stare mai bună a doua zi. Şi într-adevăr medicii dau verdictul. Doamna Pozzo ne va părăsi, în Jaguar nu scot niciun cuvânt.Nu mai erau nici infirmiere, nici asistente medicale. Eu eram chipul pe care Philippe Pozzo di Borgo îl vedea ultima oară seara şi cel pe care îl întâlnea prima oară dimineaţa. De când începusem să-l transport în braţe, nu mai aveam aproape nevoie de nimeni. Acum, că soţia lui a murit, doarme singur. A privit-o stingându-se, incredul şi furios. A cunoscut-o bolnavă şi a iubit-o în pofida bolii sale şi a disconfortului cotidian, în vreme ce el, în plină formă pe atunci, alerga în weekenduri la ţară şi zbura pe deasupra munţilor. A avut acel teribil accident de parapantă pe 23 iunie 1993 şi timp de doi ani boala soţiei sale a regresat. Toată lumea a crezut că se refăcea, că tratamentele dădeau în sfârşit rezultate şi că, de ce nu, avea să trăiască mult timp de acum înainte. Beatrice găsise forţa să organizeze o nouă viaţă pentru

toată familia în jurul infirmităţii soţului ei. Au părăsit casa pe care o ocupau în regiunea Champagne, alegând Parisul cu spitalele lui. Au amenajat un spaţiu de viaţă foarte confortabil pentru toţi - desigur, cu bani este simplu - şi copiii păreau să se obişnuiască, pe cât posibil, cu noua lor viaţă în capitală, cu un tată în fotoliu rulant şi o mamă bolnavă... Şi când totul părea la locul lui, când toate obstacolele pentru o viaţă normală fuseseră ridicate, Beatrice Pozzo a căzut din nou.

Trăiam în preajma lor de aproximativ un an când s-a întâmplat asta. Doamnei Pozzo nu i s-a cerut părerea în ceea ce priveşte alegerea însoţitorului şi nici nu şi-a exercitat dreptul de veto când a văzut că-i poposeşte în casă un tânăr arab needucat şi imprevizibil. M-a analizat fără să mă judece şi m-a acceptat rapid. Râdea la glumele mele, fără însă

să participe la ele, cu o anumită distanţă, dar întotdeauna cu bunăvoinţă. Ştiu că uneori era speriată când mă vedea că-l luam pe soţul ei pe neaşteptate şi plecam cu el fără să spun nimănui unde aveam să-l duc. Ştiu că nu a fost de acord cu cumpărarea maşinii de lux. Nu-i plăceau semnele ostentative de bogăţie, asta era latura ei protestantă. Nu era o femeie complicată. O respectam. Pentru prima dată în viaţă nu judecam o aristocrată ca şi când era vinovată de rangul ei

.Ce am făcut eu şi Pozzo într-un an? Doar cunoştinţă. A încercat să mă chestioneze despre părinţii mei, mă gândesc că şi-ar fi dorit chiar să-i întâlnească, dar evitam problema.

— Ştii, Abdel, e important să fii împăcat cu propria-ţi familie. Ţara ta, Algeria, o cunoşti?

— Ţara mea e aici şi sunt împăcat cu mine însumi.

— Mă îndoiesc, Abdel.

— Gata, ajunge.

— Bine, Abdel, nu mai vorbim despre asta...

Vanul pentru animale nu era făcut pentru curse pe periferic. Jaguar-ul în schimb era mult mai potrivit. Eu eram cel care apăsa pe acceleraţie, însă limitele de viteză le depăşeam împreună. Ca să încetinesc, mi-ar fi fost suficient un singur cuvânt din partea lui.

Pozzo vedea cum soţia lui se ducea încet-încet, dar nu-şi exprima durerea. Privea cum i se derula filmul vieţii, el fiind doar un spectator. Apăsam încă puţin pe acceleraţie. Îşi întorcea uşor capul spre mine, acceleram, şi eu pufneam în râs tare, cât puteam de tare. Pozzo se resemna întorcându-şi capul în cealaltă parte. Zburam cu viteză amândoi, împreună la viaţă şi la moarte.

Un an a fost suficient ca să ştim, atât el cât şi eu, fără să fie nevoie să o spun, că voi rămâne lângă el. Dacă aş fi vrut să plec, aş fi făcut-o mai devreme. Nu aş fi zis „da" călătoriei în Martinica, cu câteva săptămâni înainte de transplant.

— Aceasta va fi ultima vacanţă pentru Beatrice înainte de operaţie, după care mult timp nu i se va permite să călătorească. Să mergem toţi trei, mi-a spus Pozzo ca să mă convingă.

Nu călătorisem niciodată mai departe de Marsilia, nu era prin urmare necesar să mă convingă. Argumentul „aceasta e ultima

vacanţă înainte de operaţie" era nul, şi ştiam asta cu toţii... De fapt, era ultima vacanţă, scurt! Ştiam riscurile la care se expunea Beatrice după transplantul de măduvă osoasă. însă cel care s-a îmbolnăvit până la urmă în Martinica a fost soţul ei. Congestie pulmonară, în termeni mai simpli: secreţiile s-au acumulat în bronhii şi nu mai putea respira decât cu mare dificultate. A fost internat la reanimare, unde a rămas pe toată durata sejurului. Eu luam masa cu Beatrice pe plajă. Nu discutam prea mult când eram împreună, nu era nevoie, nu ne sfiam unul de celălalt. Nu eram bărbatul pe care-l iubea şi nici cel pe care şi-ar fi dorit să-l vadă aşezat în faţa ei, cu două braţe mobile, unul ţinând în mână furculiţa, iar celălalt gata să treacă de cealaltă parte a mesei ca să-i mângâie mâna. Oricum, acel bărbat nu mai exista. Fusese constrânsă să renunţe la el după accidentul de parapantă. Aşa că se mulţumea cu tânărul acesta greoi şi necizelat, dar nu chiar nociv.

îmi place să cred că mă vedea în stare să mă ocup de soţul ei în încercările ce aveau să vină. îmi place să cred că avea încredere în mine. Dar probabil că în mintea ei nu era nimic din toate astea. Poate că şi ea se resemnase, pur şi simplu. Când nu mai putem controla nimic, este fără îndoială singura hotărâre pe care o putem lua. Să te detaşezi de toate, ori conducând pe malul Senei cu două sute de kilometri pe oră, ori bucurându-te de soare pe malul unei mări albastre...

Am crezut că nu va supravieţui după moartea soţiei sale. Nu a mai vrut să iasă din pat timp de săptămâni întregi. Când membrii familiei lui veneau să-l viziteze, abia dacă se uita la ei. Céline se ocupa de copii, mângâietoare şi pragmatică în acelaşi timp, şi ţinea rudele la distanţă, considerând că suferinţa copiilor trebuie respectată. Eu mă învârteam permanent ca un satelit în jurul lui

Pozzo. însă nu mă mai lăsa să-l fac să râdă. Chiar depresiv fiind, a rămas demn. Ţinea să fie prezentabil la programările medicale. Renunţam adesea la ajutorul infirmierelor şi al asistentelor medicale, luni întregi chiar, şi asta pentru că dovedea voinţă şi satisfacţie în a demonstra că doar cu sprijinul braţelor şi picioarelor lui Abdel se descurca foarte bine. A trebuit însă să facem apel din nou la ele, şi au revenit imediat, competente şi devotate. Domnul Pozzo suporta cu greu ideea ca atâtea persoane să se învârtă în jurul lui, ocupându-se de trupul care era pe trei sferturi mort, în vreme ce nu s-a putut face nimic pentru cel al soţiei sale.

Din fericire eram tânăr şi nerăbdător şi nu înţelegeam nimic. Aşa că am spus „Stop"

!IV
A ÎNVĂŢA SĂ TRĂIEŞTI ALTFEL
28

— Domnule Pozzo, gata, ajunge, acum ne ridicăm!

— Vreau să fiu singur, Abdel, te rog lasă-mă.

— V-am lăsat singur suficient timp. M-am săturat. Că vă place sau nu, îmi este totuna. Ne îmbrăcăm şi ieşim... Şi, în plus, sunt sigur că o să vă placă.

— Poţi să faci cum vrei...

Pozzo oftează şi întoarce capul căutând un gol, un spaţiu liber care se mişcă fără mâini, fără priviri. Ignoră total gurile care vorbesc.

Nu mai vreau să-i spun „Pozzo". Nu e animal, nici lucru, nici vreo jucărie sau vreo păpuşă. Omul din faţa mea suferă şi nu mai priveşte decât înlăuntrul său, în amintiri şi în ceea ce nu mai este, fără îndoială. Degeaba mă agit eu ca un demon, dansez Cucaracha sau o fac să urle pe Laurence jucându-i feste urâte, căci el nu mă ia în seamă. Ce naiba mai caut eu aici? Ar putea să mă întrebe de ce încă mai rămân, căci şi eu însumi mă întreb...

I-aş răspunde cu o prostie.

I-aş răspunde că rămân pentru confortul canapelei Louis-Philippe din camera lui, din care nu mai ies de când a murit Beatrice. Am închiriat apartamentul de la mansardă unei prietene, dar nimeni de aici nu este la curent. Sunt cinstit şi chiar o apreciez pe fata asta, aşa că nu-i cer mare lucru pentru chirie. Ce? O mie de franci pe lună este mult sub preţul pieţei.

I-aş răspunde că rămân pentru Jaguar. Că mi- ar plăcea să-şi revină măcar un pic ca să-l pot lăsa singur şi să-mi reiau escapadele nocturne. Maşina asta acţionează ca un magnet asupra femeilor. De acord, numai asupra unora dintre ele... Ştiu că nu-mi voi găsi o Beatrice printre cele care urcă înăuntru. Cele care urcă sunt interesate doar de bani. Nu ne cunoaştem şi nici nu ne vom cunoaşte.

Le spun adevărul când treaba e terminată... Sunt un ticălos, dar şi fericit că sunt aşa:

— Maşina este a patronului meu, dacă vrei, te las la prima staţie de metrou...

I-aş mai răspunde că rămân pentru că-mi place la nebunie să merg să mănânc în restaurante preparate culinare de două mii de franci şi să mă răsfăţ la ieşire cu un sendviş grecesc.

I-aş răspunde că rămân pentru că încă nu am privit *Traviata* pe viu şi că mă bazez pe el să mă ducă la Operă (mi-a dat să ascult nişte fragmente într-o zi şi mi-a explicat povestea, te plictiseai de moarte... chiar am crezut că n-o să scap).

I-aş răspunde că rămân pentru că vreau să mă distrez, pentru că trăiesc, iar viaţa e făcută să te simţi bine şi lucrul acesta e mult mai uşor de făcut când ai bani de cheltuit. Uite că el are şi în plus este în viaţă, exact la fix!

I-aş răspunde că rămân pentru banii lui. De altfel, asta gândesc majoritatea prietenilor lui, şi nu toţi se feresc să o arate. Detest să mă împotrivesc oamenilor prea siguri de ei pentru că se mumifică în propriile lor certitudini. E un spectacol amuzant.

Dacă ar insista, întrebându-mă: — De ce rămâi, Abdel?

Nu i-aş răspunde că rămân pentru el, nu sunt un căţel totuşi.

L-am îmbrăcat cu costumul Cerutti de culoare gri ca perlele, cu o cămaşă albastră cu butoni de manşetă din aur şi o cravată cu dungi roşii ca sângele. O picătură de *Eau Sauvage*, apa lui de toaletă de treizeci de ani, aceeaşi pe care o avea şi tatăl său. L-am pieptănat şi i-am netezit mustaţa.

— Unde mă duci, Abdel?

— Să mâncaţi stridii. Ce ziceţi de nişte stridii? Mie mi-e cam poftă de stridii...

Mă ling pe buze şi mă mângâi pe burtă. El surâde. Ştie că detest stridiile, mai ales când este cald afară, căci sunt tulburi. Dar el le

adoră, cu suc de lămâie şi sos de ceapă.
Pornim spre Normandie.

— Punem un CD în maşină? Ce vreţi să ascultaţi, domnule Pozzo?

— Gustav Mahler.

Pun două degete sub nas ca să mimez mustaţa nazistă, şi cu un accent german îmi exprim supărarea:

— Goustaf Malheur[17]? *Ach nein,* domnule Pozzo! Ajunge cu atâta nefericire!

Schiţează un zâmbet. E un început...

Jaguar-ul este o maşină magnifică, dar periculoasă. Nu-i simţi viteza. Porneşte şi simţi că levitezi, nu-ţi dai seama de nimic. Pe drumul spre spitalul Raymond-Poincare de la Garches nu am realizat că o luase ca un cal la galop. Eram bine, eu şi domnul Pozzo ascultam France Musique, o mică simfonie

17 Malheur - nefericire, nenorocire, (fr.) drăguţă pe care o auzi la telefon când suni la Casa de Asigurări Sociale. Doi motociclişti ne ajung din urmă pe podul Saint-Cloud. îi zăresc în retrovizor şi arunc o privire la kilometraj: numai o sută douăzeci şi cinci de kilometri la oră. Domnul Pozzo este în formă astăzi, aşa că fac o încercare:

— Sunt doi poliţişti în spate care ne vor opri în curând.

— Oh... Abdel, vom ajunge cu întârziere.

— Păi nu neapărat, domnule Pozzo. Nu vreţi să adoptaţi figura pe care o aveţi în zilele rele?

Poliţiştii se apropie primejdios.

— Care e figura mea din zilele rele?

Fac o faţă de om teribil de constipât şi el explodează de râs.

— Vai, nu, domnule Pozzo, acum nu trebuie să râdeţi! Trebuie să arătaţi că suferiţi. Haideţi, mă bazez pe dumneavoastră.

— Abdel, nu! Abdel!

încetinesc serios, aprind semnalizatorul, parchez pe marginea şoselei şi dau geamul jos.

— Abdel! '

— Trei, doi, unu... Acum suferiţi!
Nu-l privesc, mi-e teamă că voi pufni în râs. Mă înclin spre poliţistul care se apropie prudent. Fac pe tipul binevoitor complet panicat.
— Are o criză! Este şeful meu şi e tétraplégie. Are o criză de hipertensiune, îl duc la Garches! Nu avem timp să ne oprim, altfel va exploda!
— Opriţi motorul, domnule.
Mă supun nemulţumit şi dau o lovitură cu pumnul în volan.
— Vă spun că nu avem timp!
A sosit şi celălalt poliţist. înconjoară maşina suspicios şi se adresează pasagerului.
— Domnule, daţi jos geamul, vă rog. Domnule, domnule!
— Cum vreţi să dea jos geamul? Tetraplegic, ştiţi ce înseamnă? Te-tra-ple-gic!
— E paralizat?
— Bravo, au înţeles!
Amândoi mă privesc enervaţi din cauza tonului pe care le vorbesc. Sunt îngrijoraţi că nu controlează situaţia. Risc în cele din urmă, aruncând un ochi spre domnul Pozzo. E formidabil. Şi-a lăsat capul să cadă pe umăr şi şi-a lipit fruntea de portieră. Are ochii ieşiţi din orbite şi se vaită. Nu are deloc figura din zilele rele, dar numai eu ştiu asta.
— Ascultaţi-mă, mă întreabă primul poliţist nervos, unde conduceaţi aşa?
— La spitalul Raymond-Poincare, vă spun, la Garches! E urgent!
— Chem o ambulanţă imediat.
— Nici vorbă, durează prea mult şi nu va rezista. Iată cum vom proceda: cunoaşteţi drumul până la Garches? Da? Foarte bine! Atunci dumneavoastră mergeţi înainte, iar colegul va merge în spatele maşinii. La drum!
Demarez motorul şi apăs pe acceleraţie ca să le demonstrez cât sunt de determinat. După o secundă de ezitare (poliţiştii sunt

mereu de natură ezitantă), băieţii îşi pun căştile şi se plasează aşa cum am spus. Plecăm spre spital cu viteză moderată, poliţiştii ţinând cu o mână ghidonul motocicletei şi cu cealaltă făcându-le semne automobiliştilor să se dea la o parte.

Domnul Pozzo îşi ridică puţin capul şi mă întreabă:

— Care e planul tău când vom ajunge acolo, Abdel?

— Păi, facem ce-am spus! Nu era vorba să ţineţi o conferinţă în faţa persoanelor cu dizabilităţi?

— Ba da, ba da...

Ajunşi în parcarea spitalului, scot rapid fotoliul pliabil al domnului Pozzo din portbagaj, deschid portiera pasagerului, iau în braţe tânăra speranţă a comediei dramatice şi-l întrerup brutal pe poliţistul care se propunea să ne ajute:

—Ah, prietene, nici să nu te gândeşti, omul acesta e mai fragil decât un ou.

— Auuuu... a strigat cel care era pe moarte.

L-am împins cu scaunul alergând până la intrarea la Urgenţe, strigând către poliţişti:

— Gata, puteţi să plecaţi! Dacă nu moare, nu voi face plângere împotriva voastră!

Am aşteptat să dispară şi am ieşit. Nu eram unde trebuie pentru conferinţă. Şeful râdea cum nu mai râsese de săptămâni întregi.

— Deci? Cine e cel mai tare?

— Tu, Abdel, tot tu!

— He-he... însă nu păreaţi deloc în criză, dar deloc! Ce era grimasa aia?

— Abdel, ai văzut *Traviatal*

—Nu, nu am văzut-o. Dar datorită dumneavoastră cunosc deja povestea, mulţumesc.

— O imitam pe Violeta, la sfârşit...

Şi începe să cânte: *Gran Dio! Morir si giovine...*

29

La tetraplegici anii se numără ca la un câine: un an face cât şapte. Philippe Pozzo di Borgo a avut accidentul la 42 de ani, cu trei ani în urmă. Trei ori şapte fac douăzeci şi unu: în 1996 avea aşadar, dacă putem considera aşa, 63 de ani. în schimb, nu semăna prea mult cu Agecanonix, moşneagul din Asterix, mic şi sfrijit, cu inima la fel de uscată ca părul din cap. Contele avea înfăţişare de lord şi inimă ca la douăzeci de ani.

— Domnule Pozzo, vă trebuie o soţie.

— O soţie, Abdel? A mea a murit, ai uitat?

— O să găsim noi alta. Bine, nu va fi aceeaşi, dar tot e mai bine decât nimic.

— Dar biata de ea, ce-o să-i fac?

— îi veţi vorbi cu blândeţe, ca Cyrano de Bergerac
lui Roxanne.

— Mda, bravo Abdel, remarc că lecţiile mele de literatură aduc roade!

— Dumneavoastră mă învăţaţi să citesc, iar eu vă învăţ să trăiţi.

Am chemat câteva prietene. O infirmieră pe nume Aicha, o bombă brunetă, micuţă şi cu sâni mari, care înţelegea foarte bine situaţia.

La prima întâlnire am stat la un pahar toţi trei. A doua zi i-am lăsat singuri. în următoarea zi, Aicha s-a întins pe pat şi o perioadă, ea şi domnul Pozzo au dormit împreună. Aicha nu voia bani şi nici cadouri. îi oferea atenţie acestui om care vorbea atât de bine, dar persoana lui nu o interesa... Nici el nu se amăgea, ştia că nu se va îndrăgosti de ea şi nici ea de el, doar petreceau câteva momente frumoase împreună. Aicha respira calm. El îi simţea respiraţia şi căldura trupului, şi asta îl liniştea. Au mai fost şi alte femei, profesioniste în ale companiei, fericite să lucreze şi să se odihnească în acelaşi timp. Le puneam în gardă:

— Va trebui să fii tandră cu patronul meu şi să vorbeşti corect. Arunci guma de mestecat înainte să vii şi eşti atentă la limbaj, nu vreau exprimare de vânzătoare de peşte!

Monsieur Pozzo îşi revenea încet-încet după moartea soţiei sale. Foarte încet... îl surprindeam uneori cu privirea în gol, cu sufletul parcă ieşit din trup, uitându-se neputincios la bucuriile oamenilor şi simţindu-se lipsit de orice speranţă de a le mai împărtăşi şi el într-o bună zi. în pofida episoadelor cu Aicha şi cu celelalte însoţitoare provizorii, starea lui nu se ameliora. Beatrice nu mai era printre noi de mai multe luni, Laurence pleca în vacanţă şi copiii se ofileau la Paris. Am propus să facem un mic voiaj.

— Domnule Pozzo, aveţi un loc de poposire undeva în sud?

— Un loc de poposire... Nu prea văd unde... Ah, ba da, avem La Punta în Corsica. Familia mea a vândut-o acum câţiva ani Consiliului General, dar mai este un turn unde putem sta, se află nu departe de cavoul familial.

— într-un cimitir? O să fie vesel... E tot ce puteţi propune?

— Da, asta-i tot.

— Atunci să mergem. Fac valizele.

Suntem opt persoane în vanul pentru animale (a trebuit să înfruntăm realitatea: era imposibil să intrăm cu toţii în Jaguar). Evident că Céline şi copiii participă la aventură, dar şi Victor, un nepot de-al domnului Pozzo, sora lui Sandra şi fiul acesteia pe nume Théo. Este cald, dar nu îndeajuns. Pornim aparatul de aer condiţionat doar din când în când şi nimeni nu se plânge. Unui tetraplégie îi este tot timpul frig. îl învelim cu pături, îi punem fesuri şi pulovere din lână, dar nu este niciodată suficient. Am văzut foarte mulţi la fel la centrul de reeducare Kerpape din Morbihan unde domnul Pozzo se duce când vine vremea bună,

pentru „revizia anuală". La primele raze de soare vezi fotoliile aliniindu-se la fereastra orientată spre sud şi niciunul nu mişcă. în maşină, Philippe Pozzo di Borgo se arată în plină formă în faţa copiilor, dar eu ştiu că încă îşi plânge soţia şi că ne detestă oarecum pe fiecare dintre noi pentru faptul că noi suntem aici, în vreme ce ea nu mai este. Transpirăm, mirosurile noastre se amestecă, dar cel puţin lui nu-i este frig.

Parcurgem kilometri întregi, însă fără să comitem excese de viteză. Fiecare aţipeşte, rând pe rând, numai eu rezist. Céline tocmai deschide un ochi şi se întinde.

— Ia uite, ajungem la Montélimar. Am putea să ne oprim să cumpărăm nugale?

Bombănesc că dacă ne oprim de fiecare dată când se anunţă o specialitate culinară, nu vom mai ajunge la destinaţie.

Nu zice nimic, dar cred că e puţin ofensată. După câteva minute adaugă:

— Abdel, e normal acel fum?

Privesc de o parte şi de alta a autostrăzii, dar nu văd nimic.

— Ai văzut vreun incendiu de pădure?

— Nu, vorbesc de fumul care iese de sub capotă. E ciudat, nu?

S-a terminat, motorul e ars! Eu care voiam să scap definitiv de vanul pentru animale, am reuşit! Maşina este imobilizată pe banda de urgenţă, iar eu sunt singur cu patru copii, două femei şi un tetraplegic. Suntem în luna august, patruzeci de grade la umbră şi mai avem înjur de două sute de kilometri până la Marsilia, unde era prevăzut să ne îmbarcăm pentru Corsica în mai puţin de patru ore. Totul este în regulă... Toţi se distrează pe seama mea pentru că am uitat să verific nivelul de ulei sau de apă, sau pe amândouă. Ce ştiu eu? Oricum nu-mi bat capul.

— Sigur trebuie să fie prin torpedoul maşinii vreun contract de asigurare care

prevede serviciul de depănare. Chiar aşa! O să râdeţi, dar mai este valabil numai o săptămână. Norocul nostru că nu am avut pana de motor la întoarcere, nu-i aşa?

Şeful e amuzat.

— Aşa e, Abdel, fiindcă avem asigurare, totul merge strună!

îmi scot telefonul mobil, accesoriu care pe vremea aceea era deja la îndemâna oricui, şi sun la remorcări. Apoi încerc la societăţile de închiriere de maşini. Dar degeaba. Suntem în plin sezon estival şi la Montelimar sunt turişti, ca peste tot. Nu vom găsi nimic.

Contactez firma de asigurări din partea fabricantului şi urlu la telefon, spunându-le că nu se poate să lase pe marginea drumului un tetraplegic. Le scot faimoasa mea fraza, mereu aceeaşi, despre pasagerul meu foarte deosebit:

— Este tetraplegic. Ştiţi ce înseamnă? Te-tra-ple- gic!

în maşina din care încă mai iese o dâră de fum negru, toată lumea râde:

— De ce te enervezi, Abdel? Nu suntem bine aici, pe autostradă, în ţara nugalei?

Asigurarea ne propune să ne ramburseze taxiul de la Montelimar la Marsilia. însă trebuie să ne descurcăm singuri până la Montelimar. Uite că cei de la remorcări tocmai au sosit. Cu toţii sus! Mecanicul, un tip de vreo şaizeci de ani, care se pare că a cam întrecut măsura cu nugalele, dacă mă uit bine la talia lui, îşi exprimă dezacordul pe un ton îngăduitor:

— Nu, nu pot lua decât două sau trei persoane în cabină. Mai multe nu se poate. Nu se face aşa ceva.

— O să rămânem în vanul pentru animale atunci.

— Ba nu, e interzis, domnule. Nu se face aşa ceva!

îl iau de guler şi-l duc până la uşa maşinii ca să-i arăt fotoliul rulant.

— Vreţi să împing de el pe banda de urgenţă pe o distanţă de douăzeci de kilometri?

— Vai, nu, aveţi dreptate, domnule. Nu se face nici aşa ceva.

— Chiar aşa, nu se face... încărcăm!

Alexandra, Victor şi Théo urcă în camionul
de tractare pe partea şoferului în timp ce acesta încearcă să pună maşina pe platformă. Nu l-am dat jos pe domnul Pozzo din maşină. Laeticia, Robert- Jean, Céline şi cu mine ţinem de fotoliu în timpul manevrei ca să nu cadă într-o parte. Se clatină serios, deşi suntem atât de departe de ţărmul mării... Copiii sunt îndoiţi de râs şi repetă cu accentul mecanicului: „Nu se face aşa ceva, nu se face aşa ceva!". O să fie refrenul vacanţei lor. Am impresia că şi domnul Pozzo râde din toată inima.

Iată-ne ajunşi aşadar în portul Marsiliei. Exact la timp, căci vasul pleacă în douăzeci de minute. Teoretic... Imediat după ce termin de plătit cele două taxiuri, o aud pe Céline îngrijorându-se:

— Pentru o zi prevăzută cu multe plecări, nu găsiţi că e puţină lume? Oare toţi turiştii s-au îmbarcat
deja? Pare că nu e nicio mişcare pe vasul acesta...

Aşa este, vasul de croazieră cu galben şi alb pare de-a dreptul părăsit. Nu e nimeni pe chei în afară de noi, iar platforma de îmbarcare pentru maşini este ridicată... Fug să mă interesez la conducerea portului. Revin apoi spre micul nostru grup care s-a instalat la umbra unui vechi depozit părăsit:

— O să râdeţi, dar nu este nimeni.

— Daaa? Şi nu scrie nimic nicăieri?

— Ba da... Scrie că firma maritimă este în grevă pe durată nelimitată.

Toată lumea rămâne cu gura căscată timp de câteva secunde. Până când Victor, cu voce scăzută, face un comentariu foarte just:

— Aşa ceva nu se face!

Am obţinut informaţii prin telefon de la agenţia care ne-a vândut biletele pentru acel vapor. Ni s-a propus să fim conduşi până la Toulon şi de acolo să navigăm până în Corsica. Toulon se află la o distanţă de şaptezeci de kilometri... Am încercat să chem un taxi. Imposibil. Aşa că am plecat pe jos până la gara din Marsilia ca să comand două taxiuri. Călătorii care sosiseră cu trenul erau disperaţi şi ei căci nu era niciun taxi. Am plecat spre centrul oraşului şi am luat-o pe străduţe, adevărate anexe ale citadelei din Alger. Am vorbit in arabă cu bătrânii care-şi mestecau tutunul în pragul uşii, şi într-un final am găsit unul gata să mă ajute în schimbul unei bancnote.

Ce figură au făcut ceilalţi când m-au văzut sosind în port... Noul nostru şofer era fericitul posesor al unui Peugeot 305 Break care era în aşa hal, încât nu avusese dreptul să părăsească teritoriul Franţei în acea vară. Cu alte cuvinte...

— Abdel, doar nu vrei să urcăm înăuntru ?

— Ba da, draga mea Laeticia! Sau probabil preferi să rămâi aici?

— Nu se poate, ai înnebunit de-a binelea! Eu nu urc, clar că nu urc!

Adolescenta, aristocrată până în vârful unghiilor - cu manichiură, desigur, la cincisprezece ani! - ne face istericale. Este de-a dreptul oripilată. Tatăl ei comentează incredul:

— Abdel, lăsând la o parte orice chestiune de confort, cum vrei să intrăm opt persoane într-o maşină ca asta?

— Nouă persoane, domnule Pozzo, nouă! L-aţi uitat pe şofer!

Şi într-adevăr am reuşit. Chiar şi Laeticia a supravieţuit.

30

în filme, genul acesta de scenă stârneşte întotdeauna râsul. Spectatorii râd, dar nu şi personajele. Când totul se duce de râpă, toţi încep să- şi regleze conturilor. Micile meschinării obişnuite ies la suprafaţă şi se dezvăluie natura profundă a unora şi a altora. Ar fi putut să se ia toţi de mine, să mă considere responsabil de defecţiunea maşinii pentru că eu eram şoferul, să mă împroaşte cu reproşuri pentru că lăsasem cele două taxiuri să plece mult prea repede, pentru că nu erau suficiente sticle cu apă în maşină, pentru că eu eram cel care venise cu ideea să plecăm în vacanţă! Dar niciunul dintre ei nu a spus nimic neplăcut. Ca şi în vanul pentru animale unde toţi îndurară căldura fără să protesteze, şi aici au ales să se distreze pe seama situaţiei. Desigur că drumul de la Paris la Marsilia l-a obosit pe domnul Pozzo mult mai mult decât pe noi. Suferea din cauza zdruncinăturilor şi a zgomotului provocat de maşină şi de ţipetele noastre, simţea o mare oboseală, şi toate astea îi puneau efectiv în pericol sănătatea deja şubredă, dar nu se plângea, nici vorbă. Ne privea când pe unul, când pe celălalt, ca şi cum conştientiza din nou bucuria de a fi în viaţă, printre noi. Nu doar printre membrii familiei sale, ci efectiv printre noi.

Am ajuns lângă el printr-o întâmplare cu un an în urmă şi am rămas aproape fără să fi decis asta. în pofida oricărui pronostic, m-am comportat ca un adevărat însoţitor: am dat paginile jurnalului său, i-am pus discul de muzică pe care voia să-l asculte, l-am dus la cafeneaua pe care o prefera, am amestecat zahărul în băutură şi i-am dus ceaşca la gură. Cu corpul meu, cu tot ce puteam face, cu forţa şi bucuria mea de a trăi i-am atenuat deficienţele, în cele câteva săptămâni care au

precedat moartea lui Beatrice şi cele câteva care au urmat, nu l-am părăsit nicio clipă. Cuvântul „serviciu" nu avea aceeaşi definiţie pentru mine ca pentru un tip serios care se temea să-şi piardă locul de muncă şi să nu- şi mai poată plăti facturile. Mă interesa prea puţin siguranţa locului de muncă şi aveam încă tupeul de a-l părăsi subit dacă aş fi avut dorinţa asta. Nu aveam un program de lucru definit, nu aveam viaţă privată şi nu mă mai întâlneam cu prietenii, dar numi păsa. De ce am rămas? Nu eram nici un erou, nici o călugăriţă. Am rămas pentru că totuşi nu suntem câini...

Am traversat aceste momente grele, urmând acelaşi raţionament, ca cel din perioada detenţiei mele la Fleury-Merogis: situaţia era dificilă, nu aveam control asupra ei, dar ştiam că va lua sfârşit într-o bună zi. Tot ce aveam de făcut era să aştept. După săptămâni întregi, pe cheiul din portul de la Marsilia, cu faţa spre acest vas de croazieră unde nimeni nu ne aştepta, am realizat că eram liber din nou.

Pentru că domnul Pozzo, încă o dată prins în capcana unei situaţii absurde, alegea să trăiască.

Atunci, în faţa unui om care avea bunătatea să râdă, am înţeles că nu serviciul ne lega, ci altceva. Ceva care nu avea nimic de-a face cu un contract sau cu o obligaţie morală. Prietenilor şi părinţilor mei le ascundeam un adevăr de care nu eram conştient: îi asiguram că rămâneam lângă şeful meu ca să profit de generozitatea lui, ca să călătoresc cu el, ca să mă bucur de confortul mobilierului elegant şi să mă plimb cu maşini sport. Era fără îndoială ceva din toate astea, dar atât de puţin... Sunt convins că pur şi simplu îl iubeam pe acest om, şi că el răspundea afecţiunii mele în mod la fel de natural. Dar mai bine aş muri într-o

prăbuşire cu parapanta decât să recunosc adevărul.

31

îl însoţesc pe domnul Pozzo peste tot. Absolut peste tot. Acum, că şi-a revenit după pierderea soţiei sale, ne descurcăm din nou singuri fără infirmiere şi asistente. Am învăţat ce trebuie să fac: să-i îngrijesc rănile, să-i tai fâşiile de ţesuturi moarte, să-i pun sonda. Nu sunt dezgustat pentru că toţi suntem făcuţi la fel. Mi-a trebuit însă timp să înţeleg durerea. Nu m-am distrat niciodată vărsând apă fierbinte dintr-un ceainic pe picioarele lui, aşa cum face personajul meu în filmul *Invincibilii*: domnul Pozzo nu simte nimic, de acord, dar de ce ţipă aşa atunci? Este sensibil faţă de ceea ce nu funcţionează corect în interiorul corpului. Se pare că e vorba de ceva legat de terminaţiile nervoase. Singura legătură care continuă să unească acest suflet de învelişul lui se produce prin durere şi niciodată prin plăcere. Ce ghinion...

Am ajuns în sfârşit în Corsica. Mă aşteptam să ne cazăm într-o casă de bogătani dintre cele ce se pot vedea în împrejurimi, cu ziduri din piatră veche şi piscină imensă. Când colo, mă trezesc într-un castel în ruine, în munţii Alata, aproape de Ajaccio. Istoria acestui loc mă fascinează. Acest castel a fost construit cu resturile unui palat situat pe vremuri la Tuileries şi care a fost incendiat de Comunarzi (dacă am înţeles bine, era o nouă generaţie de revoluţionari) în 1871. După aproape zece ani, când se pregăteau să-l demoleze complet, străbunicul domnului Pozzo a cumpărat pietrele, le-a transportat până în Corsica şi a construit un edificiu identic. îmi închipui şantierul, sau mai bine zis nu mi-l închipui. Când văd cum se derulează lucrurile în prezent... Lucrările de restaurare a acoperişului au început. Mi se pare că nu sunt

prea numeroşi băieţii şi că vor avea de lucru cel puţin zece ani la acest şantier...

Suntem cazaţi într-un turn din apropiere. Pentru a intra înăuntru trebuie să trecem pe un pod suspendat, ca în Evul Mediu. Glumesc cu domnul Pozzo numindu-l Godefroy de Montmirail. Nu a privit *Vizitatorii*, bănuiesc că nu-l atrag prea mult comediile care pun în scenă defectele francezului de rând.

Strămoşii săi se odihnesc într-o capelă situată la o sută de metri de noi. Domnul Pozzo mă informează că locul lui îl aşteaptă. N-are decât să aştepte… Epuizat în urma călătoriei haotice, se îmbolnăveşte serios. Un blocaj vezical de care se pare că e imposibil să fie eliberat. Timp de trei zile şi trei nopţi îl văd suferind ca niciodată. Pe şantier muncitorii lovesc cu ciocanele lor. Se opresc din când în când surprinşi de intensitatea ţipetelor care răzbat din turn. Sincer, nu am văzut în viaţa mea un bărbat care să plângă atât.

—Ar fi mai bine să mergem la spital, nu credeţi?…

— Nu, Abdel, te rog, vreau să rămân acasă. Nu vreau să ratez petrecerea.

Am prevăzut să invităm toţi locuitorii din sat de care este ataşat. Au plâns-o pe doamna Béatrice acum trei luni, iar contele are de gând să le mulţumească, însă e ţintuit la pat şi niciun analgezic nu-şi face efectul. Numai la spital ar putea să-i fie calmată durerea. Nu vrea să meargă, aşa că cedez. Copiii se simt ca acasă în La Punta, au venit des aici cu familia. Domnul Pozzo are amintiri cu Béatrice în acest loc plin de istorie şi, totodată, plin de propria lor poveste. Aşadar, nu intenţionez să-l privez de revederea cu sătenii.

Se pare că am făcut ceea ce trebuia să fac, căci în dimineaţa dinaintea petrecerii durerea a dispărut. Organizăm tăiatul porcului. Mă duc să cumpăr animalul, îl tai şi-l fac friptură, ca un servitor dintr-o altă epocă.

Membrii corului polifonic din Alata au sosit. Cântă în cerc, întorşi unii către alţii, cu mâna pe o ureche. Vocile lor grave răsună printre copaci, în natură. Doar brută să fii ca să nu-ţi placă cum cântă. Până şi mie îmi place… Petrecerea este superbă. Domnul se ţine în fotoliul lui, eliberat de durere şi de un strop de suferinţă.

Suntem inseparabili. îl însoţesc în Bretania la medicii de la Kerpape, centrul de reeducare unde domnul Pozzo a fost preluat după accident. Personalului de la centru i se adresează voios: — Lăsaţi-l pe doctorul Abdel să treacă. Domnul Pozzo este un om recunoscător, îl însoţesc la mesele la care este invitat. La restaurant, deplasez scaunele şi mesele şi aranjez farfuriile şi tacâmurile în aşa fel încât să-i pot da să mănânce fără să se murdărească. Se întâmplă să nu fiu servit eu, însoţitorul, iar domnul Pozzo îi spune respectuos şefului de sală că şi eu am nevoie să mănânc.

într-o duminică, luăm masa la o familie dintre cele mai tradiţionale. Băieţii poartă pantaloni bleumarin şi cămaşă albă, iar fetele fustă plisată şi guler Claudine. Rostesc un fel de rugăciune. îmi vine să râd cu poftă şi spun în şoaptă:

— Ai zice că suntem la familia Ingalls!

Domnul Pozzo mă priveşte panicat.

— Abdel, vino-ţi în fire! Şi cine e, mai întâi de toate, această familie Ingalls?

— Trebuie să vă completaţi cunoştinţele de cultură generală. Sunt cei din *Căsuţa din preriei*

Toţi cei de la masă m-au auzit şi mă privesc scandalizaţi. Domnul Pozzo are gentileţea de a nu-şi cere scuze pentru mine.

îl însoţesc la cinele organizate de cei din cercul lui de lume. Aceşti oameni nu cunosc prea mulţi arabi, doar poate pe femeile care le fac

curăţenie. Mi se pun întrebări despre viaţa mea, planurile şi obiectivele mele.
— Obiective? Nu am!
— Haideţi, Abdel. Păreţi inteligent şi muncitor, aţi putea realiza multe lucruri.
— Profit de viaţă. Nu-i rău să profiţi. Ar trebui să încercaţi cu toţii asta, aţi arăta mult mai bine!
La întoarcere, domnul Pozzo îmi face morală:
— Abdel, mulţumită ţie îi vor lua pe toţi arabii drept leneşi şi vor vota cu Frontul Naţional.
— Credeţi eă au aşteptat să mă cunoască pe mine ca să o facă?
Are loc deschiderea TIAC-ului, Târgul Internaţional de Artă Contemporană. Bossul, colecţionar moderat, este invitat la prevernisaj de către mai mulţi expozanţi, care este de fapt inaugurarea fără puhoiul de lume. Suntem între noi, nu-i aşa... Oamenii aceştia miros de departe a bani, iar dispreţul le iese prin toţi porii. Şi mai ales cât snobism... Un metru pătrat de mochetă groasă este pusă jos, exact în mijlocul unui stand. Ia te uită, un preş de uşă roşu! Dar ce să faci cu el? Ah, nu... Se poate vedea o mică etichetă într-o parte: este modul de utilizare. Nu trebuie să călcăm pe el, dar ni se dă voie să ne plimbăm mâna pe el. Şi opera rămâne imprimată până când o altă mână vine să o transforme sau să o şteargă. Prostii! Mă aplec, dar nu ca să mă joc de-a artistul, ci ca să număr zerourile aliniate şi strânse pe eticheta din carton. Preţul este de câteva sute de mii de dolari. Ce nebunie!
— îţi place, Abdel?
Domnul Pozzo m-a văzut că sunt şocat şi se distrează.
— Sincer, vă duc la Saint-Maclou şi vă cumpăr unul identic de cinci franci. Şi în plus veţi putea
alege culoarea!

Ne continuăm micul nostru tur printre şarlatani. Un ghem de lână albastră stă în vârful unei tije. Nu cumva se şterge praful cu ea prin colţuri? Un vechi proiector se porneşte zgomotos din cinci în cinci secunde şi trimite pe perete o imagine alb-negru cu o plajă. Asta se numeşte artă? Pozele sunt toate vai de ele, nici măcar nu se pot vedea sânii fetelor de pe plajă! Pe o pânză se intersectează linii de toate culorile pe ici, pe colo. Se pot vedea şi triunghiuri, şi alte forme de toate felurile, şi mâzgălituri... Caut să disting ceva: un subiect, un animal, o casă, o planetă... îmi sucesc capul în toate părţile, mă aplec în faţă şi privesc pe dos printre picioare. Dar chiar şi aşa nu văd nimic.

— Este artă abstractă lirică, Abdel.

— Lirică, la fel ca muzica?

— Da, la fel ca muzica!

— Mda. Păi, are exact acelaşi efect! Zero! Şi cât mai costă scoarţa asta? Oh-la-la! Nici măcar dumneavoastră nu v-o puteţi permite. Cu alte cuvinte...

— Ba da, pot.

— Puteţi, dar nu vreţi, nu-i aşa? Nu vreţi! Vă avertizez, domnule Pozzo, să nu contaţi pe mine să vă bat cuiul ca să avem asta sub nas de dimineaţă până seara!

Nu, nu vrea. îşi păstrează banii pentru comode.

Mergem şi la licitaţiile pentru comode. De unde mania asta pentru comode? Nici nu mai ştie ce să pună în sertare. Dar nu-i nimic, trebuie să cumpărăm comode... Ce-i drept, îmbracă pereţii într-un apartament de patru sute cincizeci de metri pătraţi. Le reperează în campaniile de lichidări, la Drouot sau în altă parte, şi când nu se simte bine, mă trimite în locul lui. în general regretă după aceea: câştig întotdeauna afacerea, dar adesea depăşesc suma maximală autorizată. Oftează şi îşi

reproşează excesul de încredere în mine. Eu fac pe pasionatul:

— Dar, domnule Pozzo, nu puteam să o pierdem pe aceea. îmi plăcea foarte mult.

— Vrei să o punem în camera ta, Abdel?

— Vai, nu... este drăguţ din partea dumneavoastră, dar ar fi păcat să vă privaţi de ea.

32

M-a oprit poliţia la volanul Jaguar-ului. Nu depăşisem viteza şi nici nu trecusem pe roşu la semafor. Doi poliţişti îmbrăcaţi în civil m-au forţat să trag pe dreapta, cu girofarul aprins şi sirena care urla. Au văzut un arab nebărbierit şi prost îmbrăcat la volanul unei maşini de lux şi nu au căutat mai departe. M-am trezit culcat pe capota maşinii fără să am timp să dau vreo explicaţie.

— Uşurel, o să zgâriaţi vopseaua... E maşina şefului.

Tipii râd în spatele meu.

— Şi de unde până unde ai tu un patron?

— Sunt şoferul şi însoţitorul lui. El este tetraplegic. Ştiţi ce înseamnă asta? Te-tra-ple-gic! Suna-ţi-l dacă vreţi! îl cheamă Philippe Pozzo di
Borgo, locuieşte în arondismentul XVI, pe Avenue Leopold II. Numărul lui de telefon este pe contractul de asigurare, în torpedou.

M-au ridicat, dar încă am mâinile încătuşate la spate, şi continuă să mă privească cu ură. După ce au verificat documentele maşinii, mi le-au aruncat în faţă şi m-au eliberat. A doua zi domnul Pozzo se amuza pe seama micii mele aventuri.

— Ia spune, Ayrton-Abdel, azi-noapte m-au trezit nişte poliţişti! Cel puţin au fost drăguţi cu tine?

— Nişte îngeri!

Am făcut accident cu Jaguar-ul. Cum am mai spus, maşina asta este periculoasă, nu-i simţi viteza. într-o curbă la Porte d'Orléans nu am realizat că aveam o viteză prea mare ca să iau virajul. Am petrecut noaptea la Urgenţe, la serviciul de radiologie, iar Jaguar-ul a fost dus direct la fiare vechi. M-am întors acasă cu coada între picioare.

— Ia spune, Ayrton-Abdel, iar m-a trezit poliţia azi-noapte...

I-am întins cheile domnului Pozzo.

— îmi pare rău, e tot ce-a rămas.

— Tu eşti bine, ai păţit ceva?

Un înger de om.

îl însoţesc la o nouă sesiune de licitaţii pentru automobile de lux: trebuie să înlocuim Jaguar-ul pe care l-am făcut zob. Decizia noastră se opreşte asupra unui Rolls-Royce Silver Spirit bleumarin, nespus de şic. Şase sute unu de cai putere, interior din piele crem şi bord din lemn preţios. Când porneşte motorul, emblema mărcii iese ca prin magie, ca o sirenă cu aripi. La începutul licitaţiei ridic eu mâna. Apoi adjudecătorul înţelege şi este atent la semnele pe care le face din cap domnul Pozzo. E nevoie de două zile pentru a rezolva formalităţile administrative. Un prieten mă lasă la Porte de la Chapelle şi mă întorc singur apoi la volanul acestei bijuterii.

Mergem fără întârziere să facem un tur pe Champs Elysée. O luăm de-a lungul cheiurilor Senei şi ne îndreptăm spre Porte de Normandie, uimiţi de liniştea din interiorul maşinii, indiferent de viteza pe care o avem.

— E minunată, nu-i aşa, Abdel?

— O, da, nu există una mai minunată.

— O să fii atent cu ea, nu-i aşa?

— Evident!

Seara, la intrarea în cartierul Beaugrenelle, prietenii mei se îndoiesc de sănătatea mentală a şefului.

— A înnebunit să lase aşa ceva pe mâna ta!

îi iau pe toţi la plimbare, unul după altul, repetăm turele ca în parcul de distracţii. Tata admiră caroseria, mama refuză să se urce în ea.

— Lucrurile astea nu sunt pentru oameni ca noi! îi răspund că nu ştiu cine sunt acei „oameni ca noi". Adaug chiar că nu văd de ce nu ar fi pentru mine, Abdel Yamine Sellou. O face să râdă.

— Aşa e, Abdel, dar tu nu eşti ca noi!

Are dreptate. Nu mă gândesc decât la mine, mă dau mare, mă folosesc de femei doar pentru propria- mi plăcere, îi înfricoşez pe burghezi, îmi dispreţuiesc fratele, dar iubesc viaţa lângă Pozzo. Mă joc cu Philippe Pozzo di Borgo aşa cum un copil se joacă cu părinţii lui: testez experienţe, exagerez căutând limitele, nu le găsesc şi insist. Sunt atât de sigur de mine, atât de plin de mine, că nici nu-mi dau seama că e deja pe cale să mă schimbe, pe neobservate.

33

Céline a plecat din casa domnului Pozzo. Vrea să devină mămică, nu se vede să-şi petreacă toată viaţa gătind pentru doi adolescenţi cărora oricum nu le place nimic, pentru un tétraplégie care este la regim în mod constant şi pentru un tip ca mine, obsedat de sendvişurile greceşti. Adio, Céline! Timp de câteva zile sunt la cratiţă. Totul se petrece cu bine. Doar că trei menajere demisionează una după alta, sătule să strângă după mine dimineaţa, la prânz şi seara.

îl primim pe Jerry, un filipinez care ne este recomandat de o agenţie de angajări. Ar fi trebuit însă să i se interzică accesul la maşina de spălat rufe. A început să spele toate costumele domnului Pozzo la patruzeci de grade. Rezultatul nu e tocmai apreciabil.

Domnul Pozzo, îmbrăcat în ultimul costum Dior care i-a mai rămas, contemplă stoic zdrenţele pe care tânărul le-a pus la loc în dressing, ca şi cum nu s-a întâmplat nimic.

— Abdel, ştii că în sufragerie am acel mulaj realizat de Giacometti, tija aceea mare de lângă bibliotecă? Cred că-i putem pune vesta Hugo Boss, mă gândesc că i-ar veni bine acum...

— Haideţi, domnule Pozzo, nu mai contează. Acolo unde mergem, nu aveţi nevoie decât de un fes din lână.

Plecăm în călătorie. Mătuşa Eliane, o femeie micuţă, foarte blândă şi foarte prezentă de când a murit Béatrice, are de gând să-l încredinţeze pe bunul său Philippe în grija unei congregaţii de călugăriţe canadiene din Quebec. Este mână în mână cu vărul Antoine care cotizează copios la cele ale bisericii. Amândoi ne-au prezentat proiectul cu un argument solid: „terapie prin iubire".

— Domnule Pozzo! Terapie prin iubire! E exact ce vă trebuie, de când vă tot spun!

— Abdel, nu vorbim exact de acelaşi lucru...

Personal, am acceptat imediat ideea. Ca de obicei,
nu am auzit decât ceea ce am avut chef să aud: povestea cu mănăstirea, cu pensionatul, cu seminarul şi cu călugăriţele mi-a scăpat cu totul. Pentru mine, Quebecul nu este decât o prelungire a Americii unde oamenii au bunul gust de a vorbi franceza. Mă văd deja cufundat în lucruri moderne, cu spaţii vaste, înconjurat de Betty Boop şi Marylin Monroe şi cornete XXL de cartofi prăjiţi. Şi pentru că în plus ni se promite iubire, Laurence, secretara devotată a domnului Pozzo, s-a autoinvitat. E foarte interesată de spiritualitate, meditaţii şi toate celelalte. Zice că vrea doar să se pocăiască. Să se pocăiască, dar pentru ce? Dintotdeauna am

avut impresia că fata asta este oarecum doloristă. Simpatică, dar doloristă...

Aterizăm la Montreal, dar nu mergem direct la măicuţe. Ar fi păcat să nu vizităm mai întâi locurile, nu? Ador restaurantele de aici: bufet suedez peste tot! Ca să nu mă ia lumea drept un îmbuibat care merge să se servească de nu ştiu câte ori, aduc platourile direct pe masă. Domnul Pozzo nu a renunţat încă la ideea că va putea să mă educe cum trebuie şi mă mustră:

— Abdel, nu se face aşa ceva... Şi, în plus, ai început să te îngraşi, nu-i aşa?

— Sunt numai muşchi! Nu toată lumea poate spune la fel.

— Bine punctat, Abdel, bine punctat...

— Ah nu, domnule Pozzo! Spuneam asta pentru Laurence!

Pentru drumurile pe care trebuia să le facem, am închiriat un superb Pontiac crem. Superb, dar nu şi rar, căci aici toată lumea are la fel. Nu mă deranjează, îmi trăiesc visul american.

în drum spre mănăstire, şeful îmi cere să mă opresc ca să-i cumpăr ţigări. Se teme că nu va avea suficiente pe durata sejurului. Mă îngrijorează puţin.

— Dacă n-o să vă ajungă, merg să cumpăr, nu-i nicio problemă.

— Abdel, din clipa în care vom sosi, s-a terminat cu ieşitul, adoptăm ritmul măicuţelor şi urmăm programul seminarului până la capăt, până la sfârşitul săptămânii.

— Programul? Ce program? Şi cum? Nu ieşim din hotel timp de opt zile?

— Nu e hotel, ci mănăstire...

— Mda, cam tot acelaşi lucru e, nu? Bine, câte pachete?

Parchez Pontiac-ul, cobor să-i cumpăr drogul şi revin la maşină. Deschid portiera şoferului şi mă las să cad pe scaun. întorc capul în dreapta unde în mod normal e

prevăzut să întâlnesc privirea bossului. Şi-a schimbat culoarea pielii. La fel şi sexul. Lângă mine e aşezată o tanti uriaşă, de culoare.

— Ce-aţi făcut cu mormolocul alb care era aici până acum un minut?

Mă priveşte ridicând sprâncenele până la rădăcina codiţelor împletite.

—Asta-i culmea! Dar cine sunteţi dumneavoastră, mai întâi de toate?

Arunc o privire în retrovizor. în Pontiac-ul parcat imediat în spate stau domnul Pozzo, amuzat, şi Laurence, care cred că e întinsă pe banchetă, moartă de râs. Dumnezeu să-i primească sufletul.

Mă simt dintr-odată imbecil.

— îmi pare rău, doamnă, sincer, îmi pare rău. Nu am vrut să vă sperii.

— Dar nu mi-e frică deloc de tine, mucos mic ce eşti!

Mucos! Mi-a spus mucos! A trebuit să traversez Atlanticul ca să mi se zică mucos! Mă întorc ruşinat la maşină. într-adevăr nu părea panicată... într- adevăr am cel puţin cincizeci de kilograme mai puţin ca ea. Şi domnul Pozzo zice că m-am îngrăşat! Mai am destulă marjă!

Mănăstirea seamănă cu o cabană savoiardă: lemn peste tot, fără gratii la geamuri, cu lac în apropriere şi bărcuţe. Oare fetele pun la dispoziţie undiţe? Philippe Pozzo face parte dintre invitaţii foarte speciali, căci în mod normal călugăriţele nu primesc decât femei. Ca la şcolile din trecut, fetele stau într-o parte şi băieţii în alta. Nieiun amestec. Dar un tetraplegic e altceva, e diferit... Şeful este lovit profund în virilitatea lui de când a avut accidentul şi găsesc destul de lipsit de delicateţe să i se amintească asta. în ceea ce mă priveşte sunt acceptat cu titlul de „însoţitor auxiliar", denumirea asta îmi place la fel de mult ca la început. Am avut suficient timp să reflectez la sensul care i se dă: ca la gramatică, „auxiliarul" nu are funcţie cât timp este singur.

Trebuie să i se lipească un verb, altfel nu e nimic. De exemplu „am". Am ce? Am călătorit. Am mâncat. Am dormit. Aşa da. Eu sunt auxiliarul şi domnul Pozzo este verbul. El călătoreşte, el mănâncă, el doarme. Doar că fără mine, nu poate face nimic. Şi ceea ce măicuţele nu ştiu, este că „auxiliarul" Abdel are o autonomie deosebită în gramatica vieţii. Or să- şi dea ele seama repede.

Mi se dă o cameră la parter, imediat lângă cea a patronului - nu, nimeni nu va putea să mă facă să admit că asta se numeşte celulă[15]. Maşina este în parcare, sunt optimist: în seara asta verbul meu de bază este „a se culca". De cum îl voi pune pe domnul Pozzo la somn, voi ieşi pe fereastră şi voi conduce până în oraşul cel mai apropiat. În aşteptarea momentului, intru în joc. Ca de obicei, atunci când ajung într-un loc necunoscut, stau şi observ. Plasez fotoliul şefului într-o parte a culoarului bisericii, mă sprijin de un stâlp de piatră de lângă noi şi aţipesc cu un ochi. Cu celălalt observ. Seminaristele par toate zdrobite fizic sau moral, sau şi una şi alta. Sunt întoarse spre suferinţa lor, nu le dă drumul nicidecum, le acaparează, iar ele încearcă să se debaraseze de ea prin rugăciune. Eu nu mă simt vizat. Unele dintre ele sunt condamnate la scaunul cu rotile, ca domnul Pozzo. Le privesc: nu este nicio urmă de îndoială că dacă ANPE m-ar fi trimis la ele, nu aş fi rămas. Par foarte nefericite. Toate siguranţele au sărit, niciun bec nu se mai aprinde la mansardă. În timp ce la domnul Pozzo încă pulsează. Nu seamănă deloc cu ele. El este un războinic-filozof, un Jedi evadat din *Star Wars*... Puterea e în el.

La restaurant - nu, nu vor reuşi să mă facă să admit că este o cantină - nu se

15 în franceză este acelaşi termen pentru camera în închisoare şi cea într-o mănăstire.

vorbeşte. Se mestecă şi se spune rugăciunea în acelaşi timp, asta e regula. Avem voie să ne rugăm pentru ca ceea ce mestecăm să aibă un gust mai bun? Şi când mă gândesc că la douăzeci de minute de aici aş putea avea un bufet suedez... Am hotărât cu domnul Pozzo să nu ne uităm unul în ochii celuilalt. în niciun caz! Altfel am izbucni imediat în râs. El îmi citeşte gândurile, şi eu pe ale lui. Nu prea suntem cufundaţi în meditaţiile noastre. O femeie-pastor mă priveşte cu ochi dulci. Dacă nu e cuminte, o urc în Pontiac şi vom avea nişte nopţi canadiene nebune.

Numai că nu pot ieşi din cameră pe fereastră. Nu e încuiată, nu sunt gratii la geamuri, însă scara metalică pentru evacuare în caz de incendiu aterizează exact în faţa ferestrei mele. Dacă ia foc coliba asta, va fi doar un mort, unul singur. Se vor face rugăciuni pentru sufletul lui, îl vor numi Sfântul Abdel... Deci, sunt blocat. Nu se aude nici cel mai mic zgomot, suntem pierduţi prin ţinuturile Quebecului. O bufniţă cântă, o măicuţă sforăie, iar eu nu pot face nimic, căci scara este fixată serios de faţadă. Nu-mi rămâne decât să mă culc.

A doua zi arunc o privire femeii-pastor pe care o întâlnim pe culoar. Ne răspunde direct:

— E adevărat că veniţi din Franţa?

Creatura asta se numără printre cele credincioase Domnului. E obişnuită cu astfel de seminarii. Le tutuieşte pe măicuţe. Şi dacă ea îşi permite să vorbească tare, este pentru că ar cunoaşte regulile, pe cele reale. Eu credeam că este interzis vorbitul.

— Da, da, suntem parizieni. Spuneţi, aici regimul de discuţii este strict, nu-i aşa?

— Nu, veniţi diseară să vă aşezaţi lângă mine la cantină. Vom discuta, vom face cunoştinţă...

De la trei persoane, eu, domnul Pozzo şi Laurence, grupul de vorbăreţi în şoaptă a

ajuns la patru. Apoi la cinci, şase, şapte seminarişti. Şi pe la mijlocul săptămânii s-a ajuns la zece, cincisprezece, până la douăzeci. Nu mai vorbeam în şoaptă, se râdea chiar zgomotos în jurul mesei noastre. Chipurile pe care citisem multă durere când am sosit, dintr-odată păreau mai destinse. Un singur grup de depresive rezistente încă mai stăteau deoparte la sfârşitul săptămânii. Le-am poreclit „cele care juisează greu". Măicuţele, care de altfel nu prea căutau să ne ceară să facem linişte, se prăpădeau de râs.

— Fetelor, puteţi să intitulaţi altfel stagiul vostru.

— Cum anume Abdel, nu vă place „terapia prin iubire"?

— Cred că „terapia prin glume şi voie bună" e mult mai bună.

34

Domnul Pozzo ţine frecvent conferinţe ameţitoare studenţilor de la marile şcoli de business, iar eu îl însoţesc inclusiv acolo. Le vorbeşte despre „brutalitatea capitaliştilor", despre „înrobirea salariaţilor sau de excluderea lor", despre „crizele financiare care conduc salariaţii la mai multă sărăcie şi împotriva cărora statele sunt neputincioase". Se adresează la per tu grupului de studenţi care îl ascultă, astfel încât să-i poată atinge pe fiecare dintre ei. I-am fixat scaunul pe estradă, cu faţa la bobocii de douăzeci de ani îmbrăcaţi la costum cu cravată, m-am aşezat pe un scaun lângă el, şi cu capul sprijinit de perete încetez să-l mai ascult. Mă adoarme; încep să moţăi. Din când în când mă trezeşte câte o frază-şoc pronunţată cu mai multă convingere decât celelalte.

— Etica este propria ta etică, iar faptele sunt propriile tale fapte. înlăuntrul tău, în sufletul tău, în liniştea tainei tale, îl găseşti pe Celălalt şi substratul moralităţii tale.

îmi spun că ştie despre ce vorbeşte, despre care linişte, despre care interioritate, despre care „Celălalt". Eu sunt unul dintre aceia. înainte de accident, când era atotputernic, când se scălda în şampanie ca maică-mea în uleiul de arahide, oare mi-ar fi aruncat măcar o privire?

Dacă m-aş fi autoinvitat la o petrecere organizată de nesuferita de fiică-sa, sigur aş fi plecat de acolo cu un laptop la subraţ. Acum, când invită mucoşi din aceeaşi specie cu ea, eu asigur serviciul de pază.

Marele înţelept paralizat - suflet plutind deasupra jalnicului său înveliş pământesc, fiinţă superioară eliberată de trup şi de nevoile lumeşti - adaugă o altă frază:

— Abia după ce l-ai găsit pe Celălalt, viziunea şi faptele tale vor fi în armonie.

Sincer, crede în asta? Tinerii pe care îi are în faţă nu gândesc decât să se mănânce între ei, colegi de promoţie şi fii ai înaltei societăţi! Ar trebui ca toţi directorii marilor companii să se zdrobească cu parapanta, ca „să-l găsească pe Celălalt" şi să respecte oamenii, acceptându-i aşa cum sunt...

Bine, e adevărat că şi cei ca mine ar trebui să înceteze să mai fure mărunţişuri. Aşa cum spune domnul Pozzo, lângă cuvintele „solidaritate", „seninătate", „fraternitate" şi „respect", e nevoie să adăugăm cuvântul „modestie". înţeleg, dar eu sunt totuşi cel mai tare. E lucru verificat, demonstrat, validat de zece ori pe zi de însuşi şeful meu. Aşa că modestia... Mă culc la loc.

Fac greşeli, gesturi prosteşti, mă las dus de val, cu braţele lovesc şi cu gura vomit din când în când cuvinte urâte.

Domnul Pozzo se mută într-un apartament de la ultimul etaj dintr-un bloc construit recent - evident cu un nivel de confort foarte ridicat - din acelaşi cartier, cu ferestre largi pe toată lungimea şi orientate

spre sud, o adevărată saună. Chiar şi lui îi este prea cald. Liftul este suficient de încăpător pentru fotoliul rulant şi pentru mine. Dar dacă o maşină parchează afară, pe trotuarul foarte strâmt, nu mai putem ieşi.

într-o dimineaţă, la ora de băut cafeaua, suntem blocaţi. Posesorul maşinii este în picioare şi discută cu un tip pe marginea şoselei. îi spun să se dea la o parte. Imediat.

— Un minut.

Minutul se scurge.

— Mişcaţi-vă maşina imediat.

— Un minut v-am spus!

Măsoară aproximativ un metru nouăzeci şi cântăreşte o sută de kilograme. Eu îi ajung la umăr. Dau un pumn în capotă şi fac o adâncitură la nivelul radiatorului. începe să mă insulte. Mă enervez.

După câteva minute, în drum spre cafenea, domnul Pozzo îmi face o morală minimalistă, cum îi stă în fire.

— Abdel, n-ar fi trebuit să...

Are dreptate. Curând ajung la tribunal. Tipul a depus plângere împotriva mea pentru lovituri şi leziuni. A adus chiar şi un certificat medical, prin care atestă că a fost constrâns să lipsească de la serviciu timp de opt zile. Nu întâmpin prea mari dificultăţi ca să conving judecătorul că un omuleţ ca mine, însoţitor al unui tetraplegic, nu ar fi avut cum să administreze o corecţie de genul acesta unei asemenea namile. Am fost eliberat. Cine e cel mai tare?

Poate că nu sunt cel mai tare, căci mi se întâmplă să-l port în braţe pe domnul Pozzo şi să-l scap. Sau din cauza greutăţii corpului lui să nu reuşesc să mă îndrept şi se loveşte la frunte. Sau mai degrabă îl lovesc la frunte. Sunt singurul responsabil. Un cucui apare îndată, ca şi când un ou ar creşte sub piele în ritm accelerat. Exact ca la motanul Sylvester

când şoarecele îi dă o lovitură în cap cu tigaia. Nu mă pot abţine să nu râd. Fug să caut o oglindă, trebuie neapărat să-şi vadă cucuiul înainte să dispară. în unele zile râde cu mine. în altele nu. îmi spune: — M-am săturat, m-am săturat să fiu deteriorat, într-adevăr, câteodată domnul Pozzo ajunge la limită.

în conferinţele sale nu uită niciodată să aducă în discuţie descurajarea căreia nu trebuie să-i cedăm absolut niciodată. Poate să fie mândru de mine: în afară de corpul său pe care îl mai scap din când în când, în rest nu las nimic să-mi scape.

35

Când Mireille Dumas i-a propus lui Philippe Pozzo di Borgo să realizeze un reportaj despre el şi legătura dintre noi doi, mai întâi i s-a adresat lui. Cu respect şi consideraţie, ca unui Naş. Eram în 2002, imediat după ce-şi publicase prima carte, era aşadar proprietarul propriei poveşti, iar dincolo de asta, şi al poveştii noastre, a ambilor. Realizatoarea emisiunii nu l-a consultat direct pe tânărul Abdel, despre care nu vorbeşte întotdeauna în termeni măgulitori în cartea lui. Cu atât mai bine de altfel, căci nu răspund la telefon când nu cunosc numărul şi nici nu sun înapoi apelantul dacă vocea din mesajul vocal îmi place pe jumătate. în ceea ce priveşte e-mailurile, le ignor cu succes pe cele care îmi încarcă inutil mesageria.

Domnul Pozzo în persoană mi-a cerut să particip la documentarul care avea să-i fie dedicat. I-am răspuns în singurul mod posibil în care i se poate răspunde acestui om, indiferent de întrebare: da.

Mireille Dumas şi întreaga ei echipă au fost foarte simpatici, exerciţiul la care am fost supus nu m-a împovărat. Pe platoul emisiunii *Viată privată, viaţă publică,* ne-am regăsit aşezaţi unul lângă altul, domnul Pozzo şi cu mine, intervievaţi de către jurnalistă pe un

plan de la egal la egal. Nu mă simţeam stânjenit, dar nici neapărat mândru. Fixam cu privirea decorul şi încercam să răspund cât mai corect şi firesc, fără să mă bâlbâi, fără să mă forţez. M-am auzit pronunţând cuvântul „prietenie". în pofida insistenţei „prietenului" meu de a-i vorbi la per tu, continuam să-i dau mai departe cu „domnul" şi cu formule de politeţe. Eram incapabil să-i spun pe nume. Şi în prezent îmi este la fel de greu. în schimb, în titlul acestei cărţi, exprimarea la a doua persoană singular a ieşit în mod firesc, ca un strigăt al inimii...

în ziua care a urmat după emisiune, am aflat de la producători că reportajul despre noi a avut o audienţă formidabilă. Eram nesigur şi în continuare cumva jenat. Aşa cum spune domnul Pozzo, sunt „insuportabil, vanitos, orgolios, brutal, neconsecvent, altruist", dar nu urmăresc notorietatea, nu mi-ar plăcea să fiu recunoscut pe stradă şi nici nu mă văd dând autografe. Nu e vorba de modestie, căci nu posed aşa ceva. Doar că n-am făcut nimic ca să merit admiraţia oamenilor. Am împins de un fotoliu, am anesteziat cu marijuana un om ale cărui suferinţe păreau intolerabile şi am fost lângă el de-a lungul câtorva ani dificili. Dificili pentru el, nu şi pentru mine. Am fost, aşa cum însuşi el afirmă, „demonul lui păzitor". Sincer, nu m-a costat prea mult, ba chiar mi-a adus destul, şi încă o dată, ca să reiau acea formulă care justifică paradoxalul: nu suntem câini totuşi...

De curând, mai multe echipe de realizatori şi- au propus să adapteze cinematografic povestea noastră. Nici de data asta nu am spus „da" direct. Desigur că mi s-a cerut părerea, dar nu puteam da decât un singur răspuns: acelaşi ca al Naşului. Nu am cerut să citesc scenariul, nu am întrebat cine avea să interpreteze rolul însoţitorului. Mă

simţeam apropiat de Jamel Debbouze, dar eram conştient că nu era omul potrivit. După ce a fost făcut filmul, am descoperit că aveam multe puncte în comun şi cu Omar Sy. Nu numai că a crescut într-un cartier din Trappes, dar şi el a fost dat cadou. Nu a crescut cu părinţii lui biologici. L-am întâlnit pentru prima oară la Essaouira unde Khadija, noua soţie a domnului Pozzo, organizase o aniversare surpriză pentru cei şaizeci de ani ai soţului ei. S-a aşezat lângă mine, foarte simplu, deschis şi firesc. Am discutat ca şi cum ne cunoşteam dintotdeauna.

Filmul m-a surprins. în timp ce urmăream fiecare scenă, revedeam momentele vieţii exact aşa cum le trăisem. M-am revăzut la douăzeci şi cinci de ani, faţă în faţă cu poliţiştii, explicându-le că şeful meu făcea o criză de hipertensiune, că e o chestiune de viaţă şi de moarte şi trebuie dus de urgenţă la spital. M-am întrebat: „Oare chiar atât de inconştient eram? Şi de ce m-a ţinut lângă el?" Cred că nici el, nici eu, nimeni nu va fi vreodată în măsură să înţeleagă o asemenea nebunie. Când am sunat la uşa lui, nu eram încă un tip generos. Se pare că Olivier Nakache şi Eric Tolédano au creat o copie de-a mea. Un alt Abdel, dar mai bun. Au făcut din personajul meu o vedetă de film - aşa cum au făcut din personajul lui Philippe, interpretat de François Cluzet. Era fără îndoială cea mai bună metodă de a transforma drama în comedie şi de a îndeplini astfel dorinţa domnului Pozzo: să facă oamenii să râdă de suferinţa lui, ca să evite mila lor şi sentimentele de doi bani. Cred că nici măcar nu am semnat vreun contract cu producătorii filmului. Şi de ce, mă rog, aş fi semnat unul? Ce le-am acordat eu, Abdel Yamine Sellou? Cel mult câteva glume. Şi chiar şi aceste glume îi aparţin domnului Pozzo, căci el le-a stârnit în mine. în viaţa reală nu sunt asociatul lui cu

drepturi egale. Abia dacă am un rol secundar, acela de figurant. Nu sunt modest: sunt cel mai tare. însă ceea ce am făcut, a fost de fapt uşor.

După televiziune şi cinematografie, au început să mă caute editurile. De data aceasta în mod direct, spunându-mi: „îl cunoaştem pe Driss, dar vrem să-l cunoaştem pe Abdel." I-am avertizat: e posibil ca arabul micuţ şi durduliu să fie mai puţin simpatic decât tipul de culoare înalt şi cu dinţi de diamant. Au râs şi nu m-au crezut. Nu-i nimic... Eu am spus adevărul. Şi iată că m-am pornit să povestesc viaţa mea, în ordine cât de cât cronologică. întâi despre Belkacem şi Amina cărora, îmi dau seama abia acum, că nu le-am făcut numai bine. Abia la peste patruzeci de ani, bravo, Abdel... Apoi despre insolenţa mea, şmecheriile mele, închisoarea...

Gata, Abdel, ridică capul şi fă-o pe mândrul. Spune- le tuturor: nici măcar nu a durut! Şi în cele din urmă despre domnul Pozzo. în cele din urmă şi mai ales: Domnul Pozzo - cu „D" mare şi „P" mare, totul cu litere mari, de la inteligenţă, demnitate şi până la seiful pe care îl deţine.

Şi dintr-odată, aici e problema.

Cine sunt eu să vorbesc despre el? Mă liniştesc, mă consolez şi mă scuz faţă de mine însumi: ceea ce am povestit eu, însuşi domnul Pozzo nu ascunde. El a vrut ca François Cluzet, când s-au întâlnit prima oară, să asiste la îngrijirile pe care le suporta zi de zi. Plăgile, bucăţile de piele moartă care se înlăturau cu foarfeca, sonda... Nu-i putem reproşa unui tétraplégie lipsa de pudoare pentru că nu-şi mai controlează corpul, acesta nu-i mai aparţine, ci le aparţine medicilor, chirurgilor, infirmierelor şi chiar însoţitorilor care pun stăpânire pe el. Aparţine actorului însărcinat să joace rolul şi spectatorilor care sunt rugaţi să înţeleagă. Să înţeleagă morala poveştii: anume aceea că a-ţi pierde autonomia fizică nu

înseamnă a-ţi pierde viaţa. Anume că persoanele cu dizabilităţi nu sunt animale care stârnesc curiozitatea şi pe care le putem privi insistent, fără ruşine. Dar nici nu este cazul să fugim de privirea lor.

însă cine sunt eu să vorbesc de suferinţă, de pudoare, de handicap? Doar că am avut mai mult noroc decât masa de orbi care nu vedeau nimic înainte să privească *Invincibilii*.

M-am pus în slujba lui Philippe Pozzo di Borgo pentru că eram tânăr, tânăr şi imbecil, pentru că voiam să mă plimb cu maşini frumoase, să călătoresc la clasa întâi, să dorm în castele, să ciupesc de fund femeile burgheze şi să mă distrez auzind ţipetele lor. Nu regret nimic. Nici motivaţiile mele de ieri, nici ceea ce sunt în prezent. Povestindu-mi viaţa în această carte, am conştientizat ceva: faptul că m-am maturizat lângă Domnul Pozzo, cu „D" mare şi cu „P" mare, cu totul mare, şi am înţeles ce înseamnă speranţa şi pofta de a trăi, trecute prin inimă. Iată că devin şi eu liric, ca arta abstractă.

Mi-a oferit posibilitatea să împing de fotoliul lui electric, ca de o cârjă de care să mă sprijin. Şi mă folosesc şi azi încă de ea.V

UN NOU ÎNCEPU

***T**36*

După câţiva ani petrecuţi lângă el, i-am spus domnului Pozzo că mă opresc. Să-i încrucişez mâinile pe piept, să-l aplec în faţă, să-l duc în braţe până la fotoliul lui, să-i desfac mâinile şi picioarele, aşa cum desfac o hârtie de ciocolată şi să le aşez cum trebuie, să-i pun încălţămintea sport a cărei talpă va rămâne nouă pentru totdeauna... Am spus stop la toate astea.

— Cum adică „stop"? Abdel, mă laşi baltă?

— Nu, voi continua, dar nu pot să mă mulţumesc cu un serviciu ca acesta. Voi

continua, puteţi conta pe mine, dar noi doi vom face altceva. Ne vom asocia.

— Abdel, eu sunt cel care are nevoie de tine, nu invers.

— Bineînţeles că şi eu am nevoie de dumneavoastră! Aş vrea să pornim o afacere împreună. Eu am braţe, sunt vorbăreţ, dar nu am tact. Nu mă pricep deloc la partea administrativă şi financiară. Să mă înclin în faţa bancherilor, nici asta nu ştiu să fac. Dumneavoastră, în schimb, ştiţi.

— Cât ţine despre plecăciuni, dragul meu Abdel, cred că faci cam multe presupuneri în privinţa flexibilităţii mele.

A găsit o idee genială, atât de genială că în momentul în care am lansat-o le spuneam tuturor că-mi aparţinea: închirierea de maşini cu livrarea autovehiculului la adresa dorită de client. Era inutil ca acesta să se deplaseze până la agenţie, cheile i se aduceau direct acasă, iar noi plecam cu alte mijloace de transport. Firma avea să se numească Teleloc, deţinătorul avea să fie numai domnul Pozzo, tot ce aveam eu de făcut era să învăţ.

Pentru început, şeful decide să nu apelăm la bancheri.

— Cum aşa, doar trebuie să cumpărăm vreo douăzeci de maşini!

— Nu-ţi face griji, Abdel, am nişte economii deoparte...

— Nişte economii? Ah da... Dar cum le spuneaţi? Un euf...

— Un eufemism.

îmi place la nebunie să învăţ cuvinte noi.

Domnul Pozzo nu pune decât o singură condiţie referitor la prezenţa mea în cadrul firmei: să nu mă urc niciodată la volanul vreuneia dintre maşinile de închiriat.

Căci am accidentat şi Rolls-Royce-ul. Dar nici atunci nu a fost vina mea. încălzirea merge prea bine în palatele astea pe patru roţi, iar domnului Pozzo îi era frig, ca întotdeauna.

Conduceam pe timp de noapte spre sudul Franţei şi sigur că aveam în jur de douăzeci şi opt de grade în interiorul maşinii. Cum aş fi putut să nu aţipesc? Am auzit un fel de „crac-bum", provenind de la caroseria care lovise bara de protecţie a unui Golf vechi, şi imediat după aceea un al doilea sunet bizar, de genul „tronc". Era capul pasagerului de pe bancheta din spate, care a fost aruncat în scaunele din faţă. Cei de la salvare au sosit şi întâi s-au ocupat de mine.

— Sunteţi bine, domnule?

— Impecabil...

Apoi s-au dus să vadă în spate. Au deschis portiera şi când au văzut corpul domnului Pozzo, le-a pierit orice chef.

— E un cadavru în spate!

Poftim delicateţe! L-am aşezat din nou pe banchetă, i-am pus o compresă pe cucuiul care începea să apară pe tâmplă, am îndreptat caroseria cu o bară de fier şi ne-am continuat drumul.

— Totul e în regulă, Abdel? Ai adormit?

— Nici vorbă, e din cauza tipei cu Golf-ul care
mi-a intrat brusc în faţă.

Capitolul 1: Abdel are întotdeauna dreptate. Capitolul 2: Când Abdel este vinovat, raportaţi- vă la capitolul precedent.

Nu am pretins niciodată că sunt de bună-credinţă.

închiriem nişte birouri la Boulogne ca să instalăm firma Teleloc. Trei camere. Prima e pe post de dormitor pentru personal: Youssef, Yacine, Alberto şi Driss. Sunt amicii mei din Beaugrenelle, cei cu care am lucrat la pizzerie şi la Trocadero. Nu toţi au documente în regulă. Nici permis de conducere, asta vine de la sine. Trăiesc aici non-stop, pe jos se înghesuie cuverturile aruncate una peste alta, într-o ceaşcă zaţul de la o cafea prinde

mucegai, iar ceaiul de mentă infuzează încontinuu. într-o altă cameră avem biroul lui Laurence pe care am angajat-o pentru toate operaţiile care cer două mâini valide şi un cap. A treia cameră, care are o sursă de apă, ţine loc de bucătărie şi de baie... şi de adăpost pentru cei doi câini pitbull ai lui Youssef, care udă mocheta abundent.

într-un astfel de context, biata Laurence îşi pierde cumpătul:

— Abdel, ori îi spui lui Youssef să-şi scoată câinii să urineze în altă parte, ori renunţ.

— Laurence, tu care voiai să te pocăieşti, o poţi face acum ori niciodată!

Are simţul umorului şi râde.

Aventura asta a durat câteva luni. Cât să trimitem câteva maşini la reparat, să acumulăm reclamaţiile clienţilor care se plângeau că maşinile le erau livrate murdare, cu rezervorul gol, şi că băieţii aveau câteodată stângăcia de a le cere să fie conduşi înapoi până la Boulogne sau... în altă parte! Cât să ne luăm şi câteva plângeri de la vecini, căci pitbullii udau inclusiv liftul. Cât să vină poliţia să mă culeagă.

— Abdel, clienţii nu se pun în portbagaj, îmi explică domnul Pozzo după ce vine să mă elibereze.

Tipul respectiv închinase o maşină şi refuza să ne-o înapoieze. Aşa că m-am dus să o recuperez în persoană, cu Yacine. N-am vrut decât să-i dăm o lecţie hoţului. De altfel, şi-a recunoscut greşeala şi nu a depus plângere împotriva noastră.

— Abdel, nu se mai poate. Firma asta nu mai este Teleloc, ci Teleşoc. Eşti conştient că va trebui să o lichidăm?

Naşul acesta e un mare domn. Nu ameninţă niciodată pe nimeni şi nici nu cere să verifice registrul contabil.

— Domnule Pozzo, încercăm altceva?

îi place să joace, poate chiar mai mult decât mie.

— Ai vreo idee, Abdel?

— Păi... Ce ziceţi de licitaţii, ies bani frumoşi de pe urma lor, nu?

— Tot cu maşini?

— Nu, mă gândesc mai degrabă la licitaţii în domeniul imobiliar...

Ideea era să cumpărăm apartamente în stare degradată, să le renovăm şi să le vindem imediat după, câştigând în trecere o valoare adăugată destul de frumuşică. Dar din păcate, Alberto, Yacine, Youssef şi câinii lui nu erau mai îndemânatici la reparat ţevi şi vopsit, decât erau la condus maşini. Domnul Pozzo m-a ghidat îndată spre o activitate în care să ne putem descurca numai cu competenţele noastre. Mai aveam în vizor încă un lucru: schimbarea de climat.

— Abdel, nu-mi mai place Parisul. E prea frig, prea umed... Nu ai o destinaţie mai însorită să-mi propui?

— Nu doar una! Insulele Caraibe, Insula Réunion, Brazilia? O, da... Brazilia...

Mă şi văd sorbind un suc de guave pe o plajă de vis, înconjurat de domnişoare îmbrăcate doar în bikini.

— Abdel, e cam departe Brazilia totuşi. Copiii mei sunt mari, dar aş vrea să fiu la cel mult două-trei ore distanţă de ei. Uite, ce-ar fi să vedem ce putem face în Maroc?

— în Maroc? Formidabil, îmi place la nebunie Marocul.

Nu mint. Dintotdeauna mi s-a părut mai bun cuşcuşul făcut de mama lui Brahim.

37

în Maroc îl cunosc pe rege. Suntem prieteni, neam făcut de mai multe ori servicii unul altuia, ştiu că mă pot baza pe el ca să organizăm sejurul nostru în ţara lui. Mă refer la Abdel Moula I, regele curcanilor. Ne-am întâlnit la Paris în nişte circumstanţe tulburi

ale străzii. Viaţa în ţara lui natală îi prieşte mai mult.

Domnul Pozzo şi cu mine aterizăm la Marrakech. Un aer cald ne întâmpină îndată ce coborâm din avion şi zărim imediat palmierii.

— E plăcut, nu-i aşa, domnule Pozzo?

O limuzină ne aşteaptă în apropiere. Magnific.

— E frumos, nu-i aşa, domnule Pozzo?

Mergem la adresa pe care ne-a indicat-o prietenul meu... O căsuţă cu grădină. Este închis şi nu am cheia.

— E penibil, nu-i aşa, Abdel?

Nu-mi va închide gura aşa uşor. Cunosc o altă adresă. O altă căsuţă cu grădină şi curte interioară în Medina. Limuzina ne lasă în piaţa Jemaa-el- Fna. Şerpii se îndepărtează când mă văd trăgând de fotoliul electric, mai mult decât împingând de el, până ajungem pe o străduţă. Pe jos e pământ bătătorit. Pietonii merg lipiţi de zidul din dreapta, bicicletele se duc cu viteză pe partea stângă, iar noi mergem pe mijloc. Facem zig-zag printre gropi. Domnul Pozzo regretă deja că a făcut acest voiaj. Regretă şi mai mult când realizează că singura cameră de la parter e cu deschidere spre curtea interioară şi nu beneficiază de niciun mijloc de încălzire. îi spun din nou gluma mea preferată:

— Merg să caut calorifere electrice, să nu vă mişcaţi de aici!

— Nu mă mişc, Abdel, nu mă mişc...

Numai că se întâmplă să survină ceva neprevăzut. O întâmplare cu un pumn - unul dintre ai mei - aruncat în moaca unui paznic puţin amabil. Când revin, am cu ce să transform celula în baie cu aburi. E caz de urgenţă. Domnul Pozzo tremură din tot corpul.

— Vedeţi că vă mişcaţi totuşi?

A doua zi dimineaţă, pornim într-o expediţie de-a lungul ţării. Talentul de şofer îmi este pus la grea încercare. Greşim drumul de

mai multe ori, dar niciodată nu e vina mea: nu au minte, să pună atâta zăpadă pe şoselele din munţii Atlas şi atâta nisip în deşert! Ne oprim într-un final la Saidia, numită „perla albastră a Mediteranei", situată în nord-estul ţării, la frontiera cu Algeria mea natală. O plajă de vis, zeci de hoteluri enorme şi nimic de făcut! Prin urmare, totul trebuie făcut! Ne gândim să construim un parc de distracţii pentru turişti. Trebuie căutat un teren şi obţinute autorizaţiile necesare de la prefectul greu de găsit. Zilele devin lungi şi deloc eficiente.

La recepţia hotelului unde suntem cazaţi este o tânără foarte drăguţă. Când îi întâlnesc privirea, se întâmplă ceva. Ceva nou. Ceva care mă opreşte şi mă ţine în loc. Ceva care îmi închide gura. Uite că- mi aduce aminte de acel fel de nelinişte resimţită când am debarcat prima oară la Philippe Pozzo di Borgo. îmi revin în fire, spunându-mi că suntem doar în trecere pe aici. „Abdel, îţi aminteşti că şi pe strada Leopold II erai tot în trecere?", râde de mine un Jiminy Cricket în interiorul meu. îi răspund pe un ton sec că ar fi mai bine să-şi ţină gura. Se vede că am gândit cu voce tare, căci tânăra recepţionistă mă fixează cu privirea şi pufneşte în râs. îşi spune probabil că nu sunt sănătos la cap. Am pornit cu stângul.

Domnul Pozzo şi cu mine ne luăm foarte în serios planul, numai că înţelegem repede că vom avea nevoie de luni întregi ca să-l concretizăm. Ne întoarcem la Paris şi o implicăm şi pe Laurence în proiect (pentru a se ocupa, încă o dată, de tot ceea ce necesită două mâini şi un creier). Călătoriile în Maroc se succed şi de fiecare dată ne oprim la acelaşi hotel, evident. De fiecare dată frumoasa de la recepţie îmi zâmbeşte cu amabilitate, dar distantă şi misterioasă. Mă fâstâcesc în faţa ei. îmi spune:

— Abdel Yamine, îmi place de tine.

Apoi:

— Abdel Yamine, îmi place mult de tine.

Şi în final:
— Abdel Yamine, dacă mă vrei, trebuie să mă iei de soţie.
Ia te uită... Are multe surori şi niciodată vreunul dintre fraţii mai mari nu a făcut-o să tacă. îşi petrece viaţa cum vrea şi alegerile îi aparţin. îl întreabă pe domnul Pozzo:
— După părerea dumneavoastră, este o idee bună să mă mărit cu Abdel Yamine?
îi dă acordul său, ca un tată. Dar al cui tată? Al ei sau al meu?
Frumoasa se numeşte Amal. Avem trei copii împreună: Abdel Malek s-a născut în 2005. Este intelectualul familiei, e cuminte tot timpul şi învaţă bine. Al doilea băiat, Salaheddine, s-a născut după un an. A avut probleme mari de sănătate şi a fost supus mai multor operaţii grele. Este un luptător. Noi îi spunem Didine, dar aduce cu Rocky Balboa. Mă recunosc în el. îi promit că va avea o carieră de haimana şi asta o face pe mama lui să sară în sus. Şi în cele din urmă, Keltoum, fiica noastră, ni s-a alăturat în 2007. Are părul ondulat, e şireată ca o vulpe şi întruchipează şarmul şi şmecheria la un loc. Aş fi putut să-i pun numele Candy.
Amal a decis că deocamdată ne oprim aici. Ea are ultimul cuvânt.
în timpul unei escale la Marrakech, domnul Pozzo a întâlnit o perlă pe nume Khadjia. S-au mutat împreună la Essaouira, pe coastă, acolo unde nu e niciodată nici prea frig, nici prea cald. Merg adesea să-i vizitez, singur sau cu familia, în vacanţe. Copiii noştri se joacă împreună în piscină şi casa răsună de ţipetele şi râsetele lor. Este veselie şi viaţă. Pe şoselele marocane, dacă iau volanul, nu conduc niciodată prea repede...
Proiectul nostru cu parcul de distracţii în Saidia nu a izbutit, dar sincer, ne pasă prea puţin!
38

l-am spus domnului Pozzo „ajunge", încă de când am avut accidentul. Nu mai eram angajatul lui. Continuam să-l conduc acolo unde trebuia să meargă şi îndeplineam în fiecare zi sarcinile pe care le învăţasem în decursul celor trei ani, dar nu mai eram însoţitorul lui. Doar că făceam parte din viaţa lui.

în octombrie 1997, la începutul vacanţei de toamnă, mi-a cerut să-l duc pe fiul lui, Robert- Jean, la bunica lui în Normandia. Băiatul s-a urcat în maşină pe bancheta din spate, la fel de discret şi simpatic ca de obicei. Yacine simţea nevoia să se recreeze şi s-a aşezat în dreapta mea. M-am urcat la volanul unui Renault Safrane, al meu, (vândusem Renault-ul 25 ca să-mi cumpăr modelul mai nou).

Nu am ajuns departe: la Porte Maillot, chiar la ieşirea din tunelul spre La Défense, maşina s-a oprit brusc. Pană de motor, aşa, pe neprevăzute, chiar pe banda din mijloc a şoselei. Am aprins luminile de avarie, însă şoferii, până să înţeleagă că nu căutam să le stricăm ziua, au început să ne claxoneze şi să ne depăşească ba pe dreapta, ba pe stânga.

O maşină pentru siguranţa rutieră a sosit numaidecât. Doi oameni în ţinută fosforescentă au pus conuri în jurul Safrane-ului ca să ghideze circulaţia. Nu ne rămânea decât să aşteptăm.

Yacine şi Robert-Jean au rămas în interiorul maşinii. Sprijinit pe portiera din partea şoferului, pândeam venirea platformei de tractare. Nu eram îngrijorat, nu mă simţeam în pericol. Timp de mai bine de zece minute m-am uitat la maşinile care treceau pe banda din stânga în faţa mea, la cel puţin un metru şi jumătate distanţă de conurile portocalii care indicau drumul. Apoi am văzut un camion cu remorcă, care şi el ne ocolea pe partea stângă. De fapt, n-am văzut decât

spatele camionului care se apropia de Safrane şi prin urmare de mine. Şoferul a trecut mult prea repede pe banda din dreapta, iar eu am fost prins ca într-un sendviş între remorca lui şi maşina mea. N-am avut timp decât să ţip, m-am întins pe jos şi mi-am pierdut cunoştinţa câtva timp.

îmi aduc vag aminte că m-au urcat într-o ambulanţă. Am simţit o durere atât de puternică atunci când m-au ridicat ca să mă aşeze pe brancardă că mi-am pierdut din nou cunoştinţa. M-am trezit la spitalul Neuilly unde mi-au promis că voi fi operat a doua zi. Philippe Pozzo di Borgo a găsit numaidecât un nou însoţitor. Când mă gândesc la ce primire a avut bietul tip la noul său job... Noul lui patron îi cerea să-l conducă până la spital, ca să-i ţină companie predecesorului său. îl trimiteam să-şi ia o ciocolată caldă la cafenea ca să scăpăm de el.

— Şi, cum e noul însoţitor?

— Este... profesionist.

— Adică nu e as în prostii...

— Tu, Abdel, tu devii asul eufemismului!

— Păi, da... Cine e cel mai tare?

— Tu, Abdel. Tu, când te ţii pe picioare!

Râde ciob de oală spartă. Ar fi trebuit să vedeţi tabloul. Aristocratul tetraplegic şi micul arab cu şoldul în bucăţi, stând unul lângă altul în scaune cu rotile şi scrutând asistentele medicale...

— Cât timp îţi va trebui să te refaci, Abdel?

— Cel puţin câteva săptămâni. Medicii nu sunt siguri că operaţia asta va fi suficientă. Deocamdată evit proteza, însă am nu ştiu ce problemă la ligamente...

— Vei fi tot timpul binevenit la mine acasă, ştii asta?

— Evident, doar sunt cel mai tare!

Nu e întotdeauna uşor să spui „mulţumesc"...

La câteva luni după accident am reluat serviciul, sau, mai bine zis, colaborarea mea cu

domnul Pozzo. Atunci am lansat afacerea Teleloc, apoi cumpărarea de apartamente la licitaţie şi în cele din urmă proiectul în Maroc. în decursul acestor ani a trebuit să mă opresc în nenumărate reprize ca să fiu din nou operat. Nu mai vorbesc de săptămânile de recuperare… Nu aveam nici măcar treizeci de ani. Mă vedeam cam tânăr pentru a face parte din categoria a doua a invalizilor, un nivel sub cel al domnului Pozzo. Medicii îmi spuneau că nu am dreptul să lucrez, căci era prea riscant pentru sănătatea mea. Găseam că exagerau totuşi… Semn că-mi schimbasem mentalitatea. Dar nu aş fi recunoscut asta pentru nimic în lume. Făceam pe deşteptul, ca de obicei, fără să calculez ce spun.

— Gata cu prostiile, Abdel, de acum vei învăţa ce înseamnă viaţa, îmi repeta domnul Pozzo.

— Aşa e, o voi trăi şi mai din plin! Acum, că sunt în bucăţi, voi fi plătit ca să stau degeaba. Ce viaţă frumoasă!

Făcea tot ce-i stătea în putinţă ca să mă maturizeze, iar eu mă străduiam să-i dau impresia că nu reuşea. Să fiu plătit ca să stau acasă deja nu mă mai interesa: nu puteam sta locului.

Domnul Pozzo îmi vorbea ca un tată, un sfătuitor sau un înţelept, încerca să mă înveţe disciplina şi morala, valori care îmi fuseseră dintotdeauna complet străine. O făcea cu blândeţe şi inteligenţă ca să nu opun rezistenţă, aşa cum s-a întâmplat cu profesorii, cu poliţiştii şi cu judecătorii. îmi vorbea cu bunăvoinţă şi fără niciun interes. Voia să mă supun legilor. Desigur, pe de o parte ca să protejeze societatea, dar mai ales ca să mă protejeze pe mine de ea. îi era teamă că mă voi pune în pericol din nou, că voi avea din nou de-a face cu justiţia, că mă voi expune propriei mele violenţe. Fără îndoială că mi-a scăpat, într-un moment de slăbiciune sau când mă

dădeam mare, că am făcut un sejur la Fleury-Merogis. Nu ştiu dacă m-a crezut sau nu, cert este că nu mi-a pus alte întrebări. Ştia, încă de la prima noastră întâlnire, că nu răspund la întrebări, sau că răspund aiurea. Ştia că e nevoie să fiu lăsat să mă deschid singur şi mai ştia şi că nu aveam să mă deschid neapărat. Ştia că eram de necontrolat, dar mă menţinea în limitele acceptabilului. Eram eu, marioneta, jucăria, animalul în mâinile lui imobile. Abdel Yamine Sellou, primul soldăţel G.I. Joe teleghidat din istorie.

39

Despre mine spun ce vreau, când vreau şi dacă vreau. Un adevăr ascunde o minciună. Un alt adevăr poate părea atât de ieşit din comun, că este văzut drept minciună. Minciunile se adună şi sunt atât de mari, că în final ne întrebăm dacă nu cumva ascund în ele o parte de adevăr... Spun şi adevăruri, şi minciuni, deştept este cel care reuşeşte să le dea de cap. Dar se întâmplă să mă las şi prins. Jurnaliştii care mi-au luat interviul pentru documentarul lui Mireille Dumas n-au obţinut răspunsuri la toate întrebările, însă au ştiut să ocolească obstacolul încăpăţânării mele. Miau filmat tăcerea prin intermediul cadrelor foarte apropiate de chipul meu. Mi-au surprins privirea faţă de domnul Pozzo, iar acele imagini vorbeau prin ele însele. Spuneau mult mai multe decât aş fi fost eu dispus să recunosc prin intermediul cuvintelor.

Când am acceptat propunerea de a scrie această carte, mi-am spus cu naivitate că aş putea să continui pe acelaşi drum pe care merg dintotdeauna: de data asta însă nu sunt camere de luat vederi, nici microfoane. Dacă vreau, vorbesc, dacănu, tac! Numai că înainte să încep acest exerciţiu, nu realizasem că de fapt eram pregătit să vorbesc. Să explic altora, în cazul de faţă cititorilor, ceea ce nu-mi explicasem niciodată mie însumi. Şi zic bine

„să explic", nu „să mă justific". Cred că s-a înţeles că prefer de o mie de ori să mă arăt mulţumit de mine însumi decât să mă lamentez. Nu suport acest obicei al francezilor, care sub pretextul unei culturi diferite, al lipsei educaţiei sau al unei copilării nefericite, încearcă să analizeze şi apoi să ierte chiar şi ceea ce nu merită a fi iertat. Nu am avut o copilărie nefericită, ba dimpotrivă! Am crescut ca un leu în savană. Eram regele. Cel mai puternic, cel mai inteligent, cel mai atrăgător. Când lăsam gazela să bea apă la izvor, era pentru că nu-mi era foame. însă când îmi era foame, mă aruncam asupra ei. Copil fiind, nu mi se reproşa violenţa de care dădeam dovadă mai mult decât i s-ar reproşa unui pui de leu instinctul de vânătoare. Putem numi asta o copilărie nefericită?

Era doar o copilărie care nu mă pregătea să devin adult. Nici eu şi nici părinţii mei nu ne dădeam seama de asta. Aşa că nu ai pe cine da vina.

Domnului Pozzo nu i-am vorbit niciodată despre trecutul meu. A încercat el, cu pudoare, să mă facă să mă destăinui. începeam pe ton de glumă, dar înţelegea că refuzam orice formă de introspecţie şi nu mai insista. îmi lansa câteodată fraze de genul:

— întoarce-te la familia ta.

— Reconstruieşte relaţia cu cei care te-au crescut.

— Mergi să-ţi vizitezi ţara natală.

Şi, de curând:

— Acceptă propunerea de a scrie o carte. Ai prilejul să faci un bilanţ cu tine însuţi. Vei vedea că este foarte interesant!

Ştia el despre ce vorbeşte. înainte de accident îşi trăia viaţa cu două sute de kilometri la oră, fără să privească vreodată în urmă. Devenind, într-o singură zi, incapabil de a se mai mişca, fiind supus reabilitării timp de optsprezece luni într-un centru specializat şi

înconjurat de oameni la fel de nefericiţi ca el (ba chiar uneori mai tineri decât el), a tras linie şi a descoperit cine este cu adevărat în adâncul lui. A învăţat să privească la Celălalt, cu „C" mare, aşa cum spune el, la care nu avusese timp să se uite până atunci.

în tăcerea mea şi în glumele pe care le făceam, domnul Pozzo vedea refuzul meu de a încetini. Dar nu se lăsa bătut.

A trebuit însă să fiu împins de la spate de evenimente pe care nu le mai controlam ca să-i ascult sfaturile. Şi am început prin a-mi vizita familia şi ţara.

40

— Sunt regele curcanilor. Bagă-te şi tu într-o afacere de creştere a puilor! încă mai este loc în lumea păsărilor domestice!

Abdel Moula mi-a făcut o propunere de aur. Era gata să-şi împartă teritoriul cu mine. Dar n-am putut accepta. Din punctul meu de vedere, toate vietăţile cu aripi au aceeaşi valoare şi nu mă vedeam să fiu pe locul doi. Ori sunt numărul unu, ori nimic. Până atunci fusesem mai ales „nimic", dar venise timpul ca lucrurile să se schimbe. Cu atât mai puţin, nu mă vedeam să iau locul unui prieten care mă primea cu atâta generozitate. De altfel, pe scurt, nu mă vedeam rămânând în Maroc. Eram convins că dacă proiectul cu parcul de distracţii din Saidia nu s-a concretizat, era în mare parte din cauza rădăcinilor mele. Algerienii şi marocanii nu se prea îndrăgesc. Primii le reproşează celorlalţi că se cred prinţii Magrebului, mândri de cultura şi de bogăţiile lor. Iar marocanii le reproşează algerienilor lipsa de curaj, lenevia şi duritatea lor. Administraţia marocană a încercat prin toate mijloacele posibile şi imposibile să mă împiedice s-o iau de soţie pe Amal. A trebuit să o aduc în Franţa cu o viză de turist, ca să o pot smulge din ghearele ţării sale. Marocul voia să o păstreze pe Amal, dar pe mine nu mă voia.

Rapid am realizat că totul ar fi mult mai uşor în Algeria, şi că acolo, cel puţin, nu aş trăda pe nimeni. Abdel Moula mi-a propus să mă instruiască în ceea ce priveşte creşterea păsărilor. De la construcţia clădirilor până la selectarea grăunţelor, m-a învăţat totul. Domnul Pozzo a avut rolul bancherului. Un bancher deosebit de restul, care nu ţine niciodată evidenţa conturilor. Aşadar, am plecat în ţara mea ca să găsesc un loc unde să mă stabilesc.

Erau mai bine de treizeci de ani de când nu mai pusesem piciorul în Algeria. Uitasem totul cu privire la culorile ei, la parfumurile şi zgomotele ei. Nu am fost emoţionat să le redescopăr. Aveam senzaţia că nu le cunoscusem niciodată. Era mai degrabă vorba de o întâlnire decât de o regăsire, şi mă duceam fără tragere de inimă.

Pragmatic, rămâneam fidel crezului meu: *Profită!* îmi spuneam că în Franţa se făcuse deja totul, că formalităţile administrative erau foarte complicate, că băncile nu împrumutau bani (mai ales tinerilor arabi cu cazier judiciar), că taxele apăsau greu inclusiv pe afacerile incipiente...

Profită, Abdel, profită. Ai încă un paşaport algerian, ţara natală pe care nu o cunoşti îţi deschide braţele şi te scuteşte de taxe şi impozite, de TVA şi de costurile de import-export timp de cincisprezece ani.

Profită... Crezul meu, pe care domnul Pozzo îl numeşte „filozofia abdeliană". Cred însă că „filozofie" e un cuvânt prea mare...

Timp de săptămâni întregi străbat ţara în lung şi-n lat. Mă opresc peste tot, în fiecare oraş, investighez activităţile existente, numărul de locuitori, nivelul de viaţă şi rata de şomaj. Explorez provinciile, uzinele, fermele şi starea drumurilor care duc la terenurile de pământ. Analizez concurenţa.

Nu intru în Alger. Nu caut strada indicată pe spatele plicurilor pe care le vedeam pe caloriferul de la intrare când eram copil. Am un bun pretext să evit capitala: nu se ridică o crescătorie de pui într-un oraş mare! E nevoie de spaţiu ca pasărea să-şi poată întinde aripile şi de aer ca mirosul urât să se poată dispersa. în cele din urmă descopăr locul ideal la Djelfa. Cu trei sute de mii de locuitori, este ultimul oraş înainte de deşert. Mai fac trei paşi în spate pentru a mă distanţa de locuinţe şi înfig steagul în pământ. Cel puţin încerc...

Ca să obţii o bucată de pământ în Algeria, trebuie mai întâi să dovedeşti că eşti într-adevăr unul dintre copiii ei. Să furnizezi un certificat de naştere: nu am acces la livretul de familie al tatălui meu. Să furnizezi o adresă: nu am un loc de rezidenţă fix. Să furnizezi o carte de identitate: ca să poţi obţine una îţi trebuie certificatul de naştere... Mă întorc în Franţa, dar încă nu-mi recunosc înfrângerea. Sunt într-o dispoziţie proastă. Domnul Pozzo îmi pune întrebări şi înţelege numaidecât situaţia.

— Abdel, nu este o ruşine să-i ceri ceva celui care te-a adus pe lume.

Are dreptate, nu simt ruşine, nici sfială, nici bucurie, nici entuziasm, nici nerăbdare, nici teamă. Nu simt nimic, nu am niciun sentiment. Ideea de a mă găsi faţă în faţă cu un om pe care nu l-am văzut de mai bine de treizeci de ani, îmi trezeşte doar indiferenţă. Fiul meu, Abdel Malek, se urcă pe genunchii mei. Nu merge încă în picioare. îi dau vestea:

— Voi merge să-l văd pe bunicul. Ce zici?

Amal mă corectează încet: — Bunicul locuieşte în apropriere. îl cheamă Belkacem...

Mi-a fost greu, în pofida indiferenţei... în oraşul Alger mi-am regăsit un amic din cartierul Beaugrenelle, care era în trecere pe la neamurile lui şi l-am însărcinat să-l aducă pe

unul dintre fraţii mei într-o cafenea, fără să-i spună că eram acolo. Abdel Moumene, fratele meu mai mic cu trei ani decât mine. Era încă bebeluş când l-am văzut ultima oară. Când s-a apropiat de mine, a înţeles imediat cu cine avea de-a face. Exceptând o diferenţă de câţiva centimetri şi câteva kilograme, e adevărat că am fi putut fi gemeni.

— Abdel Yamine, tu eşti! Ia te uită! Dar ce faci aici? Vii des? Incredibil! Vino cu mine, te duc la părinţi, se vor bucura să te vadă.

Am refuzat. Am spus că nu pot, că am multe de făcut. Poate într-o altă zi.

— Nu le spune că m-ai văzut.

M-am întors după o săptămână. Şi din nou i-am dat întâlnire lui Abdel Moumene la cafenea. Părea un tip simpatic.

— Ascultă-mă, vino acasă. De ce ţi-e frică?

Frică, mie? De nimic! Eram pe cale să-i lipesc una.

îmi aminteam de casă. Când am intrat, totul mi-a revenit în minte. Memoria îmi juca feste. îmi arunca în faţă imagini care se întipăriseră în mine de la naşterea mea până la plecarea în Franţa, la vârsta de patru ani. Unde fuseseră toate aceste amintiri până acum, în tot răstimpul anilor petrecuţi printre blocuri, la Fleury-Merogis şi în palatul domnului Pozzo? Unde se ascunseseră? în ce colţ al creierului de pasăre al lui Abdel Yamine Sellou, ştrengarul, şmecherul, hoţul... însoţitorul?

Mi-a revenit în minte imaginea unei grădini imense. Era de fapt o curte mică, cu ciment pe jos. Mi-a revenit imaginea unui moşmon maiestuos. Era de fapt un copac sterp. Mi-a revenit o senzaţie de imensitate. Era sufrageria care abia ne încăpea pe toţi.

Pe masă aveam cafea. Cafea neagră, extrem de tare, imposibil de băut. Eram aşezaţi

în jurul mesei: mama, tata, sora cea mare, alte două surori, Abdel Moumene şi eu. Lipsea doar Abdel Ghany (trăieşte la Paris, cu soţia şi copiii lor, are o viaţă liniştită). Ne-am privit mult timp fără să vorbim prea mult. Doar câteva cuvinte. Fără reproşuri, doar constatări.

— Nu prea ne-ai scris.

Asta ca să nu spună „deloc".

— Nu prea ne-ai sunat. Un eufemism!

— Soţia ta e bine?

Am descoperit că ştiau totul despre viaţa mea prin intermediul lui Belkacem şi al Aminei.

— Te-am văzut la televizor, în reportajul cu domnul paralizat.

Domnul paralizat. Domnul Pozzo. Era departe...

Le-am explicat că eram în căutarea unui teren în sudul ţării ca să ridic o crescătorie de pui. Şi că poate, nu era încă sigur, mă voi stabili pe acolo. Nu foarte departe. Le-am dat câteva indicaţii referitoare la intenţiile mele fără să intru în detalii. Mă ascultau fără să răspundă ceva, nu-şi spuneau părerea, nu căutau să afle mai multe. în timp ce le vorbeam, o serie de întrebări se înlănţuiau în capul meu şi nu înţelegeam de ce ei nu mi le pun: *De ce acum? De ce atât de târziu? Şi ce vrei de la noi? La ce te aştepţi?*

La nimic.

Sunt sigur că ştiau asta şi de aceea tăceau.

M-am uitat la mobilierul foarte simplu, la canapelele orientale cu perne colorate, aliniate perfect. M-am uitat la Abdel Moumene şi la toate surorile care trăiesc acasă la mama şi la tata fără să facă mare lucru toată ziua. L-am privit pe bărbatul cu ochii uscaţi, de un albastru-deschis ca Marea Mediterană, ochi pe care nu i-am moştenit. Am privit-o pe femeia cu părul negru vopsit cu henna, cu cămaşă în stil european, şi pântecele din care am ieşit cu treizeci şi cinci de ani mai devreme. Am făcut inventarul familiei mele. Sunt cel mai mic de

statură dintre toţi, cel mai gras, cu degetele cele mai scurte şi picioarele cele mai mari. Sunt Gizmo din desenele animate *Gremlins*. Sau Danny DeVito pe lângă Arnold Schwarzenegger. în cartierul Beaugrenelle vecinii îmi spuneau adesea că semăn cu tata. Voiau să fie drăguţi. Voiau să-mi facă pe plac. Dar de fapt nu ştiau despre ce vorbeau.

M-am gândit că prin faptul că m-au dus la Paris, părinţii mei mi-au oferit condiţii de viaţă mai bune decât aş fi avut la Alger, în această casă modestă, la umbra unui moşmon rahitic şi înconjurat de o droaie de fraţi şi surori. în această ţară unde puii de pasăre nu sunt încurajaţi să părăsească cuibul şi să zboare mai departe. în această ţară unde nu aş fi putut niciodată să întâlnesc un om ca Philippe Pozzo di Borgo.

Am reuşit să cumpăr terenul la Djelfa şi am angajat opt oameni pe care-i cred, mai mult sau mai puţin, de bună-cuviinţă. Am instalat împreună câteva generatoare de curent, am construit clădirile şi am pus afacerea pe roate. La trei sau patru săptămâni mă întorc la Paris ca să-i văd pe Amal şi pe copiii noştri care merg la şcoală în Franţa, ţara unde îşi au obişnuinţele şi prietenii. La Djelfa dorm în biroul meu. Iar când merg să petrec câteva zile în Alger, dorm în camera lui Abdel Moumene.

Vor exista întotdeauna oameni care să mă judece. Şi prin urmare să mă condamne fără nicio ezitare. Voi fi mereu micul arab, care profită de slăbiciunea unui om paralizat. Voi fi mereu un ipocrit, un tip prost crescut care nu respectă nimic şi pe nimeni, un vanitos care, nemulţumit de faptul că nu apare la televizor, îşi publică memoriile la patruzeci de ani! Dar nu-mi pasă de ce se poate gândi despre mine. Am curajul să mă privesc în oglindă.

Domnul Pozzo spune că am devenit mai liniştit pentru că mi-am găsit locul în societate. Acum câţiva ani mă credea capabil să ucid pe

cineva în mod impulsiv, cum spunea el. Mai spunea că mi-ar fi adus portocale la închisoare, aşa cum orice tată i-ar aduce fiului său încarcerat. Nu-l văd ca pe tatăl meu. Să mă ierte, dar conceptul de tată în povestea mea de viaţă rămâne oarecum înceţoşat... Nu e mai puţin decât un tată, dar nici mai mult, este pur şi simplu el, Domnul Pozzo di Borgo, iar acum îi scriu numele cu litere mari de la început până la sfârşit.

Este cel care m-a învăţat să citesc. Nu să descifrez, ci să citesc. Cel care m-a ajutat să recuperez o parte din lacunele mele şcolare. înainte să-l cunosc, mă amuzam spunând că am şase clase. Acum am ajuns poate la un an înainte de bacalaureat, nu ştiu. El este cel care m-a învăţat modestia şi a fost mult de lucru! Cel care mi-a deschis ochii asupra micilor şi marilor burghezi, o

lume de extraterestri dintre care puţini sunt în definitiv frecventabili. Este cel care m-a învăţat să reflectez înainte de a răspunde şi chiar înainte de a acţiona. Cel care m-a făcut să-mi arunc masca. Cel care mi-a spus: „Da, da, Abdel, eşti cel mai tare!", deşi eram atât de puţin convins de asta în pofida a ceea ce pretindeam că sunt. Este cel care m-a crescut şi m-a ridicat mai sus. Ca să devin mai bun. Şi mi-a asigurat minimul necesar, ca un tată

.Vara trecută i-am dus pe copiii mei la plimbare pe Sena cu vaporaşul. Ne-am aşezat

printre turiştii care s-au schimbat mult de pe vremea când îi despuiam. Erau mulţi chinezi, foarte bine echipaţi din punct de vedere tehnologic, cu aparate frumoase de pe urma cărora puteai obţine o sumă frumuşică la piaţa de la Montreuil. Erau şi mulţi ruşi, fete foarte frumoase, ce-i drept, dar nu sunt genul meu, căci erau numai piele şi oase, iar tipii mult mai solizi decât mine. Nu m-aş fi încurcat cu ei. Abdel Malek îmi punea întrebări isteţe, ca de obicei.

— Tată, ce este clădirea asta? Pare a fi o gară.

Am fost surprins să mă aud vorbind ca din carte:

— în trecut a fost o gară, ai dreptate. Acum este un muzeu. Se numeşte Orsay. în interior sunt tablouri. Multe tablouri.

Mă vedeam mult prea serios. Nu mă caracteriza. A trebuit să adaug ceva.

— Ştii, Abdel Malek, înainte nu existau aparate de fotografiat, de aceea oamenii pictau.

Tot fiul meu mă întreabă în continuare:

— Şi podul acela, de ce e tăiat în două?

— Ah... Le Pont Neuf! Este împărţit în două pentru că leagă capătul Insulei Cetăţii cu cele două maluri ale Parisului.

— Este un cartier pe Insula Cetăţii? Unul ca Beaugrenelle?

— Păi... Nu, acolo se află Palatul de Justiţie! Acolo sunt judecaţi oamenii şi, dacă au făcut prostii, sunt trimişi la închisoare.

— Ca tine, tată!

De data asta, cel care a intervenit a fost Salaheddine. Clona mea în miniatură. Este foarte mândru de tatăl lui, desigur.

Vaporaşul ne-a dus mai departe. Copiii m-au întrebat dacă acesta poate naviga pe mare? Le-am explicat diferenţa dintre o mare,

un fluviu şi un râu. Cât despre apa care izvorăşte din munţi, nu prea eram sigur de mine. Am trecut prin faţa sectorului XV şi le-am arătat unde locuiam când eram mic ca ei. Erau total indiferenţi.

— Şi acea statuie, ai zice că seamănă cu Statuia Libertăţii. Dar ce face, de ce ridică braţul aşa?

— Deoarece caută semnal pentru un BlackBerry Torch...

Au râs, dar nu m-au crezut. Le-am explicat că tatăl lor nu cunoştea multe lucruri pentru că nu a ascultat învăţătoarea la şcoală.

— Philippe trebuie să ştie! Sună-1!

— Domnul Pozzo, da, el trebuie să ştie. Domnul Pozzo...

Am doi taţi, două mame, un avatar de culoare în cinematografie, o soţie, doi băieţi şi o fetiţă. Am
avut mereu amici şi complici. Domnul Pozzo este probabil un prieten, pur şi simplu. Primul şi singurul.

SFÂRŞI

TPuteți sâ-i scrieți lui Abdel la adresa de e-mail:
tuaschange-mavie@hotmail.fr

Savuram fiecare clipa, fârâ sâ-mi pese de ceea ce avea sâ urmeze şi fârâ sâ-mi rememorez vreodatâ trecutul .Nu e nevoie de instructaj pentru

dragoste şi devotament.

Profit de viaţa. Nu-i râu sâ profiţi. Ar trebui sâ încercaţi toţi asta, aţi arâta'mult mai bine!
Nu contează cine eşti la exterior, important e
cine esti in interior.

»

Durerea dispare uneori, dar amintirle sunt incâ vii. viitorul era un concept necunoscut și de neintrezârit pentru mine. Nu mâ proiectam in timp, nu anticipam nimic.

Abdel Sellou a lâsat delincventa pentru a se pune în postura de însoţitor medical pentru o persoana cu handicap motor. Astăzi este directorul unei companii şi îşi împarte viaţa între Algeria, Franţa şi Maroc, ţara unde locuieşte de atunci fostul sau şef, prieten şi binefăcător, Philippe Pozzo di Borgo.

La Editura Bestseller au mai apărut: FEDERICO MOCCIA

Cărțile pot fi comandate online pe
www.bestseller.md | www.editurabestseller.ro

Bestseller Internațional Roman tradus în 14 limbi Peste 12 milioane de exemplare vândute

Ea este o studenta model și o fică perfecta. El este un tip violent și dur. Provin din două lumi diferite.

În ciuda la toate, între ei se naşte o poveste de dragoste pe cât de frumoasa, pe atât de controversata. O relaţie pentru care cei doi trebuie sâ lupte mai mult decât se aşteptau. Step şi Babi sunt ca Romeo şi Julieta contemporani, într-un cadru ce pare sâ fie creat pentru iubire.

O mare poveste de dragoste. Pe de o parte tinerii, viaţa de grup, motocicletele şi cursele, pe de altâ parte incertitudinile şi tăcerile unor familii nefericite. Un microcosmos de vieţi furioase care încearcă să se desprindă de la pământ.

*„Federi***co Mocc/a** *este un scriitor al dragostei, bucurându-se de atenţia unui public larg şi variat, format din adolescenţii de ieri şi de azi."*
— Cotidianul La Repubblica

„Un roman cu ritm alert, acţiune intensă şi foarte imprevizibil."
— Cartea de la ora

5VITALI CIPILEAGA

ANDREEA RUSSO

MARIA CRIȘTIANA TUDOSE

BffiSiU

t Eusu Ü/>

CRISTINA CHIPERI | ABDEL SELLOU

Cărțile pot fi comandate online pe
www.bestseller.md | www.editurabestseller.ro

CONSTANTIN ROMULUS PREDA

GRANT CARDONE

GRANT CARDOHE

FII OBSEDAT

Cărțile pot fi comandate online pe
www.bestseller.md | www.editurabestseller.ro

Urmăreste-ne online:

facebook lixitognmvi

Q, Bestseller Q^ @bestseller_books

YouEED

Editura Bestseller C^ Bestseller

^wordPRESS *(pirdereg/*

www.citesc.blog C^ Bestseller

fcuuifeter^ Linked Q3

@bestsellermd C^ Bestseller

tumblr.

(\ bestseller-books